

Civil olydnad och ickevåld behöver tränas och läras

Per Herngren hålls gripen i polisbil

Mohandas Gandhi menade att ickevåld och civil olydnad är svårare att lära sig än att bli soldat. Man behöver alltså längre utbildning för civil olydnad än en militärutbildning. Om yrkessoldater runt om i världen får kanske två till fem års utbildning borde alltså en heltidsutbildning för civil olydnad bli, tja, säg tre till sju år.

Jag har skissat på en sjuårig utbildning i civil olydnad för att få grepp om vad som skulle kunna hinnas med. Det gäller dock att undvika att mystifiera civil olydnad. Motstånd är inte svårare än andra verksamheter i samhället. Ingenjörer, lärare, läkare, sjuksystrar, skraddare, snickare får ju tre till sju års utbildning för att kunna göra ett bra jobb.

Vare sig högre visdom eller attityd

Förutom fallgropen att mystifiera ickevåld till en högre visdom för några få vore att reducera ickevåld till en attityd. Vi skulle knappast lita på en utbildad läkare som hade läkarkallelsen som attityd eller livsinställning. Civil olydnad är ingen åsikt lika lite som yrkeskunskap är en inställning. Civil olydnad förändrar samhällen genom en rad komplicerade system och tekniker för motstånd. Läkaren, fabriksarbetaren och motståndskämpen behöver dessutom kolleger och en effektiv organisation för att göra ett bra jobb.

Det är knappast någon som tror att sjukhus, fabriker eller skolor fungerar genom åsikter och inställningar. Lika lite kan samhällen och politisk förändring skapas genom tyckanden och attityder. Verksamheter kräver träning, experimenterande och samarbete. System och strukturer behöver byggas upp.

Utbildningar i ickevåld och civil olydnad

Här är en hypotes: Om några folkhögskolor tog på sig att ge tre årig utbildning i civil olydnad så skulle vi snart få några tusen som är utbildade i ickevåld. Då gissar jag att dessa skulle klara av att förvandla exempelvis vapentillverkning, miljöförstörande utsläpp och andra former av förtryck som våra samhällen är delaktiga i.

De skulle dessutom kunna träna fackförbund, folkrörelser och studenter att gripa in vid mobbning, sexuella trakasserier och rasism.

Så varför har inte folkrörelser och folkhögskolor ickevåldsträning på veckoschemat? Är det rädslan för de samhällen som ickevåldet skulle skapa?

Det gäller att inte se ickevåld vare sig som en inställning eller som en upphöjd elitverksamhet. Icke-våld behöver snarare bygga motstånd som en vardaglig verksamhet med etiska, praktiska och teoretiska färdigheter och metoder. Icke-våld behöver alltså skapa sig samma villkor som lärare eller läkare, ingenjör eller programerare, snickare eller skräddare. Civil olydnad verkar alltså utifrån liknande förutsättningar som andra delar av ett fungerande samhälle.

Per Herngren

11 augusti 2006, version 0.2

Referens

Per Herngren, Otto von Busch, *Mode och motstånd*, Korpen, 2016.

Mohandas Gandhi, *Collected works of Mahatma Gandhi*, 1999.

Henry David Thoreau, *Resistance to Civil Government*, titeln ändrades senare till [*Civil Disobedience*](#), 1849.

Civil olydnad skyldighet snarare än taktik

I debatter om civil olydnad argumenteras det ibland utifall det är taktiskt riktigt att använda civil olydnad. Civil olydnad reduceras därmed till del av en maktkamp.

Juridiskt och etiskt går det att argumentera för att civil olydnad under olika förhållanden snarare blir en skyldighet än en taktik. Exempelvis vid vapenhandel till krig som dödar bruna och fattiga. Eller när demokrati monteras ner. Eller vid utvisning av flyktingar som flyr krig och förtryck.

Lydnad blir ett brott

Civil olydnad blir en skyldighet ifall lydnad är ett brott. Internationell lag fastställer att lydnad vid vissa tillfällen är brott och olydnad en skyldighet. Mest känt är domsluten från internationella domstolen efter Andra världskriget.

Lydnad till staten som brott citerat från domslut vid Nuremberg (Nürnberg) rättegångarna efter Andra världskriget:

“...the very essence of the Charter is that individuals have international duties which transcend the national obligations of obedience imposed by the individual State. He who violates the laws of war cannot obtain immunity while acting in pursuance of the authority of the State, if the State in authorising action moves outside its competence under international law.”

The Law of the Charter The Nuremberg Charter 1945.

Under rättegångar mot plogbillsgrupper som avrustat vapen med hammare argumenterar "plogbillarna" utifrån internationell lag, nationell lag och etiska principer att det vore ett brott att inte avrusta vapnen och därmed lagligt att

Välkommen till ny
**VILL DU UTFÖRA EN
PLOGBILLSAKTION?**
För dig som
öppet och ickevåldsligt vill

avrusta vapen med hammare.

Arrangör: Blivande Plogbill

avrusta dem. Flera juryer i England och Skottland och en domare i Skottland har stött denna tolkning och frikämt plogbillar som avrustat vapen för miljontals pund.

Per Herngren

2 september 2006, version 0.2

Referens

Nuremburg War Crimes Tribunal 1945:

<http://www.nizkor.org/hweb/imt/tgmwc/judgment/j-law-charter-02.html>

<http://www.nizkor.org/hweb/imt/tgmwc/judgment/j-law-charter-01.html>

[Plogbillsaktioner](#)

Mobil: 070-88 77 211

Mejl: [plogbill \(snabel-a\) gmail.com](mailto:plogbill@snabel-a.com)

Beställ kurs i civil olydnad till er organisation

[Per Herngren](#) är utsedd till Årets Folkbildare i Sverige. Han har gett ut tio böcker på fyra språk.

Han har utbildat i konfliktingripande sedan 1985 i Europa, Centralasien, Mellanöstern samt i Syd- och Nordamerika.

- [Kontakt](#)
- [Beställ kurser till er organisation](#)

Att inte ingripa mot våld blir kriminellt - lagförslag om civilkurage

Ett lagförslag av regeringen skulle innebära att om du upptäcker våld mot personer skulle det bli kriminellt att inte ingripa. Detta ligger nära Gandhis förståelse av ickevåld. Icke-våld är aldrig att bara protestera eller att bara vägra delta. Icke-våld kräver faktiskt ingripande.

Lagförslaget, om det går igenom, innebär att om vi får belägg för att Sverige eller ett företag säljer vapen till ett krig som strider mot folkrätten så blir det kriminellt

Välkommen
[på tvådagars intensivkurs](#)

av fredsgrupper, solidaritetsgrupper och medborgaren att vägra att fysiskt ingripa och stoppa vapenhandeln.

[i konfliktingripande och
civilkurage!](#)

"Du kan tvingas att ingripa vid brott

Eller beställ [kurs till er
organisation.](#)

Snart kan alla svenskar tvingas ingripa när de ser ett brott. Regeringen planerar att införa en civilkuragelag ... Lagen är under bearbetning och kommer att genomföras under mandatperioden, säger Inger Davidsson, vice ordförande i justitieutskottet, kd." (City Stockholm – tisdag 06 mars 2007.)

Är det möjligt att regeringen därborta i Stockholm börjar tänka som Gandhi?

Per Herngren

6 mars 2007, version 0.1.1

Civil olydnad är plikt enligt Martin Luther King

I sitt brev från fängelsecellen i Birmingham i Alabama skriver Martin Luther King: "Man har inte bara juridisk utan också en moralisk förpliktelse att lyda rättfärdiga lagar. På motsvarande sätt är det en moralisk plikt att bryta mot orättfärdiga lagar. Jag är enig med Augustinus som säger att en orättfärdig lag är ingen lag." (16 april 1963, hela brevet finns nedan)

Platt ontologi

Martin Luther King jämställer plikten att lyda lagen med plikten att vägra lyda lagen. Det ena står inte över det andra. Det är en form av [platt ontologi](#).

Det är inte så att staten och lagen ställs över föreningar och grupper. Lagen står inte över fattiga och förtryckta. Lagen står inte ovanför moral och rättfärdighet. Världen är platt. Över och underordning måste produceras för att

existera.

Men det är inte så att det kvittar om vi är lydiga eller olydiga. Det finns ingen romantisk nihilism eller värderativism hos Martin Luther King. Istället reser sig moral och rättfärdighet över makt och regelverk. Etisk plikt behöver produceras och fastställas med våra handlingar. Men samma sak gäller makthierarkier, de är ett sätt att agera. Tron att lag och stat är en högre ordning som svävar ovanför oss blir en vidskepelse.

Per Herngren

18 juli 2007, version 0.1.2

Citat på engelska och hela brevet från Birmingham fängelset

"One has not only a legal but a moral responsibility to obey just laws. Conversely, one has a moral responsibility to disobey unjust laws. I would agree with St. Augustine that "an unjust law is no law at all."

Martin Luther King, "Letter from Birmingham Jail," *Why We Can't Wait*, 1964.

Letter from a Birmingham Jail av Martin Luther King 16 April 1963

My Dear Fellow Clergymen:

While confined here in the Birmingham city jail, I came across your recent statement calling my present activities "unwise and untimely." Seldom do I pause to answer criticism of my work and ideas. If I sought to answer all the criticisms that cross my desk, my secretaries would have little time for anything other than such correspondence in the course of the day, and I would have no time for constructive work. But since I feel that you are men of genuine good will and that your criticisms are sincerely set forth, I want to try to answer your statement in what I hope will be patient and reasonable terms.

I think I should indicate why I am here in Birmingham, since you have been influenced by the view which argues against "outsiders coming in." I have the honor of serving as president of the Southern Christian Leadership Conference, an organization operating in every southern state, with headquarters in Atlanta, Georgia. We have some eighty five affiliated organizations across the South, and one of them is the Alabama Christian Movement for Human Rights. Frequently we share staff, educational and financial resources with our affiliates. Several months ago the affiliate here in Birmingham asked us to be on call to engage in a nonviolent direct action program if such were deemed necessary. We readily consented, and when the hour came we lived up to our promise. So I, along with several members of my staff, am here because I was invited here. I am here because I have organizational ties here.

But more basically, I am in Birmingham because injustice is here. Just as the prophets of the eighth century B.C. left their villages and carried their "thus saith the Lord" far beyond the boundaries of their home towns, and just as the Apostle Paul left his village of Tarsus and carried the gospel of Jesus Christ to the far corners of the Greco Roman world, so am I compelled to carry the gospel of freedom beyond my own home town. Like Paul, I must constantly respond to the Macedonian call for aid.

Moreover, I am cognizant of the interrelatedness of all communities and states. I cannot sit idly by in Atlanta and not be concerned about what happens in Birmingham. Injustice anywhere is a threat to justice everywhere. We are caught in an inescapable network of mutuality, tied in a single garment of destiny. Whatever affects one directly, affects all indirectly. Never again can we afford to live with the narrow, provincial "outside agitator" idea. Anyone who lives inside the United States can never be considered an outsider anywhere within its bounds.

You deplore the demonstrations taking place in Birmingham. But your statement, I am sorry to say, fails to express a similar concern for the conditions that brought about the demonstrations. I am sure that none of you would want to rest content with the superficial kind of social analysis that deals merely with effects and does not grapple with underlying causes. It is unfortunate that demonstrations are taking place in Birmingham, but it is even more unfortunate that the city's white power structure left the Negro community with no alternative.

In any nonviolent campaign there are four basic steps: collection of the facts to determine whether injustices exist; negotiation; self purification; and direct action. We have gone through all these steps in Birmingham. There can be no gainsaying the fact that racial injustice engulfs this community. Birmingham is probably the most thoroughly segregated city in the United States. Its ugly record of brutality is widely known. Negroes have experienced grossly unjust treatment in the courts. There have been more unsolved bombings of Negro homes and churches in Birmingham than in any other city in the nation. These are the hard, brutal facts of the case. On the basis of these conditions, Negro leaders sought to negotiate with the city fathers. But the latter consistently refused to engage in good faith negotiation.

Then, last September, came the opportunity to talk with leaders of Birmingham's economic community. In the course of the negotiations, certain promises were made by the merchants—for example, to remove the stores' humiliating racial signs. On the basis of these promises, the Reverend Fred Shuttlesworth and the leaders of the Alabama Christian Movement for Human Rights agreed to a moratorium on all demonstrations. As the weeks and months went by, we realized that we were the victims of a broken promise. A few signs, briefly removed, returned; the others remained. As in so many past experiences, our hopes had been blasted, and the shadow of deep disappointment settled upon us. We had no alternative except to prepare for direct action, whereby we would present our very bodies as a means of laying our case before the conscience of the local and the national community. Mindful of the difficulties involved, we decided to undertake a process of self purification. We began a series of workshops on nonviolence, and we repeatedly asked ourselves: "Are you able to accept blows without retaliating?" "Are you able to endure the ordeal of jail?" We decided to schedule our direct

action program for the Easter season, realizing that except for Christmas, this is the main shopping period of the year. Knowing that a strong economic-withdrawal program would be the by product of direct action, we felt that this would be the best time to bring pressure to bear on the merchants for the needed change.

Then it occurred to us that Birmingham's mayoral election was coming up in March, and we speedily decided to postpone action until after election day. When we discovered that the Commissioner of Public Safety, Eugene "Bull" Connor, had piled up enough votes to be in the run off, we decided again to postpone action until the day after the run off so that the demonstrations could not be used to cloud the issues. Like many others, we waited to see Mr. Connor defeated, and to this end we endured postponement after postponement. Having aided in this community need, we felt that our direct action program could be delayed no longer.

You may well ask: "Why direct action? Why sit ins, marches and so forth? Isn't negotiation a better path?" You are quite right in calling for negotiation. Indeed, this is the very purpose of direct action. Nonviolent direct action seeks to create such a crisis and foster such a tension that a community which has constantly refused to negotiate is forced to confront the issue. It seeks so to dramatize the issue that it can no longer be ignored. My citing the creation of tension as part of the work of the nonviolent resister may sound rather shocking. But I must confess that I am not afraid of the word "tension." I have earnestly opposed violent tension, but there is a type of constructive, nonviolent tension which is necessary for growth. Just as Socrates felt that it was necessary to create a tension in the mind so that individuals could rise from the bondage of myths and half truths to the unfettered realm of creative analysis and objective appraisal, so must we see the need for nonviolent gadflies to create the kind of tension in society that will help men rise from the dark depths of prejudice and racism to the majestic heights of understanding and brotherhood. The purpose of our direct action program is to create a situation so crisis packed that it will inevitably open the door to negotiation. I therefore concur with you in your call for negotiation. Too long has our beloved Southland been bogged down in a tragic effort to live in monologue rather than dialogue.

One of the basic points in your statement is that the action that I and my

associates have taken in Birmingham is untimely. Some have asked: "Why didn't you give the new city administration time to act?" The only answer that I can give to this query is that the new Birmingham administration must be prodded about as much as the outgoing one, before it will act. We are sadly mistaken if we feel that the election of Albert Boutwell as mayor will bring the millennium to Birmingham. While Mr. Boutwell is a much more gentle person than Mr. Connor, they are both segregationists, dedicated to maintenance of the status quo. I have hope that Mr. Boutwell will be reasonable enough to see the futility of massive resistance to desegregation. But he will not see this without pressure from devotees of civil rights. My friends, I must say to you that we have not made a single gain in civil rights without determined legal and nonviolent pressure. Lamentably, it is an historical fact that privileged groups seldom give up their privileges voluntarily. Individuals may see the moral light and voluntarily give up their unjust posture; but, as Reinhold Niebuhr has reminded us, groups tend to be more immoral than individuals.

We know through painful experience that freedom is never voluntarily given by the oppressor; it must be demanded by the oppressed. Frankly, I have yet to engage in a direct action campaign that was "well timed" in the view of those who have not suffered unduly from the disease of segregation. For years now I have heard the word "Wait!" It rings in the ear of every Negro with piercing familiarity. This "Wait" has almost always meant "Never." We must come to see, with one of our distinguished jurists, that "justice too long delayed is justice denied."

We have waited for more than 340 years for our constitutional and God given rights. The nations of Asia and Africa are moving with jetlike speed toward gaining political independence, but we still creep at horse and buggy pace toward gaining a cup of coffee at a lunch counter. Perhaps it is easy for those who have never felt the stinging darts of segregation to say, "Wait." But when you have seen vicious mobs lynch your mothers and fathers at will and drown your sisters and brothers at whim; when you have seen hate filled policemen curse, kick and even kill your black brothers and sisters; when you see the vast majority of your twenty million Negro brothers smothering in an airtight cage of poverty in the midst of an affluent society; when you suddenly find your tongue twisted and your speech stammering as you seek to explain to your six year old daughter why she can't go to the public amusement park that has just

been advertised on television, and see tears welling up in her eyes when she is told that Funtown is closed to colored children, and see ominous clouds of inferiority beginning to form in her little mental sky, and see her beginning to distort her personality by developing an unconscious bitterness toward white people; when you have to concoct an answer for a five year old son who is asking: "Daddy, why do white people treat colored people so mean?"; when you take a cross county drive and find it necessary to sleep night after night in the uncomfortable corners of your automobile because no motel will accept you; when you are humiliated day in and day out by nagging signs reading "white" and "colored"; when your first name becomes "nigger," your middle name becomes "boy" (however old you are) and your last name becomes "John," and your wife and mother are never given the respected title "Mrs."; when you are harried by day and haunted by night by the fact that you are a Negro, living constantly at tiptoe stance, never quite knowing what to expect next, and are plagued with inner fears and outer resentments; when you are forever fighting a degenerating sense of "nobodiness"-then you will understand why we find it difficult to wait. There comes a time when the cup of endurance runs over, and men are no longer willing to be plunged into the abyss of despair. I hope, sirs, you can understand our legitimate and unavoidable impatience. You express a great deal of anxiety over our willingness to break laws. This is certainly a legitimate concern. Since we so diligently urge people to obey the Supreme Court's decision of 1954 outlawing segregation in the public schools, at first glance it may seem rather paradoxical for us consciously to break laws. One may well ask: "How can you advocate breaking some laws and obeying others?" The answer lies in the fact that there are two types of laws: just and unjust. I would be the first to advocate obeying just laws. One has not only a legal but a moral responsibility to obey just laws. Conversely, one has a moral responsibility to disobey unjust laws. I would agree with St. Augustine that "an unjust law is no law at all."

Now, what is the difference between the two? How does one determine whether a law is just or unjust? A just law is a man made code that squares with the moral law or the law of God. An unjust law is a code that is out of harmony with the moral law. To put it in the terms of St. Thomas Aquinas: An unjust law is a human law that is not rooted in eternal law and natural law. Any law that uplifts human personality is just. Any law that degrades human personality is unjust. All segregation statutes are unjust because segregation distorts the soul

and damages the personality. It gives the segregator a false sense of superiority and the segregated a false sense of inferiority. Segregation, to use the terminology of the Jewish philosopher Martin Buber, substitutes an "I it" relationship for an "I thou" relationship and ends up relegating persons to the status of things. Hence segregation is not only politically, economically and sociologically unsound, it is morally wrong and sinful. Paul Tillich has said that sin is separation. Is not segregation an existential expression of man's tragic separation, his awful estrangement, his terrible sinfulness? Thus it is that I can urge men to obey the 1954 decision of the Supreme Court, for it is morally right; and I can urge them to disobey segregation ordinances, for they are morally wrong.

Let us consider a more concrete example of just and unjust laws. An unjust law is a code that a numerical or power majority group compels a minority group to obey but does not make binding on itself. This is difference made legal. By the same token, a just law is a code that a majority compels a minority to follow and that it is willing to follow itself. This is sameness made legal. Let me give another explanation. A law is unjust if it is inflicted on a minority that, as a result of being denied the right to vote, had no part in enacting or devising the law. Who can say that the legislature of Alabama which set up that state's segregation laws was democratically elected? Throughout Alabama all sorts of devious methods are used to prevent Negroes from becoming registered voters, and there are some counties in which, even though Negroes constitute a majority of the population, not a single Negro is registered. Can any law enacted under such circumstances be considered democratically structured?

Sometimes a law is just on its face and unjust in its application. For instance, I have been arrested on a charge of parading without a permit. Now, there is nothing wrong in having an ordinance which requires a permit for a parade. But such an ordinance becomes unjust when it is used to maintain segregation and to deny citizens the First-Amendment privilege of peaceful assembly and protest.

I hope you are able to see the distinction I am trying to point out. In no sense do I advocate evading or defying the law, as would the rabid segregationist. That would lead to anarchy. One who breaks an unjust law must do so openly, lovingly, and with a willingness to accept the penalty. I submit that an individual who breaks a law that conscience tells him is unjust, and who

willingly accepts the penalty of imprisonment in order to arouse the conscience of the community over its injustice, is in reality expressing the highest respect for law.

Of course, there is nothing new about this kind of civil disobedience. It was evidenced sublimely in the refusal of Shadrach, Meshach and Abednego to obey the laws of Nebuchadnezzar, on the ground that a higher moral law was at stake. It was practiced superbly by the early Christians, who were willing to face hungry lions and the excruciating pain of chopping blocks rather than submit to certain unjust laws of the Roman Empire. To a degree, academic freedom is a reality today because Socrates practiced civil disobedience. In our own nation, the Boston Tea Party represented a massive act of civil disobedience.

We should never forget that everything Adolf Hitler did in Germany was "legal" and everything the Hungarian freedom fighters did in Hungary was "illegal." It was "illegal" to aid and comfort a Jew in Hitler's Germany. Even so, I am sure that, had I lived in Germany at the time, I would have aided and comforted my Jewish brothers. If today I lived in a Communist country where certain principles dear to the Christian faith are suppressed, I would openly advocate disobeying that country's antireligious laws.

I must make two honest confessions to you, my Christian and Jewish brothers. First, I must confess that over the past few years I have been gravely disappointed with the white moderate. I have almost reached the regrettable conclusion that the Negro's great stumbling block in his stride toward freedom is not the White Citizen's Council or the Ku Klux Klanner, but the white moderate, who is more devoted to "order" than to justice; who prefers a negative peace which is the absence of tension to a positive peace which is the presence of justice; who constantly says: "I agree with you in the goal you seek, but I cannot agree with your methods of direct action"; who paternalistically believes he can set the timetable for another man's freedom; who lives by a mythical concept of time and who constantly advises the Negro to wait for a "more convenient season." Shallow understanding from people of good will is more frustrating than absolute misunderstanding from people of ill will. Lukewarm acceptance is much more bewildering than outright rejection.

I had hoped that the white moderate would understand that law and order exist

for the purpose of establishing justice and that when they fail in this purpose they become the dangerously structured dams that block the flow of social progress. I had hoped that the white moderate would understand that the present tension in the South is a necessary phase of the transition from an obnoxious negative peace, in which the Negro passively accepted his unjust plight, to a substantive and positive peace, in which all men will respect the dignity and worth of human personality. Actually, we who engage in nonviolent direct action are not the creators of tension. We merely bring to the surface the hidden tension that is already alive. We bring it out in the open, where it can be seen and dealt with. Like a boil that can never be cured so long as it is covered up but must be opened with all its ugliness to the natural medicines of air and light, injustice must be exposed, with all the tension its exposure creates, to the light of human conscience and the air of national opinion before it can be cured.

In your statement you assert that our actions, even though peaceful, must be condemned because they precipitate violence. But is this a logical assertion? Isn't this like condemning a robbed man because his possession of money precipitated the evil act of robbery? Isn't this like condemning Socrates because his unswerving commitment to truth and his philosophical inquiries precipitated the act by the misguided populace in which they made him drink hemlock? Isn't this like condemning Jesus because his unique God consciousness and never ceasing devotion to God's will precipitated the evil act of crucifixion? We must come to see that, as the federal courts have consistently affirmed, it is wrong to urge an individual to cease his efforts to gain his basic constitutional rights because the quest may precipitate violence. Society must protect the robbed and punish the robber. I had also hoped that the white moderate would reject the myth concerning time in relation to the struggle for freedom. I have just received a letter from a white brother in Texas. He writes: "All Christians know that the colored people will receive equal rights eventually, but it is possible that you are in too great a religious hurry. It has taken Christianity almost two thousand years to accomplish what it has. The teachings of Christ take time to come to earth." Such an attitude stems from a tragic misconception of time, from the strangely irrational notion that there is something in the very flow of time that will inevitably cure all ills. Actually, time itself is neutral; it can be used either destructively or constructively. More and more I feel that the people of ill will have used time

much more effectively than have the people of good will. We will have to repent in this generation not merely for the hateful words and actions of the bad people but for the appalling silence of the good people. Human progress never rolls in on wheels of inevitability; it comes through the tireless efforts of men willing to be co workers with God, and without this hard work, time itself becomes an ally of the forces of social stagnation. We must use time creatively, in the knowledge that the time is always ripe to do right. Now is the time to make real the promise of democracy and transform our pending national elegy into a creative psalm of brotherhood. Now is the time to lift our national policy from the quicksand of racial injustice to the solid rock of human dignity.

You speak of our activity in Birmingham as extreme. At first I was rather disappointed that fellow clergymen would see my nonviolent efforts as those of an extremist. I began thinking about the fact that I stand in the middle of two opposing forces in the Negro community. One is a force of complacency, made up in part of Negroes who, as a result of long years of oppression, are so drained of self respect and a sense of "somebodiness" that they have adjusted to segregation; and in part of a few middle-class Negroes who, because of a degree of academic and economic security and because in some ways they profit by segregation, have become insensitive to the problems of the masses. The other force is one of bitterness and hatred, and it comes perilously close to advocating violence. It is expressed in the various black nationalist groups that are springing up across the nation, the largest and best known being Elijah Muhammad's Muslim movement. Nourished by the Negro's frustration over the continued existence of racial discrimination, this movement is made up of people who have lost faith in America, who have absolutely repudiated Christianity, and who have concluded that the white man is an incorrigible "devil."

I have tried to stand between these two forces, saying that we need emulate neither the "do nothingism" of the complacent nor the hatred and despair of the black nationalist. For there is the more excellent way of love and nonviolent protest. I am grateful to God that, through the influence of the Negro church, the way of nonviolence became an integral part of our struggle. If this philosophy had not emerged, by now many streets of the South would, I am convinced, be flowing with blood. And I am further convinced that if our white brothers dismiss as "rabble rousers" and "outside agitators" those of us who

employ nonviolent direct action, and if they refuse to support our nonviolent efforts, millions of Negroes will, out of frustration and despair, seek solace and security in black nationalist ideologies—a development that would inevitably lead to a frightening racial nightmare.

Oppressed people cannot remain oppressed forever. The yearning for freedom eventually manifests itself, and that is what has happened to the American Negro. Something within has reminded him of his birthright of freedom, and something without has reminded him that it can be gained. Consciously or unconsciously, he has been caught up by the Zeitgeist, and with his black brothers of Africa and his brown and yellow brothers of Asia, South America and the Caribbean, the United States Negro is moving with a sense of great urgency toward the promised land of racial justice. If one recognizes this vital urge that has engulfed the Negro community, one should readily understand why public demonstrations are taking place. The Negro has many pent up resentments and latent frustrations, and he must release them. So let him march; let him make prayer pilgrimages to the city hall; let him go on freedom rides -and try to understand why he must do so. If his repressed emotions are not released in nonviolent ways, they will seek expression through violence; this is not a threat but a fact of history. So I have not said to my people: "Get rid of your discontent." Rather, I have tried to say that this normal and healthy discontent can be channeled into the creative outlet of nonviolent direct action. And now this approach is being termed extremist. But though I was initially disappointed at being categorized as an extremist, as I continued to think about the matter I gradually gained a measure of satisfaction from the label. Was not Jesus an extremist for love: "Love your enemies, bless them that curse you, do good to them that hate you, and pray for them which despitefully use you, and persecute you." Was not Amos an extremist for justice: "Let justice roll down like waters and righteousness like an ever flowing stream." Was not Paul an extremist for the Christian gospel: "I bear in my body the marks of the Lord Jesus." Was not Martin Luther an extremist: "Here I stand; I cannot do otherwise, so help me God." And John Bunyan: "I will stay in jail to the end of my days before I make a butchery of my conscience." And Abraham Lincoln: "This nation cannot survive half slave and half free." And Thomas Jefferson: "We hold these truths to be self evident, that all men are created equal . . ." So the question is not whether we will be extremists, but what kind of extremists we will be. Will we be extremists for hate or for love? Will we be extremists for

the preservation of injustice or for the extension of justice? In that dramatic scene on Calvary's hill three men were crucified. We must never forget that all three were crucified for the same crime—the crime of extremism. Two were extremists for immorality, and thus fell below their environment. The other, Jesus Christ, was an extremist for love, truth and goodness, and thereby rose above his environment. Perhaps the South, the nation and the world are in dire need of creative extremists.

I had hoped that the white moderate would see this need. Perhaps I was too optimistic; perhaps I expected too much. I suppose I should have realized that few members of the oppressor race can understand the deep groans and passionate yearnings of the oppressed race, and still fewer have the vision to see that injustice must be rooted out by strong, persistent and determined action. I am thankful, however, that some of our white brothers in the South have grasped the meaning of this social revolution and committed themselves to it. They are still all too few in quantity, but they are big in quality. Some - such as Ralph McGill, Lillian Smith, Harry Golden, James McBride Dabbs, Ann Braden and Sarah Patton Boyle—have written about our struggle in eloquent and prophetic terms. Others have marched with us down nameless streets of the South. They have languished in filthy, roach infested jails, suffering the abuse and brutality of policemen who view them as "dirty nigger-lovers." Unlike so many of their moderate brothers and sisters, they have recognized the urgency of the moment and sensed the need for powerful "action" antidotes to combat the disease of segregation. Let me take note of my other major disappointment. I have been so greatly disappointed with the white church and its leadership. Of course, there are some notable exceptions. I am not unmindful of the fact that each of you has taken some significant stands on this issue. I commend you, Reverend Stallings, for your Christian stand on this past Sunday, in welcoming Negroes to your worship service on a nonsegregated basis. I commend the Catholic leaders of this state for integrating Spring Hill College several years ago.

But despite these notable exceptions, I must honestly reiterate that I have been disappointed with the church. I do not say this as one of those negative critics who can always find something wrong with the church. I say this as a minister of the gospel, who loves the church; who was nurtured in its bosom; who has been sustained by its spiritual blessings and who will remain true to it as long

as the cord of life shall lengthen.

When I was suddenly catapulted into the leadership of the bus protest in Montgomery, Alabama, a few years ago, I felt we would be supported by the white church. I felt that the white ministers, priests and rabbis of the South would be among our strongest allies. Instead, some have been outright opponents, refusing to understand the freedom movement and misrepresenting its leaders; all too many others have been more cautious than courageous and have remained silent behind the anesthetizing security of stained glass windows.

In spite of my shattered dreams, I came to Birmingham with the hope that the white religious leadership of this community would see the justice of our cause and, with deep moral concern, would serve as the channel through which our just grievances could reach the power structure. I had hoped that each of you would understand. But again I have been disappointed.

I have heard numerous southern religious leaders admonish their worshipers to comply with a desegregation decision because it is the law, but I have longed to hear white ministers declare: "Follow this decree because integration is morally right and because the Negro is your brother." In the midst of blatant injustices inflicted upon the Negro, I have watched white churchmen stand on the sideline and mouth pious irrelevancies and sanctimonious trivialities. In the midst of a mighty struggle to rid our nation of racial and economic injustice, I have heard many ministers say: "Those are social issues, with which the gospel has no real concern." And I have watched many churches commit themselves to a completely other worldly religion which makes a strange, un-Biblical distinction between body and soul, between the sacred and the secular.

I have traveled the length and breadth of Alabama, Mississippi and all the other southern states. On sweltering summer days and crisp autumn mornings I have looked at the South's beautiful churches with their lofty spires pointing heavenward. I have beheld the impressive outlines of her massive religious education buildings. Over and over I have found myself asking: "What kind of people worship here? Who is their God? Where were their voices when the lips of Governor Barnett dripped with words of interposition and nullification? Where were they when Governor Wallace gave a clarion call for defiance and hatred? Where were their voices of support when bruised and weary Negro

men and women decided to rise from the dark dungeons of complacency to the bright hills of creative protest?"

Yes, these questions are still in my mind. In deep disappointment I have wept over the laxity of the church. But be assured that my tears have been tears of love. There can be no deep disappointment where there is not deep love. Yes, I love the church. How could I do otherwise? I am in the rather unique position of being the son, the grandson and the great grandson of preachers. Yes, I see the church as the body of Christ. But, oh! How we have blemished and scarred that body through social neglect and through fear of being nonconformists.

There was a time when the church was very powerful—in the time when the early Christians rejoiced at being deemed worthy to suffer for what they believed. In those days the church was not merely a thermometer that recorded the ideas and principles of popular opinion; it was a thermostat that transformed the mores of society. Whenever the early Christians entered a town, the people in power became disturbed and immediately sought to convict the Christians for being "disturbers of the peace" and "outside agitators." But the Christians pressed on, in the conviction that they were "a colony of heaven," called to obey God rather than man. Small in number, they were big in commitment. They were too God-intoxicated to be "astronomically intimidated." By their effort and example they brought an end to such ancient evils as infanticide and gladiatorial contests. Things are different now. So often the contemporary church is a weak, ineffectual voice with an uncertain sound. So often it is an archdefender of the status quo. Far from being disturbed by the presence of the church, the power structure of the average community is consoled by the church's silent—and often even vocal—sanction of things as they are.

But the judgment of God is upon the church as never before. If today's church does not recapture the sacrificial spirit of the early church, it will lose its authenticity, forfeit the loyalty of millions, and be dismissed as an irrelevant social club with no meaning for the twentieth century. Every day I meet young people whose disappointment with the church has turned into outright disgust.

Perhaps I have once again been too optimistic. Is organized religion too inextricably bound to the status quo to save our nation and the world? Perhaps I must turn my faith to the inner spiritual church, the church within the church,

as the true ekklesia and the hope of the world. But again I am thankful to God that some noble souls from the ranks of organized religion have broken loose from the paralyzing chains of conformity and joined us as active partners in the struggle for freedom. They have left their secure congregations and walked the streets of Albany, Georgia, with us. They have gone down the highways of the South on tortuous rides for freedom. Yes, they have gone to jail with us. Some have been dismissed from their churches, have lost the support of their bishops and fellow ministers. But they have acted in the faith that right defeated is stronger than evil triumphant. Their witness has been the spiritual salt that has preserved the true meaning of the gospel in these troubled times. They have carved a tunnel of hope through the dark mountain of disappointment. I hope the church as a whole will meet the challenge of this decisive hour. But even if the church does not come to the aid of justice, I have no despair about the future. I have no fear about the outcome of our struggle in Birmingham, even if our motives are at present misunderstood. We will reach the goal of freedom in Birmingham and all over the nation, because the goal of America is freedom. Abused and scorned though we may be, our destiny is tied up with America's destiny. Before the pilgrims landed at Plymouth, we were here. Before the pen of Jefferson etched the majestic words of the Declaration of Independence across the pages of history, we were here. For more than two centuries our forebears labored in this country without wages; they made cotton king; they built the homes of their masters while suffering gross injustice and shameful humiliation -and yet out of a bottomless vitality they continued to thrive and develop. If the inexpressible cruelties of slavery could not stop us, the opposition we now face will surely fail. We will win our freedom because the sacred heritage of our nation and the eternal will of God are embodied in our echoing demands. Before closing I feel impelled to mention one other point in your statement that has troubled me profoundly. You warmly commended the Birmingham police force for keeping "order" and "preventing violence." I doubt that you would have so warmly commended the police force if you had seen its dogs sinking their teeth into unarmed, nonviolent Negroes. I doubt that you would so quickly commend the policemen if you were to observe their ugly and inhumane treatment of Negroes here in the city jail; if you were to watch them push and curse old Negro women and young Negro girls; if you were to see them slap and kick old Negro men and young boys; if you were to observe them, as they did on two occasions, refuse to give us food because we wanted to sing our grace together. I cannot join you in your praise of the Birmingham

police department.

It is true that the police have exercised a degree of discipline in handling the demonstrators. In this sense they have conducted themselves rather "nonviolently" in public. But for what purpose? To preserve the evil system of segregation. Over the past few years I have consistently preached that nonviolence demands that the means we use must be as pure as the ends we seek. I have tried to make clear that it is wrong to use immoral means to attain moral ends. But now I must affirm that it is just as wrong, or perhaps even more so, to use moral means to preserve immoral ends. Perhaps Mr. Connor and his policemen have been rather nonviolent in public, as was Chief Pritchett in Albany, Georgia, but they have used the moral means of nonviolence to maintain the immoral end of racial injustice. As T. S. Eliot has said: "The last temptation is the greatest treason: To do the right deed for the wrong reason."

I wish you had commended the Negro sit inners and demonstrators of Birmingham for their sublime courage, their willingness to suffer and their amazing discipline in the midst of great provocation. One day the South will recognize its real heroes. They will be the James Merediths, with the noble sense of purpose that enables them to face jeering and hostile mobs, and with the agonizing loneliness that characterizes the life of the pioneer. They will be old, oppressed, battered Negro women, symbolized in a seventy two year old woman in Montgomery, Alabama, who rose up with a sense of dignity and with her people decided not to ride segregated buses, and who responded with ungrammatical profundity to one who inquired about her weariness: "My feets is tired, but my soul is at rest." They will be the young high school and college students, the young ministers of the gospel and a host of their elders, courageously and nonviolently sitting in at lunch counters and willingly going to jail for conscience' sake. One day the South will know that when these disinherited children of God sat down at lunch counters, they were in reality standing up for what is best in the American dream and for the most sacred values in our Judaeo Christian heritage, thereby bringing our nation back to those great wells of democracy which were dug deep by the founding fathers in their formulation of the Constitution and the Declaration of Independence.

Never before have I written so long a letter. I'm afraid it is much too long to take your precious time. I can assure you that it would have been much shorter if I had been writing from a comfortable desk, but what else can one do when

he is alone in a narrow jail cell, other than write long letters, think long thoughts and pray long prayers?

If I have said anything in this letter that overstates the truth and indicates an unreasonable impatience, I beg you to forgive me. If I have said anything that understates the truth and indicates my having a patience that allows me to settle for anything less than brotherhood, I beg God to forgive me.

I hope this letter finds you strong in the faith. I also hope that circumstances will soon make it possible for me to meet each of you, not as an integrationist or a civil-rights leader but as a fellow clergyman and a Christian brother. Let us all hope that the dark clouds of racial prejudice will soon pass away and the deep fog of misunderstanding will be lifted from our fear drenched communities, and in some not too distant tomorrow the radiant stars of love and brotherhood will shine over our great nation with all their scintillating beauty.

Yours for the cause of Peace and Brotherhood,
Martin Luther King, Jr.

Referens

Martin Luther King, "Letter from Birmingham Jail," *Why We Can't Wait*, 1964.

Avrusta svenska vapen till Burmas förtryck

Artikel som publicerades i Göteborgs Fria

Krönikören Petter Karlsson berättar hur han för några år sedan samtalade med soldater i Burma som stolt berättade att de använde Carl-Gustaf granatgevär. Företaget som tillverkar Carl-Gustaf ligger i Eskilstuna och Karlskoga. Plogbillarna har varit inne på fabriksområdena och om vår information fortfarande är riktig tillverkas bazookan i Eskilstuna och granaterna i

Karlskoga.

Granatgevären har funnits länge. En australiensk officer berömde Carl-Gustaf efter Vietnamkriget och avslöjade att vietkong bokstavligen låg fastklistrade utmed väggarna efter att en granat sprängts. Svenska granatgevär har även använts i Irakkriget. Genom reklamblad upptäckte vi att företaget tillverkar granater som sprängs först när de är inne i huset, alltså inte vid träffen mot väggen. På så sätt sparas huset. Och granaten dödar "bara" dem som befinner sig i huset. Eller i moskén om den används mot muslimer. Eller i klostret om det används mot munkar i Burma.

Icke våldsrörelsens nya underrättelse-satelit - Google Earth - visar dock färskbilder där hela byar i Burma utplånats, alltså även husen. Även hus-förstörande granater tillverkas för Carl-Gustaf.

I vilken utsträckning Carl-Gustaf använts de senaste veckorna är oklart. Men vapnets egenskaper är sådana att det är effektivt för att jaga folk som gömmer sig inne i hus, moskeer eller kloster, och när soldaterna är alltför nervösa för att gå in i huset med gevär.

Under två plogbillsaktioner har vi hittills avrustat tre Carl Gustaf granatgevär med hjälp av smideshammare.

Innan vi avrustar bazookan tittar vi inuti röret så den inte är laddad med granat. Ser du rakt genom röret är det tomt. Visserligen tillverkas det inte granater i Eskilstuna, dessa görs i Karlskoga. Så vi vet att det inte finns granater i vapnen i gevärsfaktoriet. Men av ickevåldsskäl — garantera trygghet för motparten - har vi beslutat att alltid kontrollera vapnen innan vi desarmerar dem. Att tro sig veta är inte tillräckligt.

Med den vassa delen av hammaren räcker det med att vi slår ett par slag inne i röret så får styr-räfflorna rispor som gör granatgeväret obrukbart. Vi har också avrustat själva siktet på ovansidan som används för att sikta på människor. Dessutom har vi avrustat avtryckaren som ju används för att skjuta iväg granaten. Vi hamrar aldrig i blindo. Minsta detalj får en meningsfull innebörd som stärker eller försvagar ickevåldet.

Vi har haft mycket bra relation med gevärsfaktoriet i Eskilstuna: Plogbillar har fått gå på studiebesök. Vid andra tillfällen har vi blivit inbjudna att tala med

chefer och fackligt aktiva. När jag vid senaste plogbillsaktionen hamrade på två Carl Gustaf sa jag till arbetaren som upptäckte mig:

- Du kan gå iväg och hämta vakten! Jag stannar kvar på plats och väntar!
- Jag vet! Ni är ju plogbillar", sa hon och lämnade mig ensam.

Vi tar alltid med gåvor till de anställda för att visa att vi skiljer på sak och person. Vi använder inga negativa budskap mot de anställda. Vi tränar oss på att undvika alla signaler av trots, gnäll eller protest. Vi har ett konstruktivt arbete att utföra och vi vill göra det så bra och inspirerande som möjligt.

Ifall några bestämmer sig för att utföra ickevåldsaktioner vid Bofors Carl Gustaf AB så var snäll och respektera den goda relation vi lyckats bygga upp. Den är skör. Och den kan så lätt förstöras av självupptagna aktivister som blir ivriga och absolut måste få uttrycka vad de tycker och tänker.

Ingen medborgare kan lämna över ansvaret för vapentillverkning på stater och företag. Ifall privata företag och regeringar bidrar till mord och förtryck i Burma, då är det vår uppgift att se till att folk där ska kunna leva det samhälle de vill ha. För detta krävs bra verktyg. En trähammare går av när man slår på metall. En god smideshammare behövs.

Per Herngren

20 oktober 2007, version 1.1

Referens

Carl Gustaf i Burma: Petter Karlsson, Krönika, City Göteborg, 2007-10-09, s 4.

Bofors Carl Gustaf AB, 691 80 KARLSKOGA.

Hur jag blev utvisad från USA -

igen

Citerat direkt från Pressmeddelande 2008-02-05

Idag tisdag 5 februari 2008 utvisades Per Herngren från New York, JF Kennedy flygplatsen. Per Herngren greps igår kväll 4 februari när han landade med flyg från Paris på väg till Guatemala. Han förhördes en timme och hölls fängslad fem timmar för att sedan bli utvisad.

Skälet till utvisningen var att han påsksöndagen 1984 med hammare avrustade delar till Pershing II kärnvapenraket tillsammans med sju personer i plogbillsgruppen Pershing Plowshares.

Per Herngren lyckades ta sig in i USA 2002, då han bland annat deltog i begravningen av Phil Berrigan, katolsk präst som grundade plogbillsrörelsen. Immigrationspolisen förklarade att skälet för att han utvisades nu men inte 2002 var att de helt enkelt har fått ett effektivare datorsystem än de hade 2002.

Mikael Lindgren från en tidigare plogbillstödgrupp intervjuade Per Herngren om nattens utvisning:

Varför utvisade de dig hit till Guatemala och inte till Sverige?

- En polis ville att jag skulle utvisas till Sverige. Men eftersom jag hade biljett till Guatemala så föreslog jag att det borde bli enklare för dem att utvisa mig till Guatemala istället. Möjligen är jag den enda svenska medborgaren som har utvisats till Guatemala?

Du blev ju utvisad 1985 för din plogbillsaktion. Hur kändes det att hållas i förvar hos immigrationspolisen igen?

- Det kändes lite som att ha hamnat på en teater. New York polisen har precis den jargongen som man hör på polisserier från New York. När de såg att jag satt och skrattade åt det surrealistiska i situationen spelade de med och lade in citat från polisfilmer i dialogen med varandra.

Jag hade flera fina samtal med poliserna. Min förhørsledare blev intresserad av vår tidigare plogbillsaktion och började diskutera ickevåld och världssituationen med mig. Det visade sig att vi på flera punkter faktiskt höll

med varandra.

Det som kändes obehagligt var att det blev så tydligt att immigrationssystemet i USA är rasistiskt. Jag var den ende vite bland ett trettiotal gripna. Flertalet som hålls är fattig ursprungsbefolkning och mestiser som mellanlandar på väg någon annanstans. De har inte gjort något brott men hålls rutinmässigt i förvar innan de förs med vakter till nästa flyg. De rika och de vita får däremot gå fritt på flygplatsen och handla taxfree innan de kliver på sitt flyg.

Vad gör du här i Guatemala?

- Jag ska korrekturläsa en äventyrsbok jag skrivit och behövde lite inspiration och idéer. Jag tackade faktiskt Immigrationspoliserna för att de gav mig ovärderliga uppslag för min bok. Då skrattade de men tyckte ändå att jag i framtiden borde åka via Mexiko istället för USA.

Civil olydnad överger protesten

Artikel till [tidningen Syre](#) 2017

I tradition från Gandhi låter civil olydnad mål och medel bli samma sak. Icke våld skapar faktisk befrielse. I varje aktion. Varje ickevåldshandling uppnår befrielse. Eller så misslyckas den med det.

Gandhi utvann saltkorn och bröt kolonialismens saltmonopol. Med sit-ins avskaffade medborgarrättsrörelsen apartheid några timmar inne på segregerade restauranger. Med smideshammare avrustar plogbillar ett vapen i taget. Ingen av dessa former av civil olydnad bygger på protest eller nej-sägande.

Protesten avsätter oss som regerande

[Henry David Thoreau](#) menar att problemet inte är regeringen utan de som protesterar men ändå lyder (1849). Inom ickevåld förstås makt som synonymt med lydnad. All kamp, om den så bekämpar mobbning, sexism, rasism,

nationalism eller krig, handlar om att bryta åskådarnas och de passivas lydnad. Och istället inbjuda till att bli ingripare. Thoreau sår fröet till det ickevåld som överger protestens logik: vara emot, säga nej, uttrycka missnöje, vädja till regeringar.

Protest mot en regering gör den samtidigt till aktören, till subjektet. Nejet skapar därmed ett Ja. Att kräva att "dom" löser problemet återinsätter dom som regerande. Protest återinsätter makt. Protesten avsätter då oss andra som regerande. Protesten blir flykt från befrielse.

Nietzsche är nog den filosof som mest kritiserat protest och negativitet. Det gäller, enligt honom" att bekämpa en viss, nästan till epidemi stegrad trötthet och tyngd"(1). Nej-sägandet vänder sig mer mot sin egen förmåga än mot det den protesterar emot.

Vänder sig motståndgruppen till det liv den bejakar? Eller vänder den sig mot det liv den förnekar? Icke-våld bygger de samhällen man vill leva. Och på ett sånt sätt att det samtidigt tränger undan och ersätter förtryckande ordningar. En del av detta byggande är lagligt, andra delar innebär civil olydnad. Både ensidig laglydnad och ensidig olydnad skapar tröghet och orkeslöshet.

Postprotest och performativ

Civila olydnadens och ickevåldets brytning med protesten kallas ibland postprotest. Icke-våld och postprotest liknar queerfeminismens "performativ".

Performativa handlingar uppnår direkt sitt mål. När handlingen är genomförd är målet uppnått. Feminister som lyfter fram performativ är bland andra Judith Butler, Karen Barad och Sara Ahmed. Performativa handlingar avviker från instrumentell politik där mål och medel separeras, och där målet skjuts på framtiden.

Performativ politik, postprotest och Gandhis ickevåld låter målet bli medlet. Genomförandet görs igen och igen. Samhällsförändring blir kedjor eller smittor av imitationer, justeringar och uppfinningar.

Civil olydnad vänder upp och ner på makt

Eftersom civil olydnad genomför sitt mål dyker det snabbt upp protestgrupper.

Nej, så får ni inte göra. Vakter, polis och åklagare protesterar mot det som civil olydnad genomför. De försöker stoppa förverkligandet genom gripanden, blockader, rättegångar och fängelse. Proteströrelser (polis, åklagare) samlar sig runt olydnaden och pekar ut deltagarna som "ansvariga". De lyfter därmed fram dem som aktörer, de som tar ansvar och regerar.

Ifall nej-sägandet blockerar befrielse försöker civil olydnad och performativt förverkligande istället skapa demokratiska, jämlika revolutioner. Icke våldsrevolutionen kommer inte sen, den är det vi startar med.

Per Herngren

2017-10-02, version 0.2.1

Fotnot

1. Friedrich Nietzsche, *Om moralens härstamning*, Prisma Magnum, 1994, original 1887, s 154.

För dig som vill gå performativ ickevåldsträning med Per Herngren: [Kurser i konflikthantering & civilkurage](#)

Singularitet eller centralstyrning - Deleuzes revolution

Alltför stor lydnad producerar kaos och tröghet. Motstånd är nödvändigt i organisationer och samhällen för att skapa ordning och kreativitet. Men motstånd som bara är motstånd mot en chef eller central regering hindrar kreativiteten. För att motstånd ska bli kreativt måste den skapa sig ett eget liv. När något börja leva ett eget liv som inte styrs av något annat kallas det för singularitet. Politik som vill bygga levande samhällen behöver fokusera på att skapa singulariteter. Singulariteter behöver dessutom hamna i resonans med varandra. En singularitet kan inte vara singel.

Singularitet

När jag med vänner spelar cumbia och salsa kan jag som congaspelare prova en rytm. Ibland fortsätter rytmen att generera sig själv under låtens gång. De andra fångar upp rytmen: spelar med och mot den. Ifall jag med mina congas inte är helt dominant svarar jag på de andra. Rytmen får ett liv utan att de andra musikerna kopierar mitt congospel. Min rytm återvänder som ny rytm och ändrar mitt spelande. Musiken förändras genom att de som spelar följer varandra. Att följa blir att skapa något nytt.

Deleuze skulle kalla en självgenererande rytm för singularitet. Med självgenererande menas att den börjar leva sitt eget liv. Den kontrolleras inte helt av noter, dirigent eller genre.

En singularitet kan skapa sig sin egen lydnad och makt, men den kan inte förstås som lydnad till någon central makt.

Med hjälp av pulsen kopplar sig rytmer och melodier till varandra och samspelar. En repetition kan i cubansk musik bestå av en eller flera klaves. En klave är en rytm som slås med trästavar under två takter. Klaven slås sällan på alla pulsslagen. Klaven cirkulerar snarare runt pulsen. Och de andra instrumenten cirkulerar runt klaven.

Pulserande skapar affekt

Klave-rytmen skapar en affekt som ger dragkraft till musiken. I Deleuze filosofi verkar affekt genom att sätta fart på saker. Dessutom skapar affekt dragkraft som singulariteter cirkulerar runt. Affekt fungerar alltså som en form av gravitation.

I sina böcker beskriver Deleuze fenomenet med begrepp som puls, resonans, repetition eller den eviga återkomsten.

Rytmer och melodier multipliceras, avbryts och återkommer. Variationerna mångfaldigar, de multipliceras.

Följa varandra eller följa ledare

Här anar vi skillnaden mellan centralstyrda organisationer och mer

samspelande multipliciteter. Man hör när musiker i en orkester är alltför fixerade vid noterna eller dirigenten och inte lyssnar på sina medspelare. Musiken låter steril. Medspelare som spelar mot och med varandra skapar levande musik.

Men även i toppstyrda orkestrar mångfaldigar sig vanligtvis singulariteter och skapar en levande musik som inte går att förklara med dirigentens individuella tolkning av stycket. Att ge erkännandet helt till ledaren skapar en skenbild av hur orkestrar och organisationer fungerar. Det skapar en vidskepelse om en högre makt som styr.

Singularitet är olydnad mot central styrning

Multipliciteter och singulariteter är så dynamiska att de gör sig delvis oberoende av central styrning och kontroll. Detta sker även i auktoritära organisationer, till och med i fängelser och i krig. Total kontroll och total lydnad är omöjligt. Singulariteter sätter fart i oväntade och okontrollerade riktningar.

Till synes toppstyrda organisationer konstruerar alltid sättningar, sprickor och utrymme där singulariteter tar plats och lever sitt eget liv. Annars skulle organisationen inte överleva.

Skydd mot toppstyrning

Även organisationer som identifierar sig som centralstyrda inför skyddsmekanismer mot sin egen toppstyrning. Skyddsmekanismer mot centralstyrning kan växa fram genom årsmöten, verksamhetsgrupper, separata avdelningar, väggar, rum, rutiner och även genom chefer och medarbetare som aktivt undviker mikrostyrning.

Regering, riksdag och kommunfullmäktige bygger skydd mot sig själva. Politiker får inte utöva politikervälde. Politiker ska inte agera tjänstemän.

Skyddsmekanismer mot toppstyrning finns även i organisationer som använder sig av diktatur istället för demokrati som beslutssystem: alltså även i enpartistater, privata stiftelser eller i kapitalistiska företag.

Total lydnad vore sabotage mot makt

Man hör ibland tjänstemän hävda att de bara följer order eller regelverk. *Som tjänsteman måste jag följa reglerna.* Detta är en falsk självbild. Ifall de faktiskt gjorde detta skulle de inte få något gjort. Om statliga tjänstemän bara följde order och regler skulle staten kollapsa inom några timmar.

Det går nästan att totalstyra en trummaskin eller en bankautomat. Men det är omöjligt att totalstyra komplexa organisationer. Total toppstyrning kan inte hantera komplexitet. När centralstyrningen blir för kontrollerande producerar den oordning och ineffektivitet.

Singularitet skapar ordning genom olydnad

Singularitet ska inte förstås som att den alltid innebär avvikande beteende. Singulariteter kan vika av och revolutionera ordningar. Men singulariteter kan lika gärna möjliggöra en ordning. Speciellt under konstant förändring krävs singulariteter för att en ordning ska överleva. Det är delvis genom singulariteter kapitalism och nationalstater överlevt trots att världen förändrar sig snabbare än nånsin.

Singulär olydnad är nödvändigt för att skapa ordning i komplexa organisationer. Total laglydnad skulle producera kaos och kollaps. Motstånd mot lagar och centrala regeringar ska därför ses som en nödvändighet i alla samhällen och organisationer. Om dessa inte ska stagnera och kollapsa.

Under komplexa förhållanden har olydiga singulariteter möjlighet att producera stabilitet. Föreställningen att laglydnad leder till ordning, och att olydnad leder till oordning, är falsk. Det är snarare samspelet mellan dem som får ordning att växa fram. Organisationer som närmar sig total laglydnad är ett lika stort hot mot samhällen som total olydnad. Att leva tillsammans är att samverka och göra motstånd.

Per Herngren

2009-03-11, version 0.2

Referens

Gilles Deleuze, Félix Guattari, *A Thousand Plateaus Capitalism and Schizophrenia*, Continuum, 2007, first published 1980.

Gilles Deleuze, *Nietzsche och filosofin*, Daidalos, 2003, original 1962.

Gilles Deleuze, *Difference and repetition*, Columbia University press, 1994, original 1968.

Gabriel Tarde, *On communication and social influence*, The University of Chicago Press, 1969.

Gabriel Tarde, *The laws of imitation*, Henry Holt and Company, New York, 1903, facsimile 2007 by Books on Demand UMI, franska original 1882-1888.

Gabriel Tarde, *Social Laws An outline of sociology*, 1899, reprinted by Batoche Books, Kitchener, 2000.

Gabriel Tarde, *Penal Philosophy*, Patterson Smith, New Jersey, 1968, original 1890.

Kimberlé Williams Crenshaw, "Mapping the margins, Intersectionality, Identity Politics, and Violence Against Women of Color", In: Martha Albertson Fineman, Rixanne Mykitiuk, Eds. *The Public Nature of Private Violence*, New York: Routledge, 1994, p. 93-118.

Manuel DeLanda, *Intensive science and virtual philosophy*, Continuum, NY, 2002.

Manuel DeLanda, "Virtual Environments and the Emergence of Synthetic Reason". *Flame Wars: the Discourse of Cyberculture*. Edited by Mark Dery. Durham: Duke University Press, 1994.

Per Herngren, [Postprotest, 2005](#).

Per Herngrens sakframställan vid plogbillsrättegång

Ulla Røder och Per Herngren ställdes inför rätta i 1 april 2009 för att med [hammare avrustat en radarkupol](#) och delar av testanläggning på Saab Microwave i Mölndal. Att avrusta vapen med hammare kallas plogbillsaktion. Rättegången i Mölndals tingsrätt blev en dialog där åklagaren och plogbillsgruppen utbytte funderingar kring om det är en plikt eller ett brott att avrusta vapen.

Pers sakframställan

- Vad är det för organisation du tillhör?

Vår grupp kallar oss 'Saab Microwave Blivande² Plogbill'. Och vi ser oss som en del av det hundratal plogbillsaktioner som utförts sedan 1980. Plogbillarna hamrar med hammare på kärnvapen, stridsflygplan, helikoptrar, JAS plan, granatgevär och ubåtar. Vi har nu avrustat mer spängkraft än vad som har använts i alla krig i världen från stenåldern fram till detta senaste Irakkrig.

Plogbill kommer från judendomens, kristendomens och islams profet Mika (4:3-4) som säger åt oss att smida svärd till plogbillar. Att inte bli negativ och [protestera](#) utan börja bygga de lösningar vi uppfattar kan rädda människor och ge mat och husrum till alla. Förändring är inte att säga emot utan en positiv smitta av bra handlingar och verksamheter. Det är genom att skapa kedjor av repeteringar som samhällen skapas.

Under plogbillsaktionen samarbetade vi med ett forskarseminari kring Deleuzes filosofi. Deleuze betonar blivandet och skapandet istället för att bli negativ och protestera.

- Vad vill ni uppnå?

Syftet är att rädda några människoliv och sätta igång en positiv smitta där fler avrustar vapen. Ulla Röder från Danmark och jag hamrade på en

krigsradarkupol 26 juni 2008, samt på själva testanläggningen med smideshammare 24 juni 2008. Vi kallar detta för plogbillsaktioner, att smida svärd till plogbillar.

Vi ville dessutom försöka hjälpa till att bryta den närmast totalitära lydnaden hos solidaritetsgrupper och andra folkrörelser.

- Hur förberedde ni er inför aktionen?

Vi övade oss i att agera ickevåldsligt i olika situationer. Vi tog på oss ansvaret att vår plogbillsaktion skulle gå lugnt tillväga utan rädsla och hot. Icke våld är ingen insikt eller åsikt utan något som sitter i kroppen efter långvarig träning. Därför måste vi hela tiden träna oss på motstånd och ickevåld.

Vi samtalade dessutom tillsammans med Deleuze forskarseminarie i Göteborg om den franske forskarens filosofi kring blivande. Inspirerad av Spinoza och Nietzsche har Deleuze byggt upp en blivande filosofi. Vi är i ett ständigt skapande och blivande. Vi är blivande demokrati och rättvisa. Eller så är vi blivande underordning och kontroll. Vi kan inte hävda att det är makthavare som sköter rättvisan eller demokratin. Vi måste bli blivande rätt och blivande rättvisa när domstolar, storföretag och regeringar deltar i mord och krig.

- Varför har ni valt de metoder ni gjort?

Om man räknar till antalet mördar regeringar och företag fler människor och begår större brott än de organisationer vi vanligtvis kallar kriminella eller terrorister. Lydnad mot kriminella organisationer, såväl knarkmaffia eller SAAB Microwave, blir i sig delaktighet i mördandet. Istället måste vi lyda rätten och rättvisan. När då domstolar skyddar brott och mord måste vi ingripa för att skipa rättvis.

Lyssna på plogbillsrättegång mot

Saab Microwave Blivande Plogbill

Lyssna på [plogbillsrättegången med Ulla Røder och Per Herngren på Billradion](#), en radiostation som drivs av plogbillsgrupper. Plogbillsgruppen med Ulla och Per kallar sig [Saab Microwave Blivande² Plogbill](#)

1 april 2009 ställdes Ulla Røder och Per Herngren inför tingsrätten för att med var sin smideshammare ha avrustat en krigsradarkupol. Detta skedde torsdagen 26 juni 2008. Att avrusta vapen med hammare kallas för plogbillsaktion, från profeten Mika "De skall smida sina svärd till plogbillar".

Två dagar innan, den 24 juni, hade de dessutom börjat avrusta Microwaves test-anläggning för krigsradar i Mölndal. Plogbillsgruppen som kallar sig [Saab Microwave Blivande² Plogbill](#) planterade dessutom fikon inne på krigsfabriken.

Intressanta domskäl för plogbillsaktioner

Så här argumenterar tingsrättsdomare Petra Lundin i domslutet för Ulla Røder och Per Herngren efter att de utfört två plogbillsaktioner 24 och 26 juni 2008:

"Med hjälp av pinnar konstruerade de en stege i stängslet och använde sedan stegen för att klättra över detsamma. Väl inne på området hamrade de med varsin smideshammare ... en radarkupol ... De planterade också fikonträd." De åtalade hävdar att "aktionen var fredlig, proportionerlig och försvarbar. Bolaget tillverkar utrustning avsedd för militärt bruk, vilken använts i bl.a. kriget mot Irak. Irakkriget är kriminellt enligt internationell lag. Bolaget är således delaktigt i massmord och verksamheten är olaglig. Såsom samhällsmedborgare ser de det som sin plikt att upprätthålla lag och att ingripa när människor

riskerar att skadas eller dödas.” ”Denna fara har varit reell eftersom Irakkriget skördat ungefär en miljon civil irakiska offer. De har genom sitt agerande försökt upprätthålla lagen för att förhindra irakiska offer i Irakkriget.”

Under rubriken Tingsrättens bedömning fortsätter domare Petra Lundin: ”Tingsrätten ifrågasätter inte ... att de agerat på ett sätt som de uppfattar varit det enda moraliskt godtagbara.”

Men hon avvisar att avrustningen skulle vara rättsligt försvarlig: ”Inte heller har det inom *detta område* förelegat någon fara för liv, hälsa, egendom eller annat viktigt intresse” (min kursivering).

Jag kommenterar domskälen i ett pressmeddelande: ”Domen är intressant. Den innebär att jag inte har vare sig rätt eller plikt att ingripa mot exempelvis en terroristorganisations laboratorium eller en kriminell vapenleverans till maffian ifall vapnen ska döda sina offer på *annan plats*.”

Utdrag från pressmeddelande 2009-04-07

Dagsböter för hamrande på krigsradarkupol

Idag fick Ulla Røder och Per Herngren domen 40 dagsböter av Mölndals Tingsrätt för olaga intrång (4 kap 6 § 2 st brottsbalken, mål nr B 2761-08). Rättegången hölls 1 april 2009. 24 och 26 juni 2008 hade de två åtalade som är medlemmar i plogbillsrörelsen gått in på Saab Microwave i Mölndal och hamrat med smideshammare på krigsradarkupol samt delar av testanläggningen.

Kontakt

Dömda Ulla Røder och Per Herngren: 070-88 77 211.

Tingsrättsdomare Petra Lundin, Mölndals Tingsrätt: 031-739 41 00

Rättegången för plogbillsaktionen

[Lyssna på hela rättegången](#) (mp3).

[Per Herngrens sakframställan](#) under rättegången:

[Pressmeddelande efter plogbillsaktionen](#) 26 juni, med personlig info.

Kristendomen revolutionerar revolutionen - Žizek

Slavoj Žižek

Kärleken till nästan bryter med den kosmiska ordningen av hämnd och bestraffning. Den kristne älskar sin fiende utan att försköna fiendens fiendeskap. För Žizek är detta vägen till en framgångsrik revolution som övervinner orättvisor och förtryck.

Slavoj Žizek är filosof från Slovenien. Han utvecklar teorier om psykoanalys, revolution, marxism, ateism och kristen teologi. Det kristna engagemanget är, enligt honom, värt att kämpa för eftersom kristendomen för en kamp mot andlighet och förändligande samtidigt som den kämpar för rättvisa och materialism (inkarnering av befrielsen).

Härska blir gud

I bibeln finns, enligt Žizek, olika gudsbilder. Där finns den potente, härskande magikerguden. Genom stämningsfull eller upprepad bön kan man förmå denne potente gud att ge kraft eller att lösa olika problem. Men på flera ställen görs det upp med potens-guden. På korset uttrycker Kristus sin egen frustration och uppgörelse med härskarguden:

- Gud, varför har du övergivit mig?

Det var frestande även för Jesus att föreställa sig en kraftfull gud med magiska krafter som fixade saker och ting.

Leva befrielsen nu

Kristendomen är precis som judendomen en befrielse religion.[1] De kristna inkarnerar befrielsen, dock inte som ett etniskt folk utan genom sin tillit (tro) till befrielsen och frälsningen. Kristendomen väntar inte på befrielsen, befrielsen är redan materialiserad i Kristi korsfästelse. Tilliten (tron) handlar om att våga leva frälsningen, våga leva befrielsen redan nu istället för att vänta på en framtida revolution.

Omvändelsen är inte något som ska ske senare. Omvändelsen är en ständig möjlighet.

Långt före marxister och anarkister lanserar därmed kristendomen möjligheten att oupphörligt leva revolutionen. Zizek lyfter speciellt fram Paulus som en som ständigt levde revolutionen. Paulus bryter upp med sin status, sin karriär och lämnar sitt jobb. Han bryter med sin världsbild och sin religion. Gång på gång åker han i fängelse utan att ge upp. Omvändelsen eller revolutionen är inte en brytpunkt som händer vid en tidpunkt, den är en ständig möjlighet, den är ett sätt att leva.

Zizek nämner hur marxisten Rosa Luxemburg kritiserade revisionisterna: "Om vi väntar på 'det rätta ögonblicket' för att starta en revolution skall detta ögonblick aldrig komma - vi måste ta risken och kasta oss in i det revolutionära försöket, eftersom det endast är genom en serie 'för tidiga försök (och deras misslyckande) som förutsättningarna för det 'rätta' ögonblicket skapas." [2]

Zizek lyfter även fram pastor Martin Luther Kings civila olydnad och hans uppgörelse med de svartas *väntan på befrielse*. I sitt "Brev från fängelset i Birmingham" (1963) skriver Martin Luther King: "Vi vet genom sorglig erfarenhet, att förtryckaren aldrig frivilligt erbjuder friheten, den måste krävas av den förtryckte. Uppriktigt sagt har jag ännu inte deltagit i en direkt-aktionskampanj, som kom 'vid läglig tidpunkt' enligt deras åsikt, som (själva) inte lidit orättvist under segregationen. I årtal har jag nu hört ordet 'Vänta!' Det 'Vänta!' har nästan alltid betytt 'Aldrig!' Vi måste förstå, som en av våra framstående jurister sagt, att 'för länge uppskjuten rättvisa är förvägrad

rättvisa'. "[3]

Zizek menar att den "autentiska revolutionen" alltid sker "i ett absolut Presens, i ett Nus påträngande nödvändighet." [4] Här läser han Jesus brytning med dåtidens judendom som en brytning med passivitet och väntan på förändring. "Det är i vår väntan på Messias ankomst som vi tvingas till en passiv väntan, medan ankomsten fungerar som en signal som utlöser aktivitet." [5]

Målet kommer inte efter medlet - bortom strategin

Därmed kan revolutionen inte underordnas en [linjär](#) orsak och verkan. Detta bryter med den vanliga politiska påverkanslogiken, det Zizek kallar 'förnuftets list'. Vi "handlar, intervenerar, men kan aldrig vara säkra på vad som är den sanna meningen med och det slutgiltiga resultatet av våra handlingar" [6].

Även om det inte är direkt uttryckt läser jag Zizek som att han använder kristendomen för att göra upp med vänsterns föreställning om taktik och strategi. Taktik och strategi är något som föreställs leda till en framtida befrielse vilket därmed skapar passiv väntan istället för revolutionär handling. En kamp som blir taktisk eller strategisk tenderar alltså att fastna i *väntan* på revolutionen.

I kristendomens berättelse om Jesu liv och död på korset är revolutionen redan här som en möjlighet. Genom Kristi begivenhet "är vi *formellt* frälsta, ... och vi måste engagera oss i det svåra arbetet med att aktualisera denna" [7] befrielse.

Möjligheten till revolution är nödvändig

Aktualisera används av Zizek som synonym till materialisera och inkarnera. Vi får därmed en materialism som är materialiserande, befriande, snarare än en ödesbestämd determinism. Det är inte tidsförloppet som är determinerad. Revolutionen är med nödvändighet en möjlighet. Det är möjligheten som är determinerad. Kristendomens inkarnering av den befriande frälsningen gör det alltså nödvändigt, enligt Zizek, att revolutionera materialismen.

Men precis som marxismen och vänstern innehåller kristendomen passiviserande dynamiker. Zizek visar hur kristendomen gång på gång får göra

upp med den potente magikerguden med sina allsmäktiga krafter. Potensguden framkallar ändlösa diskussioner om hur Gud kunde låta Auschwitz hända.

Men i kristendomen ser vi hur Gud väljer att bli anarkist (eller impotent i Zizeks termonologi): "Genom att skapa universum, släppte Han det fritt, lät det gå sina egna vägar, och gav avkall på makten att gripa in i det. Denna självbegränsning är jämförbar med en egentlig skapelseakt."

En skapelse måste göras fri från styrning för att vara verklig skapelse. En skapelse lämnas åt sin frihet att själv omformas. Den potente härskarguden skulle aldrig kunna skapa något och lämna det ifrån sig som något *skapat*, härskarguden är ingen skapargud. Den mäktige guden måste styra och lägga sig i. En maktgud kräver att vi ska tigga om nåd och hjälp. I den kyrka som dyrkar potensen används ett speciellt tonfall och upprepande böner eller tiggeri vilket man hoppas ska räcka för att övertala guden att lösa ens problem.

Den kristna guden gör tvärtom: Gud faller ner i skapelsen och får ta del av förföljelsen och lidandet. Det är en gud som gör sig sårbar istället för att härska och kontrollera.

Per Herngren

2009-12-07, version 0.1

Fotnoter

[1] Slavoj Zizek, "Ecce Homo: Om judisk och kristen subtraktion", *Postmodern teologi En introduktion*, Ola Sigurdson, Jayne Svenungsson (red), Verbum, 2006, s 169.

[2] Slavoj Zizek, "Ecce Homo: Om judisk och kristen subtraktion", *Postmodern teologi En introduktion*, Ola Sigurdson, Jayne Svenungsson (red), Verbum, 2006, s 172-173.

[3] Slavoj Zizek, "Ecce Homo: Om judisk och kristen subtraktion", *Postmodern teologi En introduktion*, Ola Sigurdson, Jayne Svenungsson (red), Verbum, 2006, s 185.

[4] Slavoj Zizek, "Ecce Homo: Om judisk och kristen subtraktion", *Postmodern teologi En introduktion*, Ola Sigurdson, Jayne Svenungsson (red), Verbum,

2006, s 174.

[5] Slavoj Zizek, "Ecce Homo: Om judisk och kristen subtraktion", *Postmodern teologi En introduktion*, Ola Sigurdson, Jayne Svenungsson (red), Verbum, 2006, s 175.

[6] Slavoj Zizek, "Ecce Homo: Om judisk och kristen subtraktion", *Postmodern teologi En introduktion*, Ola Sigurdson, Jayne Svenungsson (red), Verbum, 2006, s 175.

[7] Slavoj Zizek, "Ecce Homo: Om judisk och kristen subtraktion", *Postmodern teologi En introduktion*, Ola Sigurdson, Jayne Svenungsson (red), Verbum, 2006, s 176.

Aktivister och politiker neutraliserar Ship to Gaza

Ship to Gaza använder flera intressanta tekniker för politisk förändring. De bygger allianser med palestinier, hjälporganisationer, judar, muslimer, kristna, socialister, aktivister. Sedan gör de dessa till subjekt, till aktörer. Det är de som med hjälp av fartyg och en inbjudan från organisationer och människor i Gaza bryter själva blockaden mot Gaza: Genom praktiska och solidariska hjälpsändningar.

Befrielse är träning

De som deltar ombord på fartygen får träning i att hantera olika kris- och våldssituationer. Politisk förändring kommer därmed inte ur opinion eller åsikter utan från komplexa färdigheter och innovationer som är möjliga att repetera och lära sig. Genom utvärdering, ännu bättre träning och nya innovationer blir nästa sändning bättre och provokatörer kan effektivt oskadliggöras.

Ship to Gazas metoder kan därmed spridas till nya aktörer som kan vara med och bryta blockaden mot Gaza. Befrielsepolitik utförs inte av regeringar utan pulserar och repeteras mellan organisationer och människor. Befrielse kan därmed smitta av sig.

Efter piraternas dödsskjutningar av människor på ett av skeppen har flera partier och organisationer gett sitt stöd till Ship to Gaza. Några av dessa "supportrar" använder dock tekniker som neutraliserar den politiska dynamiken i Ship to Gaza:

Neutraliseringstekniker mot Ship to Gaza

Ship to Gaza bryter blockaden mot Gaza. Israels regering protesterar genom att använda våld och fängelse mot hjälparbetare och besättning.

Flera politiker som stödjer Ship to Gaza försöker göra om dem till en simpel [protest](#). Dessa politiker gör därmed Israels regering till subjektet. Ship to Gaza och de lokala palestinierna är inte längre subjektet i brytandet av blockaden; Israels regering och andra regeringar görs till de subjekt som ska bryta blockaden. Politiker som vill visa sitt stöd till Ship to Gaza avsätter därmed palestinierna och Ship to Gaza som aktörer, de som faktiskt håller på att bryta blockaden.

Motstånd som regerande

Ship to Gaza som är ett *folkligt regerande* i Foucaults bemärkelse blir därmed neutraliserat till [negation](#) och protest. Ship to Gaza blir vare sig en hjälpsändning eller ett faktiskt brytande av blockaden. Ship to Gaza förvandlas av dessa solidariska politiker till en megafon som vädjar till Israels regering att bli en god regering. Politiker som med traditionell partipolitisk eller aktivistisk jargong velat ge Ship to Gaza sitt stöd, återinsätter därmed Israels regering som regerande i Gaza. De som ska befria Gaza.

Flera politiker har protesterat mot Israels *övervåld* mot Ship to Gaza och mot palestinier. Det man därmed (förhoppningsvis omedvetet) påstår är att det skulle finnas ett proportionerligt eller rimligt våld mot palestinier och mot Ship to Gaza. Ett våld som skulle kunna rättfärdigas. Israel skulle alltså ha rätten att borda Ship to Gaza, bara man gör det med rimligt våld. Genom att bara använda begreppet *övervåld* och inte klargöra vilket våld man ger Israels

regering rätt att använda, kan *rimligt våld* tolkas efter behag. Den klassiska formen av proportionerligt våld är talionprincipen: öga för öga, en hand för en hand. Eller vad är det för rimligt våld man syftar på?

Befrielse tillsammans

Ship to Gaza är en del av befrielsen av Gaza och på intet sätt ett förespråkande av att Israel borde använda rimligt våld i Gaza.

Ship to Gaza är ett sätt att träna och praktisera färdigheter och innovationer som bygger folkligt regerande (demokrati); snarare än ett vädjande till andra att de ska lösa problemen. På så sätt möjliggörs en smitta av befrielse. En befrielse som kan smitta av sig till andra folkliga organisationer, till myndigheter runt om i världen och kanske även till delar av Israels stat. Befrielse är komplext och oförutsägbart ([ickelinjärt](#)). Vi tvingas ta stora risker. Men befrielse är något vi kan träna oss på. Och tillsammans kan vi få mod att leva befrielsen.

Per Herngren
2010, version 0.1.2

Ickevåldsträning från Ship to Gaza

I midsommar träffade jag Ulf Carmesund. Han var en i besättningen på det lilla fartyget Sofia på väg med förnödenheter till Gaza när det 31 maj, 2010, blev kapat av Israeliska pirater. Medan vi satt i en trädgård vid Björkö hamn och grillade berättade Ulf hur han och en kvinna använde en klassisk fredsbevararteknik och lyckades stoppa en engelsman från att börja slåss med piraterna. Troligen hindrade deras ingripande skottlossning och dödande på fartyget Sofia.

Lite längre ner tar jag upp hur man tränar den fredsbevarar-metoden som Ulf

och kvinnan använde.

Armkrok och fredsbevarande när fartyget bordas

Besättningen på fartyget Sofia gjorde armkrok runt styrhytten när det blev bordat.

Armkrok är en gammal metod som användes mycket vid vietnamaktioner i USA på sextiotalet. Armkrok användes även här i Norden under åttiotalet för att skydda naturområden från skövling.

Armkrok har kritiserats för att:

1. den sätter igång kraftmätning med motparten istället för att ingripa och konstruera lösningar
2. den är defensiv snarare än ett direkt byggande av det samhälle man vill leva
3. den utnämner motparten till aktör, subjekt, vars verksamhet man vill stoppa
4. armkrok blir därför en negation, vill inte, istället för en vilja att bygga och konstruera
5. armkrok försvårar samtal med motparten
6. metoden låser aktivisterna till en plats

Men låt gå. Besättningen hade valt att använda armkrok.

Ulf Carmesund och kvinnan råkade hamna på var sida om den storväxte engelsmannen. Tidigare under resan hade besättningen både tränat och diskuterat ickevåld. Engelsmannen hade starkt poängterat att ickevåld är avgörande för att Ship to Gazas brytande av blockaden skulle lyckas. Engelsmannen var en anhängare av ickevåld.

När de israeliska piraterna slängde ljudgranater och sköt med paintballgevär mot besättningens kroppar märkte Ulf hur engelsmannen blev alltmer spänd och höll på att tappa fattningen. Plötsligt slet sig engelsmannen loss för att slåss med piraterna. Ulf tog tag runt magen på engelsmannen medan kvinnan på andra sidan försökte lugna ner engelsmannen med ord. Ulfs fasthållande och kvinnans ord lugnade till slut ner engelsmannen och slagsmål och skottlossning

kunde avstyrras.

Att träna 'Ulf Carmesunds' fredsbevararteknik

Fredsbevarare är vanligtvis sådana som inte deltar i själva aktionen men som är tränade i att ingripa och lugna ner. På ett fartyg eller om man är långt inne på en militärbas så kan även fredsbevararna gripas. Fredsbevararna behöver träna sig i att inte fångas upp av själva aktionen. De ska bevaka vad som händer och vara maximalt rörliga och kunna gripa in både när motpart eller den egna sidan tappar fattningen eller brukar våld.

Under ickevålds- eller fredsbevararkurser brukar jag lära ut en liknande teknik som Ulf Carmesund och kvinnan använde. Ulf och kvinnan brukade två helt olika funktioner: hålla fast respektive lugna ner. Det är viktigt att inte blanda ihop dessa funktioner eller försöka växla mellan dem. Blandas de ihop kan de motverka varandra.

Fredsbevarare kan göra flera misstag

Ett vanligt misstag kursdeltagare gör är att den som muntligt ska lugna ner en situation börjar knuffa tillbaka, eller ta tag på, den som bråkar. Då förloras den lugnande effekten och risken för slagsmål ökar. Deltagarna behöver därför gång på gång träna sig i att renodla sin uppgift istället för att försöka hjälpa till, alltså hjälpa andra fredsbevarare att hålla fast i bråkmakaren.

Ett annat misstag är att den eller de som har uppgiften att hålla fast i någon efter en stund känner att hon eller han förlorat överblicken över vad som händer runt omkring. Man litar inte riktigt på att de andra fredsbevararna har koll över läget och lossar då greppet lite om provokatören för att titta sig omkring. Provokatören eller bråkmakaren kan då slita sig loss. Att slita

Boka träning i ickevåld och civilkurage

[Per Herngren](#) är utsedd till Årets Folkbildare i Sverige. Han har gett ut tio böcker på fyra språk.

Per har utbildat i konfliktingripande sedan 1985 i Europa, Centralasien, Mellanöstern samt i Syd- och

sig loss är i sig upphetsande och våldsamheterna eskalerar. Att istället vara ordentligt fasthållen kan ifall det görs på ett bra sätt ha en lugnande effekt på någon som tappat fattningen. Även här behöver alltså deltagarna träna sig i att fokusera på sin uppgift.

Nordamerika.

[Kontakt](#)

[Beställ kurser till er organisation](#)

Ytterligare ett misstag fredsbevarare ofta gör är att alla fokuserar på motparten. Istället ska fredsbevararna dela upp olika målgrupper mellan sig. Några fokuserar på de egna aktivisterna och andra på motparten. Ibland behöver det även finnas fredsbevarare som ägnar sig åt åskådare eller arbetare. Några fredsbevarare fokuserar på de som hetsar upp sig medan andra stärker lugnet hos de som verkar lugna.

Ifall det är möjligt ska fredsbevarare personligt försöka hälsa på alla individer bland polis eller militär innan dessa börjar gripa de aktivister som utför själva aktionen. Ett misstaget vore att bara prata med befäl.

Träna och åter träna ickevåld

Icke våldsträning handlar inte om 'värderingar', 'insikter' eller om att 'veta' vad man ska göra. När något verkligen händer är alla teorier som bortblåsta. Icke våldsträning handlar om att träna reflexer och vanor så att de inte behöver finnas i medvetandet. Man kan då ägna sig åt att se vad som händer runt omkring en, utan att man behöver tänka på vad man själv ska göra. Icke våld fungerar ungefär som att träna fotboll eller dans. Det måste helt enkelt sätta sig i kroppen. Först då kan man improvisera och lösa problem.

Per Herngren

2010-06-29, version 0.1.2

[Mer om träning i ickevåld och konfliktingripande.](#)

Inte princip eller mirakelmedel - Judith Butlers ickevåld

Mekaniska eller linjära föreställningar om politisk förändring söker politiska metoder som ger säkra resultat. Ifall opinionen blir tillräckligt stor sker en förändring. Ifall tillräckligt många kommer på demonstrationerna påverkas regeringen.

En mekanisk föreställning om motstånd och förändring behöver inte vara naiv. Man tänker sig att det finns mängder med hinder. Men ifall dessa hinder övervinnas ger metoden resultat. Mekaniska föreställningar söker förutsägbarhet.

Orsak verkan

Bland 'aktivister' i Europa och USA kan vi urskilja åtminstone två vanliga typer av mekaniska föreställningar kring politisk förändring. Den ena skjuter målet på framtiden, då när tillräcklig kraft har uppnåtts. Exempelvis föreställer man sig att en speciell kraft i aktioner påverkar opinion och regering. Långsamt mobiliseras tillräcklig kraft för förändring. Kraften tänks komma från antalet deltagare eller publicitet.

Den andra föreställningen är mer mekanisk. Bara man gör rätt så uppnås målet. Det finns en fix. Något som löser problemet. En fix är ett sorts recept. Följer man receptet så förändras världen.

Nummermagi

Flertalet av dessa recept är tänkta att lösa problemet bara tillräckligt många följer det. När tillräckligt många lever klimatneutralt är problemet löst. Ifall alla blir veganer är djurförtryck borta. När tillräckligt många lever enkelt löses problemet med överkonsumtion. Ifall folk är snälla mot varandra slipper vi mobbning. Ifall män och kvinnor lever jämlikt tillsammans så blir det jämlikt. När politisk förändring bygger på individuell duktighet skapas renlevnadsregler

och principer som anhängarna ska följa.

Här tänker man sig att generella lösningar, såsom livsstil, aktioner och handlingar, kan aggregeras till en global lösning. Ibland är lösningen individuell, ex individuell renlevnad av något slag, ibland tänker man sig istället större kollektiva enheter som behöver handla rätt.

En vanlig mekanisk föreställning bland aktivister är att den politiska kraften kommer från hur många som utför aktionen. Inom civil olydnad översätts denna tro på antalet till att tillräckligt många är olydiga, att tillräckligt många vägrar utföra det som är fel. Pacifismen tänker sig att krig inte kan genomföras om flertalet vägrar bli soldater, eller om medborgare vägrar att betala militärskatt.

Mohandes Gandhi och Martin Luther King lanserar ytterligare en annan mekanisk variant. Den politiska kraften kommer ur renhet, ur aktionernas och deltagarnas renhet. Bara man agerar rent, gör helt rätt, och har rena motiv, får vi politisk förändring. Ytterligare en variant ersätter renhet med mod och oräddhet. Tillräckligt stort personligt mod skulle skapa politisk förändring.

Inom ickevåld finns olika mekaniska föreställningar. Civil olydnad är ofta tänkt att ge politiskt kraft antingen genom att vara spektakulärt, medialt kraftfullt eller genom att mobilisera en massa som ger tyngd åt de politiska kraven. Här är medel och mål åtskilda. Civil olydnad blir instrumentellt.

Ickevåld är inte ett enkelt fix

Den här andra typen av mekanisk föreställning om politisk förändring kan vi kalla för generell eller principiell. Bara man följer en generell princip eller en generell regel är ett problem löst. Det är inte helt tokigt. Det gäller ju faktiskt i många sammanhang. Ifall alla tar av sig skorna i hallen så slipper vi få lera och hundskit i kök och vardagsrum.

Jag argumenterar för att mekaniska (linjära) lösningar där ett visst medel ger säkra resultat främst gäller i enkla sammanhang. När istället många enkla lösningar verkar på varandra, krockar med varandra, dynamiskt samverkar, då produceras komplexitet och osäkerhet. Osäkerhet är alltså en förutsättning för samhällen och för makt, och därför även för motstånd och politisk förändring.

Ickevåld är inte princip

Judith Butler lanserar osäkerhet som ontologisk förutsättning för liv. Vi är i grunden sociala och sårbara. Vi behöver varandra. Osäkerhet blir därmed också förutsättning för politisk förändring. Därmed får vi överge alltför principiella och generella lösningar på hur vi ska agera politiskt.

”Jag tvivlar starkt på att icke-våld kan vara en princip, om vi med princip menar en kraftfull regel som kan tillämpas med samma tillförsikt och på samma sätt i alla upptänkliga situationer. Ifall det finns ett hävdande av icke-våld eller om icke-våld kommer med hävdanden gentemot oss, då tycks det vara en annan sak. Icke-våldet anländer då som ett tilltal eller en appell. Den väsentliga frågan blir då: under vilka omständigheter är vi responsiva gentemot ett sådant hävdande, var gör det möjligt att acceptera hävdandet när det anländer, eller, snarare, vad ombesörjer hävdandets ankomst överhuvudtaget?”[1]

Judith Butlers ickevåld och feminism skapar alltså inte generella principer eller livsstilar. Hon lanserar inte heller politiska metoder som ger förutbestämda politiska resultat. Hennes ickevåld och hennes feminism blir alltså inte mirakelmedel. De bygger istället på osäkerhet, att vi är sårbara, och att vi behöver varandra för att leva.

När hon säger att ickevåld är tilltal och hävdande ska man inte se detta som påverkan som ger bestämda resultat. Dynamiken i ickevåld kommer istället från vår respons till varandra. De förtryckta krav och vår respons när någon ropar på hjälp. Ickevåld är respons, och ickevåld gör respons möjligt.

Materialisera

Jag menar att man kan läsa Judith Butler så att ickevåld faktiskt börjar materialisera lösningar. Ickevåld verkar genom att mål och medel blir ett. Men detta sker dynamiskt, inte mekaniskt. Ickevåld behöver frigöra sig från mekaniska, orsak-verkan-föreställningar.

Kriget bygger på drömmen om säkerhet och trygghet. Ickevåldet är inte ett nytt medel för att bättre än kriget nå denna säkerhet. Ickevåld verkar i och genom komplexa, oförutsägbara former för gemenskap och politik. Genom att stärka osäkerheten och sårbarheten stärker ickevåldet möjligheten till respons.

Per Herngren
2011-03-10, version 0.2.1

Fotnot

[1] Judith Butler, *Krigets ramar - När är livet sörjbart?*, Hägersten: Tankekraft förlag, 2009, s 153.

Referens

Judith Butler, *Krigets ramar - När är livet sörjbart?*, Hägersten: Tankekraft förlag, 2009.

Judith Butler, *The Force of Nonviolence: An Ethico-Political Bind*, New York: Verso, 2020.

Per Herngrens [texter om Judith Butler](#).

Fängelser är vrängda ut och in

Fängelse håller oss fångna i lydnaden. Muren byggs av hot om att förlora liv, hälsa, jobb, egendom, hus, vänner eller familj. Att under civil olydnad låsas in i en cell innebär därmed att man brutit sig ut genom fängelsets murar. Ut ur rädslan för straff. Problemet är dock att den som låses in blir utelåst. Att låsas ut, utanför lydnaden, blir gärna ett mer avskräckande hot än att vara fånge i lydnadens trygghet.

- Hallo! Anybody out there?

Per Herngren
2017, version 0.1.1

Civil olydnad i deliberativ demokrati

Deliberativ demokrati bygger demokrati med hjälp av minoriteter medan liberal demokrati bygger demokrati med hjälp av majoriteten (dominans).

[Deliberativ demokrati](#) överväger en mångfald av argument genom att lyssna på minoriteters argument. Inget argument får tystas genom makt eller dominans. Deliberativ demokrati behöver därmed innehålla metoder som minoriteter kan använda för att stoppa majoriteten från att dominera och förtrycka.

Två sådana medel är veto och civil olydnad.

Civil olydnad får i liberal demokrati funktionen att demonstrera åsikt och vilja. Genom civil olydnad görs åsikten till politisk påverkan. Civil olydnad blir därmed i den liberala demokratin ett påtryckningsmedel.

I deliberativ demokrati får istället civil olydnad två helt andra funktioner: 1) Experiment med lösningar. 2) Veto mot verksamheter som inte är acceptabla, rättvisa eller demokratiska.

Demokrati som komplexitet av experimenterande

Gandhi föreslog att vi skulle experimentera med att leva det liv och de samhällen vi ville ha. Detta kallade han för "experiment med sanningen" eller "det konstruktiva programmet".

Även civil olydnad såg Gandhi som experiment med lösningar snarare än som negativ protest. Civil olydnad kunde innebära att man gick in i en diktatorisk institution och experimenterade med bättre lösningar, bättre ur både praktisk och demokratisk synvinkel.

Demokrati som experiment blir delvis en kritik mot ett förändligande av

demokratin, tron att man genom enbart samtal kan komma fram till acceptabla lösningar. Demokrati måste ständigt materialiseras och testas igen och igen. Testandet blir en avgörande metod för demokrati.

Demokrati som experiment är också en kritik mot övertron på generella lösningar. Demokrati som byggs via experimenterande snarare än generella lösningar kräver mångfaldigande av demokratier. Centralisering av beslut skulle ta död på experimenterandet.

Experimenterandet med många olika praktiska och materiella lösningar blir en förutsättning för att kunna överväga vad som fungerar och inte fungerar, vad som är acceptabelt och vad som inte är acceptabelt.

Deliberativ experimentell demokrati lyfter fram de avvikande experimenten. Vissa experiment kan stoppas direkt för det är uppenbart att de är oacceptabla, de skadar, dödar eller förslavar. Dessa experiment vore oetiska. Men inom vissa ramar krävs experimenterande demokrati mångfaldigande av materialiseringar och experiment. Varje experiment, varje misstag, varje ny lösning behöver övervägas.

Demokrati som materialiserande smitta

Experimentell demokrati bygger på att mängder med olika system och lösningar mångfaldigar sig. Demokratin sprider sig via imiterandet mer som en smitta än genom centrala beslut och institutioner.

Imiterandet av ett annat experiment innebär samtidigt ett nytt experimenterande. Demokrati förnyas genom imitation. Bara imitation kan förnya demokrati.

Demokratier smittar av sig horisontellt åt olika håll istället för att kontrolleras via centrala beslut. Bra demokratier ska smitta av sig. Om inte, så behövs finslipning.

Demokrati blir därmed mångfaldigande av minoriteters olika försök att lösa problem. Experimentell demokrati mångfaldigar därmed minoriteterna.

Veto som rationalitet

I många deliberativa demokratier används veto som formellt verktyg för att tvinga fram bästa beslut. Vetot ska tvinga fram övervägande av det bästa beslutet. Vetot är en demokratisk metod att värja sig mot beslut som vunnit i en maktkamp genom dominans, som i liberala demokratier.

Veto i deliberativ demokrati är inte ett nej i betydelsen opposition eller protest, utan ett sätt att tvinga fram en fortsättning av övervägandet, alltså av det deliberativa samtalet. Vetot sätter därmed igång eller intensifierar demokratier. Ifall vetot bara bromsar används det inte deliberativt.

Vetot ska därmed öppna upp för oförutsägbarhet. Ifall vetot istället bara används taktiskt behöver andra lägga veto mot veto. Veto mot veto innebär formellt en konflikt.

I deliberativa demokratiska processer uppstår konflikten formellt först när det finns veto mot veto. Innan dess finns inte en formell konflikt. Ett enda veto är alltså formellt inte en konflikt, det är snarare accepterat av andra som ett rimligt veto.

Veto mot det oacceptabla

I deliberativ demokrati är veto kopplat till acceptabel eller inte acceptabelt. *Acceptabel* förstås i deliberativ demokrati inte som åsikt utan som ett argument:

”Detta beslut är oacceptabelt eftersom det gör vissa hemlösa.”

”Detta beslut är inte acceptabelt eftersom det skadar människor.”

Vetot ska därmed göra demokrati till rationalitet snarare än kompromiss och maktkamp. Ifall en liten svag minoritet har ett mer acceptabelt och rationellt förslag än majoriteten ska det rationella förslaget leda till beslut.

Civil olydnad som veto

Inom deliberativ demokrati blir civil olydnad en form av veto. Civil olydnad blir ett formellt demokratiskt verktyg. Olydnaden blir därmed en institutionaliserad del av demokrati.

Civil olydnad är ett sätt att lägga in ett veto mot ett beslut eller en verksamhet. Detta ska göras så att nya demokratiska överväganden sätts igång. Den som använder civil olydnad ska därmed inte använda det för politisk påverkan utan för att tvinga igång demokrati, sätta fart på övervägandet av bästa möjliga beslut.

Civil olydnad inkluderar snarare än exkluderar

Civil olydnad är möten mellan människor, förtryck, våld, maskiner, företag, industrier, ekosystem, växter och djur. I deliberativ demokrati blir civil olydnad därmed också ett sätt att lyssna på, och överväga, andras argument. Civil olydnad blir också ett sätt att låta djur, växter, saker och ting vara med i övervägandet. De får vikt.

Greenpeace använder civil olydnad i samarbete med valar och sälar. Djurrättsaktivister ger instängda hönor och försöksdjur nya hem. Både djuren och 'hemmet' blir därmed demokratiska aktörer samtidigt som de djurrättsaktivister som låses in gör burarna till aktörer.

Civil olydnad gör mötet med motpart till aktör

Civil olydnad kan förstås som oförutsägbara möten mellan motståndare. Själva mötet blir en demokratisk aktör, en aktör som inte ska kontrolleras av parterna. Mötet gör något med aktivisterna såväl som med motståndarna.

Motpartens argument är viktiga i civil olydnad. Ifall dessa ignoreras används civil olydnad odemokratiskt.

Som en metod att sätta igång demokratiska överväganden blir det begripligt att man vid ickevåldslig civil olydnad ofta bjuder motparten på dryck och fika. För att ha ork att träffas och överväga olika lösningar behövs fika. Fikat blir därmed en demokratisk aktör, fikat skapar demokrati.

Inom liberal demokrati skulle man istället tolka fikat taktiskt, som manipulativa försök att påverka, som försök att få motståndaren mer sympatiskt inställd.

Civil olydnad är demokrati i sig

Deliberativ och ickevåldslig civil olydnad ska inte producera manipulation,

maktkamp, opposition eller negation utan just *demokrati*. Civil olydnad skapar överväganden. Civil olydnad blir därmed demokrati.

Det är vanligt att de som deltar i civil olydnad förstärker och finslipar motpartens argument så att helt nya argument uppstår. Vanligen sker detta i rättegångar genom att pröva brottsbalken eller internationell lag, men det kan även ske under exempelvis förhör, eller i samtal mellan aktivister och arbetare på ett företag.

Civil olydnad handlar inte om att vinna utan om att leva demokrati där demokrati saknas. Civil olydnad sätter igång övervägandet där demokratin misslyckats, där våld och förtryck produceras. Civil olydnad som inte är *demokrati* måste därför avvisas.

Per Herngren

2012-03-27, version 0.1.1

Referens

Bruno Latour, *Reassembling the social: an introduction to Actor-network theory*, Oxford University Press, 2005.

Colin Crouch, *Postdemokrati*, Göteborg: Daidalos, 2011, (original 2005).

Gilles Deleuze, Felix Guattari, *A thousand plateaus: capitalism and schizophrenia*, translation and foreword by Brian Massumi, University of Minnesota Press, 1987.

Gilles Deleuze, *Nietzsche och filosofin*, Daidalos, 2003, original 1962.

Immanuel Kant, "Vad är upplysning?", från Brutus Östling, *Vad är upplysning?*, Symposion Bokförlag, 1989.

Judith Butler, *Bodies That Matter: On the Discursive Limits of Sex*, Routledge, 1993.

Judith Butler, *Krigets ramar – När är livet sörjbart?*, Tankekraft förlag, 2009.

Jürgen Habermas, *Borgerlig offentlighet : kategorierna "privat" och "offentligt" i det moderna samhället*, Lund: Arkiv, 2003, original 1962.

Jürgen Habermas, *Kommunikativt handlande. Texter om språk, rationalitet och samhälle*, Daidalos, 1996.

Rune Premfors, Klas Roth (red), *Deliberativ demokrati*, Lund: Studentlitteratur, 2004.

Per Herngrens [texter om demokrati och deliberativ demokrati](#).

Texter [om civil olydnad](#).

Vad är civil olydnad?

Civil olydnad är i traditionen från Thoreau och Gandhi[1]:

1. Öppen, offentlig handling,
2. som använder ickevåld.
3. Den är olaglig, eller bryter mot regel, order eller beslut.
4. Den har dessutom samhälleliga, politiska, sociala och etiska syften.
5. Den använder straffet för att bryta lydnaden.

Civil betyder medborgerlig. I ickevåldsrörelsen[2] står civil dessutom i motsatsställning till våld och militär. De som utför handlingen uppträder med vänlighet[3] och respekt för motparten som person.

Med motpart menas samtalspart. Dessa kan vara åklagare, polis, regering, ägare till ett företag, arbetarna på en vapenfabrik, lydiga medborgare men även andra aktivister.

Civil olydnad utförs offentligt. Civil olydnad är inte att i nattens mörker måla ett anonymt budskap. Deltagarna smiter inte undan polis, rättegång, straff och andra konsekvenser.

Mohandas Gandhi, och på senare år Judith Butler[4], visar hur sårbarhet är avgörande för att kunna leva tillsammans, och för politisk förändring. Deltagare

i civil olydnad river genom sin sårbarhet lydnadens fängelse. De smiter därför inte undan från straff eller hot.

Fängelsemurar är alltid vrängda ut och in. Fängelser är till för att producera lydnad snarare än att straffa de olydiga. Fångarna är därför de medborgare som genom lydnad aldrig placeras "i" fängelse. Det finns olika murar som fångar oss i lydnad: rädsla för straff och våld, samt rädsla för uppsägning och andra påföljder.

Per Herngren

2012 05 02, version 2.1

Referens

Per Herngrens [texter om civil olydnad](#).

Fotnoter

[1] Detta är inte en definition utan en beskrivning av Thoreaus och Gandhis syn på civil olydnad.

[2] *Ickevåldsrörelsen* kallar jag den rörelse som i tradition från Thoreau och Gandhi arbetar med, eller reflekterar över, frågor om civil olydnad och ickevåld. Gandhi skilde på pacifism, som handlade om att själv inte aktivt delta i våld, och ickevåld, som snarare var att aktivt ingripa vid förtryck och våld.

[3] Annika Spalde, Pelle Strindlund, *I vänliga rebellers sällskap Kristet ickevåld som konfrontation och ömhet*, Arcus förlag, 2004.

[4] Judith Butler, *Krigets ramar - När är livet sörjbart?*, Hägersten: Tankekraft förlag, 2009, s 32-33.

Motstånd kommer i gungning först efter tredje aktionen - politisk materialism

1. En aktion är en enskild händelse och därmed en form av återvändsgränd.
2. Två aktioner bestämmer 'bara' intervallets längd.
3. Först utifall tidsintervallet används igen för en tredje aktion har en puls uppstått.

En puls skapar med tiden resonans med andra pulser. Resonans är ömsesidig förstärkning. Resonans förstärker kraften i aktionerna, ofta tusenfalt. Jämför med hur väggar, tak, stolar, dansare och musiker kan hamna i resonans under en danskväll. Ja, ifall musikerna håller takten.

Resonans skapar gravitation, dragningskraft. Inte mot ett ursprungligt centrum utan mot fortsatt pulserande. Ifall en motståndsrörelse kan hålla takten producerar resonans och gravitation tillsammans en drivande 'motor' i motståndet. Denna motstånds-motor blir politisk förändring. Och den blir senare tradition, vana, institution och historia.

Per Herngren

2012-05-28, version 0.1.1

Tack till Bengt Andréasson som hjälpte mig reda ut detta inför en [civil olydnad vid SAAB Microwave 27 maj 2012](#).

Skicka ej pressmeddelande till

nyhetsredaktioner

Civil olydnad och andra former av motstånd blir ganska lätt nyhet i nyhetsmedia. Förvandlingen till nyhet motverkar dock politisk förändring. Den politiska förändringen skulle därmed kunna förstärkas genom att undvika att göra den till nyhet, genom att undvika att skicka pressmeddelanden till nyhetsredaktioner. Och genom att undvika att kontakta nyhetsmedia.

Denna text skrevs under reflektionen kring valet av att skicka mejl och pressmeddelande om [en civil olydnads-aktion](#) bara till rörelsetidningar, bloggar, mejllistor och olika forum på internet.

Nyheter förvandlar

Nyheter är inte en representation av vad som händer. Nyheter är en intervention. Genom olika tekniker förvandlar nyheter något till nyhet. Detta ska inte förstås som maktkonspiration. Det finns inget bakom som styr nyheterna. Bakomliggande *nyhets-konspirationer* är snarare undantag än regel.

Nyheter är istället självreproducerande system. Nyheter representerar därför inte någon dold makt eller något bakomliggande maktsystem. Nyheter producerar däremot själv makt.

Nyhet blir både medel och mål. Nyhets-handlingar skapar nyhets-handlingar. Läsandet av nyheter, pratet om nyheter, är del av nyhets-interventionen. Även läsandet av nyheter omvandlandet något till nyhet. Läsandet är alltså en intervention.

Konkreta tekniker används för att omproducera något till en *nyhet*. Dessa tekniker är inbakade i nyheten, de är en del av nyheten. Det finns därmed inga dolda makttekniker bakom nyheterna.

Nyhetstekniker kan innovativt slipas och imiteras av andra nyhetsjournalister och nyhetsredaktioner. Nyheter smittar av sig genom att återanvändas i långa imitationskedjor.

Nyheter skapar genom ständig reproduktion pulser, resonans och gravitationskraft. Nyheter producerar därmed egna planetsystem med

fantastisk dragningskraft. Sådan dragningskraft skapar ibland svarta hål som slukar politiska verksamheter. Svarta hål osynliggör politisk förändring.

Hur nyheter slukar politisk förändring

Nyheter motverkar reproduktionen av politisk förändring genom bland annat följande framställningstekniker:

Gårdagens nyhet: Genom att framställa en politisk förändring som nyhet förvandlas den snabbt och effektivt till gårdagens nyhet. Till en icke-nyhet. En motståndsaktion återges därmed som tillfällighet.

Aktuell och inaktuell, inne och ute: Genom att framställa en politisk fråga som aktuell görs den till medel för att framställa andra politiska frågor som inaktuella. En motståndsgrupp som görs till nyhet blir därmed delaktig i att osynliggöra andra politiska förändringar.

Spektakel: Genom att förvandla politisk förändring till något spektakulärt framställs den som undantag snarare än pulserande repetition.

Sudda ut politiska subjekt: Motståndsaktörer och andra politiska subjekt suddas via nyhetsinslag ut och ersätts med föreställningar om central makt, eller föreställningar om centrala makthavare och politiker.

Subjekten för politisk förändring pekas i nyheter ut som regeringar, parlament, styrelser och företagsledning.

En individualistisk variant av denna teknik pekar istället ut enskilda som besitter poster inom dessa organ som politiska aktörer, exempelvis ministrar, chefer och presidenter.

Deltagare i motstånd eller folkrörelser framställs inte som politiker. Politiker pekas istället ut som en speciell yrkesgrupp som sitter i en riksdag eller regering för en statlig organisation. Andra som pekas ut som politiker är semiprofessionella i kommun och liknande lokalstater.

Återinsätta makthavare: De politiska aktörer som genomför politisk förändring under olika aktioner reduceras till medel för att påverka den verkliga aktören, det egentliga subjektet: regeringen. Aktivism skildras genom nyheter därmed som icke-politisk-förändring. Aktivism blir istället medel för att

utnämna makthavare till makthavare.

Motstånd omvandlas genom nyheter därmed till medel för att återinsätta regeringar som regerande, motståndet utnämner alltså regeringen som just regering.

Motståndet avsätter därmed sig själv som regerande.

Mystifiera makt. Genom att med hjälp av opposition och motstånd framställa makt som något som kan innehas förtingligas makt. Makt föreställs som egenskap hos vissa eller som något man skulle kunna låsa in någonstans. Därmed osynliggörs makt. Makt är handlingar, handlingar av lydnad. På så sätt kan nyheter också osynliggöra att makt omedelbart upphör i samma ögonblick som lydnaden och samarbetet upphör. Makt är inget som kan låsas in. Makt-havare finns inte.

Narcissism: Politisk förändring ersätts med narcissism. Den förändring som genomförs genom ickevårdsmotstånd tonas ned och ersätts med speglingens attraktionskraft. Bilden i nyhetsmedia framställs som viktigare än själva aktionen. Speglingen görs attraktivare än de faktiska politiska förändringar som sker i motståndsorganisationer och under aktioner.

Nyheten är nyheten: Civil olydnad framställs som instrument för att bli nyhet, som medel för att få uppmärksamhet. Civil olydnad framställs även som medel för att uppmärksamma en viss fråga. Civil olydnad reduceras därmed till medel för att komma in i nyhetsmedia.

Nyhetsmedia som självgenererande: Civil olydnad och motstånd raffinerar till rent bränsle för nyhetsmedias reproduktion av sig själv. Nyheter (re)producerar nyheter. Civil olydnad och andra former av engagemang omvandlas därmed till bränsle för nyhetsmedias drivande motor.

Civil olydnad blir fetischism. Nyheter omvandlas till stimulans och underhållning. Man läser om aktioner och får kraft. Denna kraft gör att man orkar med stress och lönearbete. Genom nyheter överförs därmed kraft från civil olydnad till lönearbete, ibland till profit, ibland till institutionell maktkoncentration.

Förändring skjuts på framtiden: Politisk förändring skjuts via

nyhetsberättelsen bort till en avlägsen framtid. Detta sker genom en mekanisk och linjär skildring av politik. Motstånd och civil olydnad framställs som politisk påverkan, påverkanskraft.

Gandhis ickevåld innebar att mål och medel var samma sak. En politisk förändring skapar politisk förändring. Icke våld leder till ickevåld.

En mekanisk framställning av politik separerar istället mål och medel. Icke våld och civil olydnad reduceras till medel snarare än mål. Det politiska målet kan därmed skjutas bort till en fjärran framtid.

Mellanhand och förmedlare: Nyhetsmedia framställer sig själv som rimligt neutral förmedlare av opinion, opposition och protest. Denna förmedling förutsätts påverka makthavare. Nyheter skulle upplysa makthavarna, man tänker sig att upplysning föregår beslut och handlande. Nyhetsmedia framställs som en nödvändig mellanhand för politisk förändring. Därmed frestas politiska grupper att ställa sig i kö för att få komma med i denna förmedling.

Avslöjande och paranoia: Motstånd framställs som att den avslöjar makten. Motståndet drar bort den slöja som döljer makten. Motståndet skulle avslöja en bakomliggande dold makt. Motståndet görs därmed till medel för att producera en paranoid syn på makt. Makt som något bakom. Dolt bakom. Det skulle alltså finnas en slöja som döljer makt och som behöver dras undan för att vi ska upptäcka vad makten sysslar med.

Denna paranoida föreställning om makt hamnar i resonans med vissa varianter av grävande journalistik och vetenskaplig maktkritik. Maktkritik i denna traditionen av-slöjar makt och makthavare. Makten som blir till makt mitt ibland oss genom olika handlingar döljs därmed. Utpekandet av det dolda döljer det uppenbara.

Protest blir nihilism: Genom att omvandla civil olydnad till negation, till ett Nej förvandlas ickevåldet till protest. När civil olydnad och ickevåld framställs som protest istället för konstruktivt byggande förvandlas den till nihilism: Viljan att inte vilja skapa värde. Icke våld omvandlas till en ovilja till att vara med och bygga samhällen. Icke våldet får inte bygga omsorg, solidaritet och samhällen. Icke våldet får bara negera Staten, Kapitalet eller det Globala.

Civil olydnad hindras genom den negativa protesten därmed från att bli

blivande samhälle. Bli blivande motståndssamhälle. Bli sårbart och solidariskt ickevåldssamhälle.

Nyheter producerar ickekommunikation. Jean Baudrillard visar hur massmedia producerar ickekommunikation, den förvandlar folk till mottagare snarare än till medaktörer[1]. Baudrillards kritik är dock generell mot hela massmedia och hamnar lite utanför min analys av just *nyheter* som intervention.

Media är inte svartvit

Nyhetsgenren är en egen genre. Den bygger på annorlunda berättartekniker än reportage, innovativa intervjuer, tester och berättelser. Man kan därmed inte säga att ett nyhetsmedia består bara av nyheter. I samma media kan det publiceras mycket annat vilket får helt andra mer kreativa funktioner än nyheter.

Det kan givetvis smyga in nyhets-skapande här och var i reportage, i tester och i personporträtt. Nyheter kan intervensera och neutralisera i berättelsen som finns i samma reportage och i samma artikel. Ett inlägg eller ett reportage behöver inte vara enhetligt.

Det kan även smyga in berättelser i rena nyheter. Nyhetsartiklar är inte alltid rena nyheter. Motstridiga funktioner kan motverka varandra.

Nyheter och politisk förändring som konkurrerande solsystem

Civil olydnad och ickevåld utförs i traditionen från Gandhi som en faktisk politisk förändring. Målet blir medlet. Genom möten, berättelser, samtal, bloggar, twitter, reportage, intervjuer blir det ibland lättare att härma och imitera den politiska förändringen. Och genom att läsa om andras berättelser från motstånd, om deras misstag, om deras experimenterande, blir det därmed möjligt att innovativt finslipa motståndet. Politisk förändring skapar växelverknings.

Förändring och imitation genererar varandra. Att imitera är alltid en sorts förändring. Detta återskapande av motstånd kan sprida sig som smittor och

imitationskedjor. Motstånd bygger på så sätt samhällen, kollektiv och gemenskaper.

Politisk förändring är upprepning

Politisk förändring är repetition. Politisk förändring sprids genom att återigen återskapa den politiska förändringen. Precis som i Gandhis ickevåld är mål och medel ett. Politisk förändring är det som skapar politisk förändring.

En sådan förståelse av politik drar sig bort från en mekanisk föreställning av politik som påverkan. Den drar sig undan från en föreställning om att politiska utspel skulle påverka de egentliga politiska aktörerna: makthavarna. Och att dessa mäktiga makthavare sedan skulle ha makten att styra oss, att ställa saker tillrätta.

Men att visa hur politisk förändring blir självproducerande visar snarare på politisk dragkrafter än politisk [påverkan](#).

Själva reproducerandet producerar repeterande pulser. Pulser ger resonans. Och de skapar därmed andra pulser. Resonans förstärker den politiska kraften och genererar gravitationskraft. Organisationer, institutioner, samhällen och grupper kan känna en sorts gravitationskraft till varandra. De kan känna av ett sug att själva genomföra de politiska förändringar som pågår runt omkring. Det är dock inte alls säkert att organisationer, saker och människor dras med.

Spinoza påpekar att dragkraften i affekt är beroende av en förmåga att låta sig affekteras. Att en affektkraft byggs upp innebär inte alls att saker och ting, eller att vi, därmed automatiskt dras med.[2]

Nyheter fungerar på samma sätt som politisk förändring. Nyheter producerar nyheter. Mål och medel blir ett. Ett ständigt pulserande. Gravitationskraften hos nyheter konkurrerar därmed med gravitationskraften hos andra verksamheter. Ett sätt att bryta makten hos nyheter är att undvika nyheter, undvika att bli nyhet.

Per Herngren

2012-06-05, version 0.1.2

Referens

Gilles Deleuze, *Lecture Transcripts On Spinoza's Concept of Affect*, Course Vincennes, 1978 01 24.

Jean Baudrillard "The Masses: The Implosion of the Social in the Media," trans. Marie Maclean, *New Literary History*, vol. 16, no. 3 (Spring 1985)

Per Herngren, [Singularitet istället för påverkan, 2009](#).

Per Herngren, [Härskare styr inte - Spinoza-Deleuze, 2009](#).

Per Herngren, [Bygga eller ställa krav - Deleuze, 2009](#).

Fotnoter

[1] Jean Baudrillard "The Masses: The Implosion of the Social in the Media," trans. Marie Maclean, *New Literary History*, vol. 16, no. 3 (Spring 1985), pp. 577-89.

[2] Gilles Deleuze, *Lecture Transcripts On Spinoza's Concept of Affect*, Cours Vincennes, 1978 01 24.

Per Herngren, [Singularitet istället för påverkan: Deleuze & revolution V](#), 2009.

Per Herngren, [Härskare styr inte: Spinoza, Deleuze & revolution](#), 2009.

Jämlig metod och jämlikt motstånd - Karen Barad & Bruno Latour

[Karen Barad](#) bryter med uppdelningen mikro och makro. Hon bryter sig också ut ur föreställningar om att vi skulle vara instängda i stora system som kapitalism eller patriarkat.

Karen Barad visar hur politisk förändring är möjligt utan att peka ut nationalstater och regeringar som aktörer i denna förändring. Många händelser styrs vare sig av regeringar eller stora företag. Det är alltså inte givet att nationalstater och företag alltid är mäktigare än motståndsgupper och folkrörelser. I texten lyfter jag fram likheter mellan Karen Barads queermaterialism och Bruno Latours föreställning om hur aktörer samagerar i svärmar.

Symmetrisk metod

Symmetrisk metod är när forskning, politisk teori, motståndsteori eller journalistik begriper olika aktörer utifrån jämlika teorier. Man använder exempelvis samma begrepp, samma förklaringsmodeller eller samma teorier för att förstå motståndsgupper, stater, familjer, grupper och organisationer. Det går därmed att mer exakt ringa in skillnader. Symmetrisk metod har utvecklats och finslipats främst inom kvantfysik och systemteori men senare även i aktör-nätverk teori och i realistiska filosofier.

Ifall en motståndsgrupp med ett halvt dussin personer, med tillgång till ett par bilar och några datorer, kämpar mot vissa specifika handlingar som utförs av en organisation som kallar sig USA (vilken både är lokaliserad till Washington och samtidigt verkar på mängder av platser runtom vår jord); är det inte nödvändigt så att USA kan dominera och undertrycka motståndsgruppen. Motståndsgruppen kan på många platser krossa eller tränga undan USAs möjlighet att dominera.

Jämlik metod kan upptäcka hur den ena eller andra organisationen dominerar i olika situationer genom att undersöka vilka allianser och handlingar som i olika situationer och på lokaliserade platser samagerar med varandra.

Jag gör en avstickare till Bruno Latour innan jag återkommer till Karen Barads jämlika queermaterialism.

Jämlika aktörer

Bruno Latour definierar aktör som det som skapar skillnad. "In my vocabulary, an actor that makes no difference is not an actor at all." [1]

En aktör är aldrig den som bara överför eller förmedlar en skillnad. En aktör

kan därmed inte vara helt kontrollerad av ett system, inte heller av en härskare eller av dominerande grupper. En aktör måste bidra med något själv för att bli aktör.

En aktör kan inte heller helt orsaksförklaras. Ifall man helt orsaksförklarar en aktör avsätter man aktören som aktör. Förklaringen blir aktören: "which means they are not actors at all: they simply carry the force that comes through them."[2]

Aktörer är aldrig ensamma aktörer. De agerar med miljontals andra aktörer, exempelvis bakterier, nervtrådar, torg, mötesrum, parlament, stolar, bord, organisationer: "action is always dislocated, articulated, delegated, translated."[3]

Ett subjekt eller en aktör är alltid samagerande, en medaktör bland andra medaktörer.

Bortom mikro och makro

Bruno Latour bryter med föreställningen att makro är större än mikro. Det vi kallar makro är ofta färre, eller enklare eller mindre komplext än det vi kallar mikro.

Jag (eller vi) som sitter och skriver den här texten består av fler varelser än alla människor på jorden. Som ni andra har jag (jaja ursäkta "vi" menar jag) ett eller två kilo bakterier i kroppen. Jag är många, många fler än man kan föreställa sig.

"Macro no longer describes a *wider* or a *larger* site in which the micro would be embedded like some Russian Matryoshka doll, but another equally local, equally micro place, which is *connected* to many others through some medium transporting specific types of traces. No place can be said to be bigger than any other place, but some can be said to benefit from far safer connections with many more places than others."[4]

Storleken avgör inte

Även Karen Barad bryter med uppdelningen stort och litet, stora organisationer och små grupper, väldiga system och små handlingar.

Världen består inte av olika nivåer, olika skalor: "the different scales of individual bodies, homes, communities, regions, nations, and the global are not seen as geometrically nested in accordance with some physical notion of size but rather are understood as being intra-actively produced through one another"[5].

Med Barad blir det inte heller självklart att globalt och lokalt är olika företeelser. Eller att geografisk närhet egentligen är närmare än stora avstånd.

"The relationship between the local, the regional, the national, and the global is not a geometrical nesting. Local, regional, national, and global are topological matters, intra-actively produced through one another"[6].

Under en specifik motståndskamp kanske organisationen USA kan bygga upp resonanser och samagerande tillsammans med Säpo, med metodologiskt nationalistiska föreställningar bland aktivister och protestgrupper, med överflöd av information på Facebook, samt med en kyrkas rädsla för att förlora statsbidrag. Resonans innebär att alla dessa ger varandra kraft.

En motståndsgrupp kanske bygger upp samagerande med en domstol, med ett par andra motståndsgrupper, med en feministisk clowngrupp, med en folkhögskola, med ett torg och kanske även med vädret. I en viss situation kan motståndsgruppen med alla sina allianser soppa mattan med USA.

För att undersöka möjligheten till motstånd och hur makt blir makt behövs jämlika metoder. Jämlika metoder krävs också för att undersöka hur ojämlikhet blir ojämlikhet. Teorier som förutsätter över- och underordning osynliggör hur över- och underordning ständigt måste återskapas, varje dag, varje timme.

Jämlika metoder kan upptäcka möjligheter till motstånd, revolutioner och direkt performativt förverkligande, sådant som teorier som förutsätter stora maktsystem och ojämlikhet riskerar att dölja.

Per Herngren

2012-09-24, version 0.1.2

Referens

Karen Barad, *Meeting the Universe Halfway Quantum physics and the*

entanglement of matter and meaning, London: Duke University Press, 2007.

Bruno Latour, *Reassembling the Social An introduction to Actor-Network-Theory*, Oxford University Press, 2005.

Per Herngrens [texter om Karen Barad](#).

Per Herngren, "[Hur materialism förändligar och idealiserar – Karen Barad I](#)", 2012.

Per Herngren, "[Bortom marknaden och samhället: trassel istället för sfärer – Karen Barad II](#)", 2012.

Per Herngren, "[Jämlik metod och jämlikt motstånd – Karen Barad III](#)", 2012.

Per Herngren, "[Politik är queer – Karen Barad – demokrati VIII](#)", 2012.

Fotnoter

[1] Bruno Latour, *Reassembling the Social An introduction to Actor-Network-Theory*, Oxford University Press, 2005, p 153.

[2] Bruno Latour, *Reassembling the Social An introduction to Actor-Network-Theory*, Oxford University Press, 2005, p 153.

[3] Bruno Latour, *Reassembling the Social An introduction to Actor-Network-Theory*, Oxford University Press, 2005, p 166.

[4] Bruno Latour, *Reassembling the Social An introduction to Actor-Network-Theory*, Oxford University Press, 2005, p 176.

[5] Karen Barad, *Meeting the Universe Halfway Quantum physics and the entanglement of matter and meaning*, London: Duke University Press, 2007, p 245.

[6] Karen Barad, *Meeting the Universe Halfway Quantum physics and the entanglement of matter and meaning*, London: Duke University Press, 2007, p 246.

Motstånd medagerar: bortom politisk påverkan - Karen Barad

Politiskt motstånd påverkar inte opinionen eller makten. Motstånd samagerar snarare med olika aktörer och även med härskare och förtryckare. Varje motståndshandling medagerar tillsammans med det som motståndet intervenerar i.

Denna fristående artikel undersöker hur [Karen Barads queermaterialism](#) vidareutvecklar Niels Bohrs kvantfysiska sammanflätning till en politisk teori. Sammanflätning och medagerande är alternativ till dualismen subjekt och objekt, aktör och passiv. Motstånd är inte att påverka någon annan som ska lösa problemen. Motstånd är inte en biljardkula som studsar mot en annan kula. Motstånd är mer som att dansa med varandra, ett litet steg kan ändra förutsättningarna för dansen.

Bortom påverkanspolitik

Kvantfysikerna Karen Barad och Niels Bohr producerar teori som bryter med traditionella föreställningar om politisk påverkan och politiska konsekvenser. Det är inte så enkelt att solidariskt motstånd eller att själviska handlingar får framtida konsekvenser. Vi är snarare direkt hopflätade med både förtryck och befrielse.

”The point is not merely that there is a web of causal relations that we are implicated in and that there are consequences to our actions. We are much more intimate part of the universe than any such statement implies.”

Motstånd och politisk förändring är mer kvantmekanik, och mer gemensam dans, än mekanisk orsak-påverkan: “to say that there are consequences to our actions is to miss the full extent of the interconnectedness of being. Future moments don’t follow present ones like beads on a string. Effect does not follow cause hand over fist, transferring the momentum of our actions from one individual to the next like the balls on a billiards table. There is no discrete ‘I’

that precedes its actions. Our (intra)actions matter – each one reconfigures the world in its becoming”[1].

Även små handling och små aktioner arrangerar om världen (reconfigure the world). Jämför med ett blomsterarrangemang, små ändringar kan ändra hela arrangemanget.

Motstånd som samagerande

Varje motståndshandling är med och förverkligar. Motstånd genomför förändring snarare än påverkar politiken. Detta förverkligande eller genomförande sker genom att motståndet börjar samagera med förtryck, våld och härskande.

Arrangemanget av lydnad, förtryck och våld ändras omedelbart när motstånd intervenerar i arrangemanget.

Eftersom motståndet förverkligar snarare än påverkar så gäller det att använda precisa instrument för motståndet. Annars blir motståndet med i att producera mer förtryck, mer kontroll och mer lydnad.

Samagerande ska alltså inte förstås som att man harmoniskt samarbetar för att nå samma sak. Deltagarnas olika bakomliggande motiv eller framtida mål är inte ens speciellt relevanta. Mål och medel samagerar mycket mer intimt än instrumentella och strategiska föreställningar där mål och medel separeras från varandra.

Motstånd är med och skär ut verkligheter

En motståndshandling är med och skär ut ett arrangemang, eller en tårtbit, av samagerande tillsammans med domstol, poliser, och storföretaget som kanske är motståndare. En annan motståndshandling skär ut en annan tårtbit tillsammans med arbetslaget, chefer, fackförening och arbetsdomstol.

Arrangemang eller tårtbit är mina översättningar i brist på bättre. Karen Barad kallar det istället för fenomen eller "cut". "Cut" kan möjligen översättas till snitt, eller snarare utskärning. "Cut" eller utskärning för ihop vissa saker och skär bort andra. Någon som har bra förslag på översättning av Karen Barads "cut"?

”Cut”, utskärning, arrangemang eller fenomen är inte så mystiskt som det låter. Det är inte märkligare än att några på en restaurang äter mat och pratar tillsammans, medan andra sitter vid baren och bekänner synder, och ytterligare andra dansar med varandra borta på dansgolvet. Plötsligt gör någon i baren en gemensam utskärning tillsammans med två dansare, när dansarna visar upp sin skicklighet gör hen i baren tummen upp, och för ett ögonblick produceras scen, publik och uppvisning.

Arrangemang, tårtbitar, utskärningar, av lokalt motstånd och lokal makt är inte kontrollerad (determinerad) av externa ordningar som kapitalism, globalisering, genusordningar eller stater. Däremot kan sådana olika ordningar vara med och agera lokalt tillsammans med det lokala motståndet, alltså medagera med motståndet. Andra maktordningar kan trängas undan, och skäras bort, de är i så fall inte med och agerar.

”Lokalt” ska inte hos Karen Barad och Niels Bohr förstås som nära eller intill. Lokaliteter i Mexiko City och i Göteborg kan samagera med varandra och tillsammans genomföra en direkt politisk förändring. Till det bättre eller till det sämre.

Bortom massivt motstånd

Effekten av motstånd är sällan resultat av hur mäktigt eller massivt motståndet är. Resultatet är mer direkt. Precis som när några dansar med varandra och en plötsligt byter dansstil, de andra följer efter eller drar sig undan.

Resultatet av motstånd är väldigt olika beroende på vilka instrument som interagerar i motståndet, och vilka instrument som interagerar med kontroll och lag. Alla instrument, som bloggar, tidningar, celler eller handbojor, är också medagerande. Enligt Karen Barad produceras de medagerande mitt i arrangemanget, mitt i fenomenet. De existerar inte innan, inte som medagerande.

Politisk förändring ska inte förstås som slutresultatet av en massa aktioner, eller av en massiv opinion. Motstånd är inte en kraftfull motor, inte heller en explosion, eller ett bränsle. Politisk förändring sker mer direkt i varje samagerande.

Motstånd tappar kontrollen

Den politiska förändring som genomförs kan inte kontrolleras helt av den ena eller andra parten. Det går inte göra en uppdelning i rena subjekt och rena objekt. Det finns inget enkelt samband mellan maktighet eller politiskt inflytande och den politiska förändring som genomförs i varje politiskt snitt (fenomen).

"The very nature and possibilities for change are reworked. With each interaction, the manifold of entangled relations is reconfigured. And so consequentiality, responsibility, and accountability take on entirely new valences. There are no singular causes. And there are no individual agents of change. Responsibility is not ours alone. And yet our responsibility is greater than it would be if it were ours alone."[2]

Föreställningen om politisk förändring genom individuella handlingar eller individuella organisationer och kampanjer måste ersättas av en mer sammanflätad, ihopvecklad och samagerande teori.

Per Herngren

2012-10-03, version 0.1.1

Referens

Karen Barad, *Meeting the Universe Halfway Quantum physics and the entanglement of matter and meaning*, London: Duke University Press, 2007.

Per Herngrens [artiklar om Karen Barad](#).

Per Herngren, "[Hur materialism förändligar och idealiserar - Karen Barad I](#)", 2012.

Per Herngren, "[Bortom marknaden och samhället: trassel istället för sfärer - Karen Barad II](#)", 2012.

Per Herngren, "[Jämlik metod och jämlikt motstånd - Karen Barad III](#)", 2012.

Per Herngren, "[Politik är queer - Karen Barad - demokrati VIII](#)", 2012.

Fotnoter

[1] Karen Barad, *Meeting the Universe Halfway Quantum physics and the entanglement of matter and meaning*, London: Duke University Press, 2007, p 394.

[2] Karen Barad, *Meeting the Universe Halfway Quantum physics and the entanglement of matter and meaning*, London: Duke University Press, 2007, p 393-394.

Motstånd flätar ihop platser och skapar utrymme - Karen Barad

Motstånd flätar alltid samman. Motstånd flätar ihop med motpart, med andra organisationer, med saker och ting, och med platser.

I denna [text om Karen Barads](#) teori om rumslighet undersöker jag hur platser och utrymme blir till i motstånd. Och hur platser blir olydiga, hur platser gör motstånd.

Intra-aktion

Karen Barad kallar en sammanflätning av samagerande för fenomen eller intra-aktion: "*phenomena are the ontological inseparability/entanglement of intra-acting 'agencies'.*"[1]

Det är alltså inte så att bara människor och organisationer agerar. Även saker och platser agerar. Med varandra, och med oss.

Motstånd är med Barads begrepp intra-aktion. Och intra-aktion kan aldrig utföras bara på en enstaka plats. Motstånd är aldrig inlåst eller bunden av en viss kontext.

Motstånd flätar snarare samman olika kontexter.

“Neither are we simply located at particular places in the world; rather, we are part of the world in its ongoing intra-activity.”[2]

Motstånd agerar ihop med fabriker, kontor, garage, bunkrar ...

Att göra motstånd är att vara med och få olika plaster att agera tillsammans. Och att vara med och få andra platser att inte agera tillsammans.

Det är inte så att platserna är passiva. Platser agerar ihop med motståndet. Platser sätter fart på motståndet. Platserna förmår motståndet att agera.

Platserna gör motstånd.

Vad eller vem som är subjekt och objekt är inte förutbestämt. Det växlar. Eller så är man både och, samtidigt[3].

Att bli subjekt, att bli aktör, är inte en egenskap hos något eller någon. Det uppstår i agerandet. Det är att agera tillsammans: “agency is a matter of intra-acting; it is an enactment, not something that someone or something has.”[4]

Motståndet blir motstånd genom att göra motstånd. En plats tar plats genom att ta plats. Plats är mer verb än substantiv.

Materia materialiserar, agerar, tar plats: “matter does not refer to a fixed substance; rather, matter is substance in its intra-active becoming – not a thing but a doing, ... agency. Matter is a stabilizing and destabilizing process of iterative intra-activity.”[5]

Intra-aktion utförs inte på en plats. Intra-aktion är inte att påverka en plats eller en sak. Det är alltid medagerande. Att medagera med platser. Och platser medagerar med varandra.

Motstånd skapar utrymme

Platser som flätar sig samman skapar utrymme. Utrymme, rumslighet produceras genom att platser skapar utrymme mellan varandra. Och utrymme, rumslighet, är med och flätar ihop olika platser.

Rumslighet är mer intra-agerande än egenskap.

Motstånd skapar utrymme. Detta utrymme tränger undan och ersätter andra maktordningar. Genom att vara med och foga ihop platser tränger motståndet undan makt och härskande.

Motstånd tränger alltid undan. Gör saker omöjliga.

Motstånd inkluderar alltid. Gör saker möjliga.

Intra-aktion bemäktigar, drar med och stänger ute: "intra-actions are constraining but not determining. ... new possibilities open up as others that might have been possible are now excluded"[6].

Makt och motstånd agerar jämlikt

Makt är inte överordnad motståndet. Motstånd är jämlikt med makt. Och makt är jämlikt med motstånd. Motstånd producerar och ger utrymme till makt, lydnad, bemäktigande, förmåga.

Precis som makt alltid producerar motstånd. Makt ger alltid utrymme för motstånd. Makt har alltid rum för motstånd.

Motstånd är motståndskraft. Motstånd är en förmågas förmåga att skapa utrymme. Motståndskraft är platsers förmåga att fortsätta att ta plats.

Per Herngren

2012-10-22, version 0.1.1

Referens

Karen Barad, *Meeting the Universe Halfway Quantum physics and the entanglement of matter and meaning*, London: Duke University Press, 2007.

Per Herngrens [texter om Karen Barad](#).

Fotnoter

[1] Karen Barad, *Meeting the Universe Halfway Quantum physics and the entanglement of matter and meaning*, London: Duke University Press, 2007, p 139.

[2] Karen Barad, *Meeting the Universe Halfway Quantum physics and the entanglement of matter and meaning*, London: Duke University Press, 2007, p 184.

[3] Aktör och objekt ska dock inte reduceras till samma sak.

[4] Karen Barad, *Meeting the Universe Halfway Quantum physics and the entanglement of matter and meaning*, London: Duke University Press, 2007, p 178.

[5] Karen Barad, *Meeting the Universe Halfway Quantum physics and the entanglement of matter and meaning*, London: Duke University Press, 2007, p 336.

[6] Karen Barad, *Meeting the Universe Halfway Quantum physics and the entanglement of matter and meaning*, London: Duke University Press, 2007, p 234.

Tårtfest för ohörsamhet i Göteborgs Tingsrätt

Jag skriver detta i Tingsrätten i Göteborg. Här är det *Tårtkalas för ohörsamheten*. Tio lagstiftare står åtalade för att de beslutat att ge tjugofyra irakier fristad i Göteborg och Europa. Vi är ett trettiotal som stöder dessa åtalade lagstiftare genom att queera tingsrätten till tårtfest. Tingsrätten blir till ett firande av ohörsamheten. Tingsrätten sjunger ohörsamhetens lov.

När de tio lagstiftarna implementerade sin lag om fristad och en värld utan gränser vid Migrationsverkets förvar i Kålleröd protesterade polisen och grep dem. Idag, torsdag den 21 februari 2013, fortsätter protesterna mot "rätten till fristad". Proteströrelsens representant, åklagaren, åtalar de tio lagstiftarna för "ohörsamhet mot ordningsmakten". "Ordningsmakten" i bestämd form! Ha! Det är en elegant maktteknik för att disskvalificera andra ordningsmakter, andra

lagstiftare. Undrar om domaren går på det?

Per Herngren

2013 02 21, version 0.2

Begrepp

Migrationsverket: en organisation som mer eller mindre hörsammar organisationen Sveriges riksdag och även organisationen Sveriges regering. Migrationsverket försöker genomföra nationalstats-apartheid vars funktion är att fattiga och ickevita inte ska kunna röra sig mellan olika områden vilka definieras genom vad som kallas gränser.

Göteborgs Tingsrätt: en organisation som ägnar sig åt att implementera och stifta lagar. En förebild för oss andra!

Domslut: Varje domslut är både skapande av lag och implementerande av en repeterande lag som föregår domslutet. Domaren översätter och använder lagen i ständigt nya situationer, lagen blir därmed dynamisk. Domslut är alltid både hörsamhet och ohörsamhet.

Sverige: en organisation som har sitt säte i Stockholm. Denna organisation hävdar att de ockuperar och kontrollerar ett landområde. Tja, försök med det!

Lagstiftare: Nietzsche menar att alla är lagstiftare. Ingen organisation skulle kunna fortleva utan att bli lagstiftare. Civil olydnad är alltid ett stiftande av lagar, vilka sedan kan spridas till fler organisationer. Stiftande av lag kan också hamna i konflikt med andra organisationers lagstiftning, som fallet i Göteborgs Tingsrätt.

Lag: Regler som skapar och återskapar rätt. Rätt försöker fastställa hur vi ska kunna leva ihop och med vår värld. Rätt kräver ansvar av oss. Och det är en rätt som vi kan kräva ansvar av. Denna rätt för en dialog med rättvisa. Rättvisan kan aldrig fastställas. Rättvisa kan dock ändra rätten, ändra rättens praxis. Varje lag är ohörsamhet mot annan lag, mot annan rätt, annars skulle lagen aldrig behöva stiftas.

Aktivismkultur hindrar motstånd

Här undersöker jag ifall fokus på att organisera, sitta i möten och ta ansvar krockar med hur en motståndsgrupp behöver jobba för att omvandla samhällen.

Inom civil olydnad och ickevåld gör sig några sårbara, de riskerar fängelse eller våld. Andra fungerar som stöd.

Vängrupp istället för massaktion

Sedan ockupationen av Seabrooks kärnkraftverk 1976 används inom ickevåldsrörelsen vängrupper (affinitygroups) på tre-tolv personer. I en vängrupp är det ungefär hälften som gör sig sårbara. De andra fokuserar på att bygga upp det stöd som behövs för att trappa upp motståndet.

Under påskveckan utförde en vängrupp där jag deltog flera interventioner i en gemenskap där det fanns några fanatiska homofober. Vi var tre som gjorde oss sårbara för attack medan en skulle fokusera på att stödja oss, och alltså undvika att göra sig sårbar.

Plogbillsrörelsen använder vängrupper för att hamra på vapen. Några hamrar och resten fungerar som stöd. De som ska hamra på vapen förbereder sig i gruppen. Vängruppen bygger upp den omsorg som behövs för att kunna genomföra en eller flera motståndsaktioner. Förberedelser för de som ska göra sig sårbara kan handla om vila, samtal, funderande, grubblerier och magont.

Det är vanligt att de som ska ta risker bestraffas i förväg av vänner och familj som känner sig hotade. Eller så bestraffas de av "sig själva" genom ångest eller utmattning. De behöver alltså stöd långt innan aktionen ska genomföras.

Aktivismkultur som hindrar motstånd

Det finns en aktivismkultur med fokus på att organisera, sitta i möten, delta i planeringsgrupper och i koordineringsgrupper, sprida information. Denna aktivismkultur kan bli ett hinder för motstånd.

De som gör sig sårbara i en aktion dras ofta in i planeringsgrupper och samordningsgrupper. De förväntas bli organisatörer. Själva tänker de kanske också att de borde hjälpa till och organisera. De fångas alltmer upp i organiserandet. Ofta blir de huvudorganisatörer.

Egentligen skulle de behöva tid till att hantera sin stresshuvudvärk, hälsa på vänner där de kan få prata ut, ta långa promenader, stirra i taket.

Istället tar de på sig olika uppgifter och de blir organisatörer. Ansvaret för att organisera går inte alltid ihop med motstånd. Det blir nästan som om skådespelare skulle behöva sköta regisserande och smink samtidigt som de ska spela teater.

När de som ska utföra motstånd blir alltför indragna i det organisatoriska tvingas interventioner och konfrontationer att trappas ner. Det finns inte längre ork till att trappa upp motståndet. Ibland kollapsar motståndet helt ifall de som skulle utföra motstånd har förbrukat sin kraft och ork.

Möjliga lösningar på konflikt mellan aktivism och motstånd

1. Skapa tydlig arbetsdelning mellan stödpersoner och de som gör sig sårbara för straff och våld. Det är stödpersoner som främst ska organisera och sitta i samordningsgrupper. De som ska sitta i en cell eller riskera våld behöver kunna vila i sin uppgift. Tillit är avgörande för motstånd.
2. Vänd på den intuitiva hierarkin mellan de som utför motstånd och de som ger stöd. Låt de som är stödpersoner ta beslut och organisera. Låt dem leda. Genom att göra stödpersoner till huvudpersoner istället för de "heroiska" motståndskämparna utvecklar stödpersonerna färdigheter, rutiner och erfarenheter. Det gör det möjligt för de som ska utföra motstånd att slappna av och flyta med.

Per Herngren

2013-04-01, version 0.2.1

Det här är ett par förutsättningar för att bygga upp hållbart motstånd. Motstånd som kan fortsätta i decennier och dessutom trappas upp. Har ni

andra förslag? Välkomna att skriva en kommentar!

Mediafällor vid intervjuer med motståndskraftigister

Här är några vanliga fällor som används vid intervjuer med motståndskraftigister. Dessa journalistiska teknikerna har växt fram under lång tid. De kommer från massmedias krav på att skapa vinst genom att ständigt producera nyheter. Nyheter är aldrig det som är nytt utan det som känns igen som nyheter. Sättet att ställa frågor är därför sällan medveten konspiration från journalistens sida.

1 Ställa frågor så aktivisten gör motparten, orättvisan eller förtrycket till huvudnyhet. Ni kämpar alltså emot ...? Ni vill alltså att regeringen ska ...? På så sätt blir motståndet och motståndskraftigisterna bifigurer. Uppfinningar och lärdomar under motståndskraftigistkampen "glömmer" därför aktivisten av att nämna.

Möjlig lösning: Svara på frågor så motståndet blir centrum. Låt den motståndskraftigistordning som tränger undan orättvisan bli fokus. Lyft fram uppfinningar och misstag som andra kan lära sig av. Förtrycket, motparten, polisen och maktcentran får därmed biroller till motståndet.

2 Ställa frågor så aktivisten stämplar sig själv som underordnad och negation till "makten". Så ni protesterar mot ...? Ni är alltså emot ...?

Möjlig lösning: Utforma aktioner och svara på frågor så att polis och åklagare blir protesterörelsen. Motståndskraftigistgruppen utför ett jobb, löser ett problem. Åklagaren protesterar mot det. "Så får ni inte göra!"

3 Ställa frågor där det egentliga svaret är inbyggt i frågan. Varför är ni inte fler? Hade ni verkligen velat lyckas med att ...? Är det viktigt att ungdomar som ni engagerar er i ...?

Möjlig lösning: Vända på alla påståenden som är inbyggda i frågor istället för

att lydigt svara och indirekt bekräfta påståendet i frågan.

4 Ställa frågor så aktivisterna nedvärderar sig själva: Det är förstås inte så lätt att sätta er upp mot så många poliser och polishundar? Ni hade förstås velat kunna ...? Det var ju bara symboliskt men ert mål i framtiden är alltså ... Den här gången misslyckades ni alltså med ...!

Möjlig lösning: Utforma aktionerna så att de alltid genomför målet, om än i liten skala eller tillfälligt.

5 Ställa frågor som individualiserar motståndet, som tränger undan motståndsgruppen och ersätter den med individens mod, personliga engagemang och egna skäl för att utföra aktionen.

Möjlig lösning: Lyft fram gemenskap, mångfaldigande, relationer, konflikter, misstag, erfarenheter i motståndsgруппerna. Hur försöker gruppen tillsammans lösa problemet. De som låter sig intervjuas kan roteras från gång till gång. Ställ upp på intervjuer tillsammans med någon annan från gruppen. Ställ upp på gruppbilder eller bilder som inkluderar motståndet eller andra aktivister.

6 Ställa frågor så aktivisterna gör sig själva till stereotyper: Manlig expert. Ung vit välutbildad kvinnlig medelklassaktivist. Ungdomar.

Möjlig lösning: Låt aktionens talesperson vara de som bryter stereotypen. Transa och queera identiteter. Se till att nya grupper kan identifiera sig med motståndet.

Per Herngren

2013 04 16, version 0.1.1

Maktkritik döljer lydnad: Sara

Ahmed

Norm- och maktkritik får ibland funktionen att dölja protestgruppers och organisationers lydnad. Det kamouflerar lydnaden till förtryckande ordningar och lagar, visar queerfeministen Sara Ahmed.

Kritik som självillusion

Normkritik kan göra det möjligt att samarbeta med en maktordning utan att begripa det som underordning och delaktighet. Som om vi genom kritiken skulle hamna utanför ordningen.

Maktkritik skyddar, enligt Sara Ahmed, effektivt organisationer från att begripa sig som delaktiga och därmed medbrottslingar i våld och förtryck. "I realized

how the presumption of our own criticality can be a way of protecting ourselves from complicity.”[1]

Kritik blir i så fall ett medel för att slippa tränga ännu längre in i maktordningen och göra motstånd. Utan den självkräddiggörande kritiken skulle organisationen bli tvungen att bryta lagen för att ingripa och stoppa ett värre brott.

Målsättningsdokument kamouflerar makt

Kritik som kamouflageteknik liknar hur målsättningsdokument, manifest och radikala handlingsprogram ibland används i organisationer som kamouflagetekniker. Ett handlingsprogram fungerar då, enligt Sara Ahmed, som ersättning för ingripande: “it is as having a policy becomes a substitute for action.”[2]

Per Herngren

2013-10-10, version 0.2

Tack till Queera & postdisciplinära läsgruppen vid Genusvetenskapen, Göteborg för intressant samtal om Sara Ahmeds text.

Referens

Sara Ahmed, *On Being Included Racism and Diversity in Institutional Life*, London: Duke University Press, 2012.

Fotnoter

[1] Sara Ahmed, *On Being Included Racism and Diversity in Institutional Life*, London: Duke University Press, 2012, p 3.

[2] Sara Ahmed, *On Being Included Racism and Diversity in Institutional Life*, London: Duke University Press, 2012, p 11.

Mahatma neutraliserar Mohandas Gandhi

Mohandas Gandhi kallas ofta Mahatma Gandhi. Mahatma betyder upphöjde, vördnadsfulle eller ädle. Genom att kalla [Gandhi](#) för Upphöjde Gandhi, Vördnadsfulle Gandhi, Ädle Gandhi, så lyfter vi upp honom över folk.

Just genom att lyfta Gandhi så neutraliserar vi honom. Piedestaler är en genialisk maktteknik för att neutralisera någons inflytande. Gandhi blir inte längre som vi andra. Vilket också innebär att vi inte är som Gandhi.

Gandhi görs inte till en jämbördig vars innovationer och metoder vi skulle kunna imitera, finslipa och innovativt utveckla vidare i andra riktningar. Gandhi hamnar i karantän. Hans civila olydnad hindras från att smitta av sig. Hans ickevåld får inte mutera.

Som upphöjd görs Gandhis civila olydnad statisk. Hans teorier och praktiker tillåts inte att kritiskt justeras och omvandlas. Gandhi ser ickevåld och civil olydnad som experiment. Ifall hans idéer och metoder är upphöjda över oss hindras vi från att experimentera med dem. Vi hindrar oss själva från att använda dem för att uppfinna något bättre.

Per Herngren

2013 11 03, version 0.1

Referens

Per Herngren, Otto von Busch, *Mode och motstånd*, Korpen, 2016.

Mohandas Gandhi, *Collected works of Mahatma Gandhi*, 1999.

Henry David Thoreau, *Resistance to Civil Government*, titeln ändrades senare till [Civil Disobedience](#), 1849.

Tro och tvivel

Tro är tillit. Tro är "som om". Som om målet redan är uppnått. Tro är en förutsättning för att en relation, organisation, institution eller ett system ska fungera. Tro är som om det redan fungerar.

Tro är tillit till färdigheter och ömsesidig hjälp. Tro är som om jämlikhet och solidaritet redan finns. Tro är som om om rättvisa och avrustning håller på att genomföras. Tro är att våga vara sårbar. Tro är att behöva varandra.

Tvivel är möjlighet till innovation och politiska beslut om förändring. Tvivel är olydnad till en ordning som kanske inte fungerar. Tvivel är möjlighet till ny tro, tro på något bättre och mer rättvist.

Per Herngren

2013 12 26, version 0.1

Civil olydnad kämpar mot vår lydnad - intervju med Per Herngren

Thor Rutgersson intervjuar Per Herngren inför boken [Demokratimodellen](#).

Thor: Du skriver också om hur makt kan vara inbyggt i en grupp. Hur menar du då?

Per: All makt i en grupp verkar genom att byggas in i gruppen. Könsordningar, kapitalism, nationalism, lönearbete, egendom eller kärnfamilj är inte avlägsna, väldiga system. De är praktiker. De är praktiker av samarbete och lydnad. Makt, våld och förtryck består av lydnad. Det finns ingen jättemakt därute som sänder sin mystiska "maktkraft" in i en grupp.

I civil olydnads-traditionen från Henry David Thoreau (amerikans författare och filosof, verksam på 1800-talet, reds anm) och Mohandas Gandhi pekas lydnad ut som problemet med förtryck och härskande. Vi ger det destruktiva plats att vara ondskefullt. Problemet blir därmed inte så mycket regering, ledare, styrelse eller förtryckare - utan de som vill väl men inte ingriper. För ickevåld blir problemet de organisationer som vill befrielse men fortsätter att lyda. Icke våld är en kamp mot lydnaden.

System

System är vårt sätt att dansa med varandra, hur vi koordinerar oss. Ett system är "hur vi ordnar saker", igen och igen. System är inte så stora, men de utförs gång på gång. System drar i oss, så som karnevaler eller salsa drar i oss. Det finns alltså ingen stor kapitalistisk eller patriarkal sfär därute, runt oss. Eftersom system drar oss till sig kan de dock bilda svärmar, så som insekter svärmar.

I skräckfilmer kan en demon ta över en svärm av insekter eller en flock av fåglar. Då kan hjälten se svärmen som en stor demon med armar och ett huvud. Det är denna illusion som gör att vi ser kapitalism, nationalism och rasism som väldiga system. Egentligen är de väldigt små. Men många.

Det gäller för folkrörelser att skapa andra svärmar, andra system och ordningar, som kan tränga undan de som är destruktiva.

Thor: Hur kan vi bryta sådana svärmar, som drar i oss?

Per: Eftersom makt är lika med lydnad, samarbete och hörsamhet så bryts makt genom ohörsamhet, ickesamarbete och olydnad.

Flykt från befrielse

Visst, laglydiga aktioner kan justera makt, men laglydig aktivism återskapar samtidigt laglydnad. Laglydig aktivism gör återigen folk lydiga. Laglydiga aktioner drar aktivister in i laglydnad. Ensidig laglydnad centraliserar på så sätt makt till staten.

Psykoanalytikern Erich Fromm, som var med och skapade kritisk teori, skrev en spännande bok 1941 som handlar om vår flykt från befrielse. All befrielse

innebär olydnad, enligt Fromm. Men vi tenderar att fly in i lydnad. Precis som Gandhi och ickevåld pekar Erich Fromm ut lydnaden som det stora problemet i världen.

Per Herngren & Thor Rutgersson

5 mars 2014

Referens

”Vi har pratat med Per Herngren”, i Thor Rutgersson, Mirella Pejcic (red), *Demokratimodellen Gör din förening livskraftig och inkluderande*, Trinambai, 2015.

Omedveten frånvaro

När saker och problem gör sig närvarande fångas vi gärna i nuet. Nuets fängelse byggs effektivt av information, av upptagenhet och av vad vi borde göra. Galler för fångenskapen bygga med tvånget att hänga med, och med tvånget att förhålla sig till det som är aktuellt. Det som kallas [samtidsslaveri](#).

Saker och ting som fungerar blir frånvarande. De blir självklara. De bara finns där. När vi fungerar tillsammans med andra blir även vi själva frånvarande för oss. När jag släpper loss i salsa och bachata glömmer jag mina fötter. Om jag plötsligt blir medveten om mina fötter tappar jag takten. För att jag ska kunna dansa behöver jag bli omedveten om alla tusentals rörelser som mina muskler och leder utför i varje takt. Och jag behöver förhålla mig omedveten till de detaljerade och komplexa rörelser som utförs av andra dansare runt omkring mig. (Se [Heideggers hammarfilosofi](#).)

När vi samtalar drar det som andra säger iväg med oss. Samtalet får oss bort från vår upptagenhet med vad vi själva vill ha sagt. När vi istället blir fixerade vid vad vi vill få sagt ramlar vi över i monolog och föreläsning. Samtal blir innovativa och nyskapande när vårt budskap blir frånvarande.

Att kunna snarare än att veta

Kunskap och träning handlar mycket om att bli omedveten. När kunskapen verkligen sätter sig blir de olika momenten frånvarande. När något inte längre fungerar blir det närvarande. Felet tränger sig på. Vi hittar förhoppningsvis felet, rättar till det och så kan det bli frånvarande igen.

Vi använder olika sätt för att befria oss från nuets fångelse. Nedanstående frånvarometoder är bara en lista på vanliga tekniker, de ska inte ses som fix, enkla lösningar eller goda råd. Skriv gärna en kommentar och fyll på listan.

Frånvaro-metoder för att befria oss från nuets fångelse

1. Leva "som om" snarare än "för att".
Göra saker *som om* de är bra i sig, inte *för att* de ska göra saker och ting bättre senare.
2. Leva i tro och hopp. Och undvika optimism, pessimism och annan fixering vid resultat.
3. Undvika tvånget att förstå och begripa.
4. Skydda sig mot krav på att vara duktig, smart och medveten.
5. Sluta röra sig i riktningar som ska leda till lycka, lyckat resultat och mål. Undvika att skapa sig målbilder av framtiden.
6. Träna. All träning kan begripas som övning i att bli omedveten, i att omedvetandegöra. När träningen sätter sig behöver vi inte längre tänka på det. När träningen inte fungerar behöver vi tillfälligt bli medveten om vad som är problemet så vi kan rätta till det. Och sedan

Boka kurs

Beställ [träning i ickevåld och civilkurage till er organisation.](#)

Hur övar vi så kunskapen sätter sig i kroppen snarare än huvudet?

behöver vi glömma det igen för att få det att fungera igen.

7. Ignorera småproblem och småsaker som gör sig närvarande.
8. Hoppa över information i texter. Och istället fångas av berättelser.
9. Undvika att gå på alltför många föredrag.
10. Sluta lyssna när chefer eller folk kommer med kända råd eller om de försöker mikrostyra.
11. Göra ett bra jobb. Använda sina färdigheter och strunta i "resultat" och att "hinna med".
12. Släppa kontrollbehovet över sig själv, människor och saker som tränger sig på och gör sig närvarande.
13. Undvika att göra sig själv närvarande. Och istället låta sig dras med av roligare saker än sig själv och sin egen upplevelse.
14. Kämpa och göra motstånd för att det är rätt och bra. Undvik att tänka "effekt". Fångas inte av kontrollbehovet.
15. Undvika att värdera och utvärdera. Göra något värdefullt istället. Skapa värde.
16. Dras in i självgående puls istället för att ständigt planera och tänka på vad som behöver göras. Pulser kan vara rutiner, institutioner, traditioner, promenader, danser och ritualer.
17. Undvika enstaka arrangemang som måste planeras varje gång: så som

events, kampanjer, projekt och manifestationer. Och istället låta sig dras med av det återkommande.

18. Undvik att göra framtiden eller dåtiden närvarande i nuet genom alltför mycket grubblande.
19. Acceptera att vi inte behöver acceptera våld och förtryck. Härskande och övergrepp ska inte accepteras, det innebär dock inte att det måste fånga oss i en reaktiv motdans. Att vara reaktiv är att låta motparten leda oss.
20. Undvik trots, protester och att vara emot. Negerandet gör det som negeras närvarande. Nej! åkallar det som nekas.
21. Träng undan våld och förtryck med det liv vi vill leva tillsammans. Med varandra kan vi börja leva de samhällen vi vill ha. Låt omsorg och gemenskap tränga undan ondska och våld. Ta plats utan att försöka kontrollera platsen.
22. Betrakta glittrande hav, darrande löv eller andra former av brus som inte kan redas ut eller förutses. Låta sig uppfyllas av det okontrollerbara.
23. Lära sig filterfunktionerna för mejl, mobil och sociala medier.
24. Stänga av ljudliga och visuella meddelanden i realtid. Inte låta datorn eller mobilen plinga. Inte bli slav under påminnelser. Gör motstånd mot "smart teknik" som kräver uppmärksamhet.
25. Låt irritationer få bli löv som blåser

iväg. Fångas inte av de dumma och elaka, av troll vill klubba ner andra. Låt oss ha tillit till att någon prinsessa kommer att rädda oss från draken.

26. Lämna över. Dela. Bli del av något större istället för att göra saker själv.

27. Våga ha tråkigt. Våga vara nere. Våga vara sur.

28. Bejaka lathet, slöhet och lättja. Ta en tupplur då och då.

Per Herngren

2014 03 16, version 0.2

Referens

[Börja inte med dig själv - Heidegger](#)

[Samtidsslaveri hindrar politisk förändring](#)

['Upptagen' som flykt från befrielse: Fromm](#)

[Information hindrar tänkande: Erich Fromm](#)

[Aktiverar och avaktiverar aktivism: politisk rastlöshet](#)

Hartmut Rosa, *Acceleration, modernitet och identitet Tre essäer*, Daidalos, 2014.

Maktordningar

Ordningar behöver hela tiden ordnas. Ordningar måste därför alltid vara lokala. Väldigt lokala! Eller det är snarare så att de lokaliserar. De placerar och flyttar

undan. Det vi uppfattar som stora maktordningar är egentligen enträget ordnande.

Sortera och ordna

Maktordningar är som ordningen på bibliotek. Böcker sätts in i hyllor före och efter andra böcker. Många böcker hålls isär. De hör inte ihop. De ska inte sorteras ihop. De ska inte bestämma varandras placering, inte mer än att de ska hålla sig undan från varandra.

Böcker på bibliotek har sällan en fast plats, det är själva sorterandet som bestämmer platsen. Så en bok kan hoppa upp eller ner i hyllorna beroende på var andra böcker placeras.

I ett levande bibliotek blir det ett fasligt flyttande av böcker. Men så måste det vara, annars skulle ordningen snart kollapsa.

Så varje gång jag trycker in en bok på sin plats i bokhyllan åberopar jag en ordning. Ordningen finns där i handlingen. Det skulle inte gå att ordna om ordningen inte fick plats i handlandet, i sorterandet. För att en ordning ska fungera behöver den kunna bli mindre än handlingen.

Stora maktordningar är fantomer

Det där med att prata om patriarkatet eller kapitalismen som stora ordningar blir att dölja själva ordnandet. När vi uppfattar väldiga maktordningar är det snarare fantomer vi uppfattar.

Fantomer är konturer eller former av något som inte materialiserar. Fantomer uppfattas men de är inte där. Ordet kommer från grekiska phantazein: orsaka att något syns. Samt även från grekiska phainein: att visa. Det är vanligt att psykologisera ordet så det förstås som ett hjärnspöke. Här försöker jag istället objektivera det. Objekt och personer flyttas och ordnas så ofta att det uppfattas som en väldig koloss, vilken egentligen inte är där. Vi uppfattar en mäktig koloss som tycks omöjlig att förändra. Hmm, men det är ju själva förändrandet som är ordning.

Ickevåld och hacktivism

Ickevåld är ingripande i en ordning, eller i ett ordnande om vi ska vara precisa. Ickevåld är att ordna ett ordnande på andra sätt. Ickevåld är att etablera ny ordning.

Ickevåldets ordnande börjar genast tränga undan andra ordningar. Vilket ofta lockar till sig en ordningsmakt som försöker ställa ordningen tillrätta igen. Det innebär dock att ordningsmakten försätter sig i underläge. Ordningsmakten gör sig till en proteströrelse, som protesterar och försöker hindra den nya ordningen. Ickevåld vänder på vilka som utför och vilka som protesterar. Vakter, polis och åklagare blir proteströrelser. De protesterar mot vad vi börjar etablera.

Det här sättet att förstå politik blir ännu tydligare i hacktivism. Hackare gör inte något vid sidan av en ordning. De hackar en etablerad ordning så den fungerar annorlunda, förhoppningsvis bättre. Andra hackare lär sig och uppfinner ännu bättre sätt att hacka ordningen. På så sätt smittar hacktivism av sig. Det är denna smitta som blir politisk förändring.

Alla ordningar har från början hackat andra etablerade ordningar. För att själv kunna etablera sig. Det gäller även revolutioner. Ingen revolution skulle kunna bli revolution genom att börja om från början.

Per Herngren

2014 03 20, version 0.1.2

Utkast för boken *Mode & Motstånd* av Otto von Busch och Per Herngren (Korpen 2016).

Civil olydnad riktar sig åt andra håll än protest - Om postprotest och komposition

Protest och postprotest skapar olika kompositioner. Protesten vänder sig mot. Protesten placerar sig själv mitt emot det den är emot.

Nejet riktar mot något som därmed görs till ett Ja.

Protesten vänder sig mot en regering, mot dess beslut och verksamhet. Regeringen pekas ut som subjektet, som den som vill något. Protesten gör därmed sig själv till den som inte vill (det som regeringen vill).

Protesten producerar en riktning in mot ett center. Därmed komponerar protesten en huvudperson, den egentliga aktören, den som agerar, den som borde agera annorlunda. Protesten vänder sig bort från andra aktörer, bort från befrielsegrupper. På så sätt osynliggörs dessa aktörer. Protesten komponerar med sitt riktande ett visuellt kamouflage som döljer möjligheten till befrielse.

Civil olydnad möter protester

Civil olydnad riktar sig åt andra håll än protesten. Civil olydnad i tradition från Gandhi och postprotest genomför sitt mål. Gandhi utvann saltkorn. Medborgarrättsrörelsen bröt apartheid genom att gå in och sätta sig på segregerade restauranger, genom sit-ins. Plogbillar avrustar vapen.

Civil olydnad genomför. Då dyker det snabbt upp protestgrupper: vakter, polis och åklagare. Dessa protesterar mot det som civil olydnad genomför. De skyndar till för att hindra och protestera. De försöker stoppa verksamheten genom gripanden, rättegångar och fängelse. De komponerar sig själva runt olydnaden. De blir med i kompositionen av motstånd. När de vänder sig mot civil olydnad placerar de civil olydnad i centrum.

Med Plogbillsaktion Gevärshuset hamrade jag på två carlgustaf granatgevär i Eskilstuna så dessa blev skrot. Granatgeväret blev därmed viktiga aktörer i kompositionen av ickevåld. De trasiga gevären bygger och komponerar ickevåld

tillsammans med oss: först på vapenstället i fabriken, senare bland bevisen, i utredningen och under rättegången.

Vid rättegången plockar åklagaren fram gevären som bevis. Åklagaren bevisar att vi faktiskt lyckats avrusta vapnen. Genom att tillkalla vakter och polis som vittnen bevisar åklagaren att vi är subjekt. Det är vi som avrustat vapen. Domaren höll med. I slutet av rättegången förklarade domaren oss ansvariga för avrustningen.

- Ursäkta domare, du var ju också med!

Per Herngren

2014 04 17, version 0.1

Utkast för boken Mode & Motstånd av Otto von Busch och Per Herngren (Korpen 2016).

Vad är motstånd?

Ord & Bild nr 2014:1-2 publicerade i sitt temanummer om mode ett kapitel ur Otto von Busch och Per Herngrens bok *Mode och motstånd* (Korpen 2016, ny ebokutgåva 2021).

Otto: Då man inom modeindustrin tar sig an frågor såsom till exempel ekologisk hållbarhet brukar idéer om ett långsammare mode dyka upp, så kallat "slow fashion". Det kan ses som ett svar på samtidens allt snabbare modecykler, där man ofta kan se nya plagg i butikerna varje vecka eller dag. Men ett långsammare mode skulle kunna innebära att man försöker stoppa modets samtida kraft, dess koppling till vår "snabba" samtid, alltså på något sätt utsätta förändringskraften för en form av artificiellt motstånd. Men hur skall vi i så fall kunna genomföra det?

Friktion

Otto: Ett sätt att förstå motstånd är att tänka motstånd som en form av "friktion", och alltså så skulle man försöka göra modet långsammare genom att öka friktionen (ifrågasätta, skapa reflektion eller ångest hos konsumenten då man köper nytt, eller understödja skapandet av affektionsvärden och minnen etc, som skall få oss att behålla plagg längre). Är friktion en fruktbar metafor då man tänker motstånd?

Per: Jag minns att i början av nittiotalet begrep flera av oss i plogbillsrörelsen civil olydnad som friktion. Under en plogbillsaktion använder vi smideshammare för att avrusta ett eller flera vapen. Vapnen blir ju obrukbara, de hindras från att användas. Friktion var därför ingen metafor utan vi tänkte olydnad som faktisk friktion. Friktion är lika med uN där u är friktionstal och N normalkraften.

Under en hård arbetsdag i Omega, som var ett kollektiv i Hammarkullen, översatte vi friktionsformeln till det politiska. Så som jag begrep det på den tiden så blev N lydnadens mäktighet, alltså den makt som lydnad skapar. Hur lydnad får en verksamhet att fortgå. Och u motsvarades av den motverkande kraft som uppstod när civil olydnad faktiskt hindrade en verksamhet.

Friktion hjälpte oss att komma bort från föreställningen att motståndet skulle vara en egenskap hos motståndsgruppen. Friktion är ju inte en egenskap hos materialet utan den motriktade kraften som uppstår mellan ytor som är på väg åt olika håll. Ytan måste därför komma i kontakt med en annan yta för att friktion ska uppstå. Kontaktytor med vapen, våld och förtryck blev nyckeln till hur vi tänkte motstånd och politisk förändring. Motstånd, friktion, uppstår i mötet med härskandet, inne på vapenföretag och polisstationer, i domstolar och fängelser.

Samverkan och motverkan

Motstånd blir därmed inte vår egendom. Motstånd som friktion är samverkan, och motverkan, mellan motståndsgruppen och motparten. Motstånd uppstår därmed inte i en politisk grupp som är åtskild från den makt den gör motstånd mot.

Ok, låt mig nyansera mig här. Givetvis begrep vi att alla möjliga maktordningar även alltid verkar i våra plogbillsgrupper. Vi behöver ständigt avrusta våra plogbillsgrupper från kapitalism, egendom, militarism, sexism, rasism, homofobi. Motsvarande motstånd som vi utför på vapenföretag, i domstolar och i fängelser behöver vi utföra bland oss själva. Vi återskapade också klasskillnad och könsskillnad, bland annat genom var vi valde att bo och hur vi klädde oss.

‘Vara mot’ som mode

Otto: Så är det ju även inom olika moden och subkulturer, att vara “rätt klädd” finns ju även bland punkare, och de flesta “alternativa” stilar är lika könskodade som annat mode. Och vissa moden betyder olika på olika platser, det som kan verka vågat på en plats är helt vardagligt på en annan, även inom samma stad eller samma typ av grupp, så moden som först tar avstånd från något kan samtidigt upprepa samma mekanismer, men på ett annat sätt.

Lyckade ni avrusta ert förhållande till mode eller tog ert motstånd uttryck i hur ni klädde er?

Per: Vårt motstånd mot etablerande moden fick oss att upptäcka hur själva motståndet riskerade att skapa reaktiva moden, en sorts antimode. De som inte bar ullkoftor bekände ibland att de kände sig utanför. Vi producerade vår egen normalitet och identitet. För att göra motstånd mot detta började några då systematiskt klä sig fel. Det skapade lite mer utrymme, men det var inte tillräckligt.

Veganer breddade modet

När veganer och djurrättsaktivister några år senare strömmade in i ickevåldsrörelsen luckrades “alternativ modet” upp. Eftersom dessa inte bar ullkläder blev det med ens mer ok att använda syntetiska kläder. Djurrättsaktivisterna mångfaldigade modet så vårt motstånd kunde bli öppnare.

Idag hjälper queer, speciellt femme, till att bryta upp moden som markerar intellektuell medelklass. Queer bryter normalitet och identitet genom att kreativt bejaka det märkliga, det konstiga.

Det normala försöker dock ibland kapa queer och göra det till en egen identitet i en mångfald av identiteter. Mångfald blir i så fall en maktteknik som gör

“andra” lika varandra och därför annorlunda oss.

Från friktion till motståndskraft

Otto: Det får mig att tänka på “anti-stilar” inom mode, där man motsätter sig ett uttryck eller en populär stil och gör tvärt om – om det är mycket färger nu skall jag ha svart, är det mycket svart så kör jag pastell – även om detta främst är på ett symboliskt plan. Men motståndsmässigt kan jag tänka att det blir ett problem här: Man har egentligen inte en egen stil, den är helt definierad av det man är “anti-” till. Man är ren negation, och kan ha svårt att ta tillbaka initiativet då det man är mot också går ur tiden. Då pyser luften ur ens motkraft för man förlorar stödet av det man var emot. Var det lite så ni tänkte?

Per: Ja, så länge vi lät motstånd fungera som motkraft fortsatte vi att reproducera det vi var emot. Genom att vi i början tänkte motstånd som friktion fastnade vi i den traditionella mekaniska synen på motstånd. Motstånd uppfattades fortfarande som en maktkamp mellan två motriktade krafter. Den starkaste vann.

Motståndskraft

Jag tror det måste varit i slutet på nittiotalet som några av oss i plogbillsrörelsen började tänka på motstånd mer som motståndskraft, ungefär som motståndskraften hos ett klädesplagg, en kropp, en ekologi, ett system.

Motståndskraft fick oss att bejaka pulser, traditioner och institutioner. Det gjorde oss kritiska till det som senare kom att kallas för samtidsslaveri, tvånget att förhålla sig till aktuella frågor. Motståndskraft hjälper oss också från att undvika tillfälliga “events” och manifestationer.

Otto: Jag kan se att friktion skapar vissa problem, just precis att det är styrkan som avgör. Det är inte alltid det mode som syns mest som har störst verkansgrad. Viss reklam finns överallt, men ändå blir det inte riktigt populärt eller socialt gångbart.

Men om man har för mycket motståndskraft blir man väl helt immun mot världen?

Per: När vi började organisera oss utifrån motståndskraft uppstod omedelbart

frestelsen att bli upptagna med oss själva, upptagna med vår egen duktighet, med vår förmåga att motstå "aktuella frågor" och andra maktordningar. Mohandas Gandhis ickevåld gav oss en del verktyg för att motverka självupptagenhet, åtminstone i teorin.

Icke-våld innebär ingripande i våld och förtryck. Icke-våld tränger alltså in där det finns våld och förtryck. Icke-våld är inte en harmonisk oas som existerar bredvid våldet. Med en banal metafor säger vi att Gandhi tog bort bindestrecket i icke-våld: avståndet mellan icke och våld försvann. Icke-våld blev ickevåld. Icke-våld skulle då betyda att själv avstå från våld, medan Gandhis ickevåld är att faktiskt gripa in i våld och förtryck.

Displace

Vi fick också hjälp av det engelska ordet displace. Displace betyder både tränga undan något och dessutom ersätta det. Motstånd kunde vi nu förstå som motståndsgruppens förmåga att tränga in i en maktordning. Och tränga undan den med en befriande ordning.

Motstånd blev därmed förmågan att ersätta härskandet med en bättre politisk lösning. Det var det samhälle vi ville leva som började ingripa, som trängde in bland våld och förtryck.

För de plogbillsgrupper där jag deltar blir det främst att vi tränger in bland vapenföretag och militärbaser för att där avrusta vapen och börja bygga befriande samhällen. Vi bjuds sedan in till rättegångar och fängelser där vi fortsätter att bygga befrielse.

Smitta och imitationskedjor

Otto: Men vad är avsikten med denna typ av motstånd? Vad gör man när man väl är inne på militärbasen, kan man stanna där och bara hålla undan härskande, eller?

Per: Motståndskraften hos en politisk förändring handlar mycket om hur den kan upprepa sig. Förändring blir upprepning av lösningar, att införa en bättre ordning och sedan upprepa detta, igen och igen. Med tiden blir förändringen möjligen självgående, den etablerar sig.

På slutet av artonhundratalet förklarade sociologen Gabriel Tarde politisk förändring som kedjor av imitationer. Förändring som upprepning kan givetvis uppfattas som motsägelse. Skulle förändring vara att imitera? Men Tarde menar att i imitationskedjor finns också det innovativa. Imitation är innovation. Upprepanet skapar något nytt. Här använder Tarde faktiskt mode för att begripa hur samhällsförändringar går till. Tarde gör modet till ett paradigm för politisk förändring.

Otto: Så för Tarde är mode alltså inte bara något som har med marknad och kapitalism att göra.

Per: Utifrån sina studier om hur olika stilar sprids som smittor förklarar Tarde även politisk förändring som smitta. Inte som metafor. Samhällsförändringar är faktisk smitta. Det är ett annat sätt att begripa hur samhällen fungerar än att en regering eller ett stort system styr. Förändring styrs bara i vissa fall uppifrån och ner. Politisk förändring behöver inte komma nerifrån heller. Den smittar av sig i alla möjliga märkliga riktningar. Tja, hoppar åt sidan, snett uppåt, snett nedåt.

Motståndskraft kan vara ett skydd mot smitta. Men om samhällen består av imitationer som smittar så byts fokus snarare till smittans motståndskraft. En smitta kan bara tränga undan andra smittor ifall den har motståndskraft.

Befrielse, civil olydnad och ickevåldets förmåga att tränga undan våld och förtryck blir aningen mer begripligt med begreppet smitta. Strejker på sågverk i Norrland under sena artonhundratalet smittade av sig till andra arbetsplatser, och även till lagstiftare och vi fick strejkrätt trettio år senare. Sit-ins som direkt bröt apartheid på vita restauranger eller vita sittplatser i USAs sydstater under femtiotalet smittade av sig från stad till stad mellan medborgarrättsgrupper, och även till den federala regeringen. Och apartheid blev olagligt tio år efter sit-ins började smitta av sig.

Intersektioner

Här finns risken att en reducerar förändring till en enda smitta. Gabriel Tarde skrev redan på artonhundratalet om intersektioner, om hur olika smittor korsar varandra och förändrar varandra.

En plogbillsgrupp kan ju inte ensam bygga om en militärbas eller ett

vapenföretag. Vi kan inte med ren råstyrka tränga undan kriget mer än några kvadratmetrar eller avrusta ett eller ett par vapen åt gången. Fast egentligen är det samma för ett krigsföretag. Arbetare och maskiner tillverkar ofta ett vapen i taget. En soldat använder ett vapen i taget. Vapentillverkning, vapenhandel och vapenanvändning smittar sprids i olika epidemier. Det kommer att krävas många muteringar innan avrustning av vapen tränger bort dessa epidemier.

Otto: Imitation kan vara härmning rent biologiskt och ofrivilligt, som gäspningar, eller mer medvetet, som att vika upp byxbenen på ett sätt som är populärt. Vi härmar det vi ser upp till, det vi gillar, och härmar sällan det vi avskyr. Det finns en vilja i att härma, man vill vara som någon man ser upp till, vill sjunga lika bra, eller springa lika fort, vara lika populär. Man kan ju säga att det som ÄR modet just nu är just det som imiteras mest. Modet är ekot som studsar mellan oss, inte ljudets källa. Mode är alltså inte själva ursprunget till imitationen. Bara själva imitationsakten, reproduktionen av en viss stil, är mode. Men just reproduktionen skapar ju också det nya, den lilla förändringen just för att vi alla är olika, den lilla mixen av gammalt, nytt och något oväntat.

Men hur får ni den lilla aktionen och dess imitation att nå "högre" upp i systemet, det räcker väl knappast att bara göra ett ingrepp bland alla imitationskedjor? Kan man smitta själva systemet?

Samarbete med rätten

Per: Vid rättegångar har vi ibland upptäckt att åklagaren börjar agera för vår sak. Vid en av dessa rättegångar när en plogbillsgrupp avrustat vapen blev det en strid mellan åklagare och domare. Domaren anklagade åklagaren för att driva vår sak. Och så började domaren agera åklagare.

Ibland har även olydnaden smittat av sig på poliser eller hoppat över till vapenföretagens fackförbund som har börjat samarbeta med oss. I Skottland och England har domstolar plötsligt dömt våra avrustningar av vapen, eller förstörelse för miljontals kronor som åklagare säger, som lagliga. Jury och domare började i England från 1996 ibland döma till vår fördel. Lagen, representerade av lokala domstolar, definierade krig och vapenhandel som olagliga. Desarmerande av vapen definierades som lagligt. Andra domstolar betonade istället privat äganderätt till vapen. Därmed blev lagen i konflikt med

sig själv, och med parlamentet.

Motståndets motståndskraft består till stor del av förmågan att smitta. Plogbillsrörelsen lever bara vidare när avrustandet av vapen smittar över till andra grupper och organisationer. Civil olydnad muterar och smittar organisationer som använder det på nya kreativa sätt. Med hänvisning till plogbillsrörelsen har flera organisationer gått från närmast totalitär laglydnad till att använda civil olydnad. Det som är både jobbigt och inspirerande är att vi har ingen kontroll över hur smittorna fortplantar sig. De tar hela tiden oväntade riktningar.

Övertro på ledare

Visst, toppstyrning existerar, men det är inte så vanligt som vi tror.

Tilltron till att ledare och regeringar styr det som händer och sker fungerar dock som ett effektivt vaccin mot att bli smittad av olydnad och befrielse. Det innebär att protester och laglig aktivism som vädjar till regeringen kan fungera som vaccin mot befrielse. Laglydig aktivism skyddar rådande ordningar mot alltför stor förändringar. Laglydiga protester kan därför få funktionen av antikroppar, de neutraliserar kraften i civil olydnad.

Tron på att det finns en regering däruppe som styr är en form av vidskepelse. Men samtidigt blir denna tro på styrning de rådande ordningarnas motståndskraft. En motståndskraft mot civil olydnad.

Hur tänker du en designs motståndskraft, dess hållbarhet? Gentemot annan design eller andra värden som profit och status?

Modern

Otto: På ett abstrakt plan har mode något med tid att göra. Det är det "moderna", det nya eller det senaste, och det lovar något om framtiden, lockar in och förbereder oss för framtiden. Ett perspektiv på motståndskraft och hållbarhet skulle således kunna handla om hur ett plagg förhåller sig till tiden. Vissa plagg är mer "klassiska" än andra. Ofta lyfts mannens kostym, eller "den lilla svarta" klänningen, fram som plagg som hållit hög modegrad länge under senaste decennierna. Andra plagg har hög hållbarhet just för att de inte förknippas med mode alls, som kröningsdräkter eller religiöst rituella kläder,

men även dessa bär ofta spår av sin tids mode, fastän vi idag har svårt att se exakt vad. Men vi talar fortfarande om mode på ett abstrakt plan, som ett fenomen bortom individen, och bortom vår kontroll – vi kan ju inte påverka tidens gång, att förändring sker generellt.

Mode har ju också en tendens att göra alla ens plagg omoderna, eller att det nya plagget inte passar ihop med de gamla man har – en typ av färgsättning eller snitt passar inte riktigt ihop med de andra plaggen jag har i garderoben. På så sätt agerar plagg faktiskt emot varandra.

Men på ett individuellt plan skulle man kunna tala om motståndskraft, eller hållbarhet, beroende på hur man själv påverkas eller relaterar till andra. Då skulle motståndskraft vara självkännedom, en självkänsla som skapar mod att härma på nya sätt, att sätta sin egen prägel. En vilja att ifrågasätta, härma på ett eget sätt, och ha mod nog att ta konsekvenserna av det: syrliga kommentarer, blickar, etc. Problemet med mode är väl just att det per definition egentligen saknar mod, det är ju att härma det redan populära, att köpa det som redan finns i butiken och alltså redan är “välsignat”, just nu, av designers.

Den amerikanske kulturkritikern Cornel West talar ibland om en speciell typ av patriotism han kallar “Sokratisk patriotism”. Patriotism är ju mycket omdebatterat, men West menar att grunden till självförståelse är att vi måste erkänna vårt arv, vårt förflutna, de tanketraditioner vi kommer ur, och se att våra egna tankar och förståelser kommer ur denna historia. Annars kan vi inte nå någon självkännedom utan vi tror oss stå över de mekanismer och tankestrukturer som skapat oss; lärare, förgrundsfigurer, inspirationskällor, filosofer. Den patriotism West talar om är ett erkännande av att vi har en historia, att vi har en slags tacksamhetsskuld till våra tanke-föräldrar. Men Wests poäng är att genom denna kännedom måste vi kunna ifrågasätta dessa mekanismer och strukturer på ett Sokratiskt vis, föra dem in i vår samtid på ett kritiskt sätt. Detta kallar West en “Sokratisk patriotism”.

Mode, det nya, är ett sätt att undfly historien. Även om modet kan vara fullt av historiska referenser så pekar det ständigt ut det nya, återuppfinner och flyr från sig självt, och kan på så vis tyckas sakna egentlig motståndskraft. Mode strider inte, det flyr in i framtiden om och om igen. Då kan man fråga sig hur vi skapar en mode-miljö där Sokratisk reflektion är en central del och där vi

bygger mer långvariga relationer och förhållningssätt?

Hybrider av hybrider

Per: Jag kan tänka mig att sokratisk reflektion över traditioner är fruktbart. Men börjar vi prata om vår tradition, vårt arv hamnar vi lätt i kulturalism och mångkulturalism, att vi är olika dem för att de är lika varandra. Vi är ju snarare som den postkoloniala kritiken Homi Bhabha hävdar: hybrider av hybrider. Vi är inte instängda i stora sfärer som kallas kulturer. Visst sker förtätningar och förtunningar. Sokrates filosofi försvann i stort sett från Europa under medeltid men fördes tillbaka av muslimska filosofer som under flera hundra år hade utvecklat den vidare i olika riktningar.

Otto: Ingen tradition är ju ren från inflytanden utifrån, det är ju dess mutationer som gör den relevant i sin tid, nytolkningarna. Men om vi inte ser att vi är hybrider, utan tvärt om tror att vi är "moderna", bortom historien, att vi verkar ha uppfunnit oss själva på nytt, då saknar vi motståndskraften att granska oss själva – som om det "nya" är helt nytt, och inte en aktiv respons till en specifik historia.

En typ av motståndskraft är att ha "karaktär", något vi oftast tänker som en slags motstånd emot samtiden – att vara lite "egen". I vardagsspråk tänker vi att en som har "karaktär" inte viker sig för andras åsikter eller påverkan. Inom mode skulle det kunna handla om att motstå modets förändringar och bygga sin personlighet kring andra erfarenheter än de som modet förmedlar, alltså kring egenskaper som inte direkt är plagg – färdigheter, kunskaper, upplevelser – men det går ju ju moden även i dessa! Motståndskraft i förhållande till mode skulle också kunna vara att ha en egen utvecklad hållning till sitt klädda jag, kanske en personlig stil som sträcker ut över tiden, det är ju det som ofta kallas att ha en unik stil (men är det då mode?). Motståndskraft från detta perspektiv skulle kunna vara en design som uppmanar till kritisk och kreativ medverkan och erbjuder verktyg för självreflektion.

Civilkurage

Kanske skulle man kunna dra paralleller till just "civilkurage", alltså inte ett militärt mod, som skulle kunna vara att offra sig för sina kamrater, utan tvärt om. Civilkurage skulle kunna vara att man vågar stå upp emot kamrattrycket,

ett mod att stå ensam och utlämnad och inte följa strömmen.

Per: Är det rimligt att tänka sig personlig karaktär och personlig stil som en form av friktion mellan ytor, alltså som något utanför oss snarare än en inre egenskap? Vi använder andras personliga stilar för att själva bli personliga. Och vi är dessutom med och skapar nya personliga unika stilar som andra tar över och förändrar, som andra hackar, på olika sätt. Det unika blir unikt genom vår friktion med varandra. Vi är med och gör varandra unika.

Otto: Det vi kan kalla personlighet växer ju genom att stängas med andra. Annars blir den ju helt självrefererade och introvert, eller helt undflyende och osäker, ett "offer" för modet. Men även en personlig stil har ju kommit någonstans ifrån – även om jag syr mina egna kläder måste jag ju få tag i tyget och tråden, färdigheten och modellen av det jag skall sy, och det har ju oftast någon annan gjort före oss. Vi härmar alltid varandra, eller positionerar oss i förhållande till härningsbeteenden. Ju friare vi är, desto mer kopierar vi andra.

Per: Det är intressant! Frihet handlar mycket om att kopiera! Kopiering är att trampa upp stigar. Dessa imitations-stigar öppnar upp olika möjligheter att röra sig. Stigar är hur vi skapar frihet genom att följa varandra. Stigar leder. Stigar leder i olika riktningar. Stigar blir ett helt annat sätt att se på ledning än den ledar-fixering som dominerar idag.

Otto: Men jag kan vara mer eller mindre medveten om var jag är och vart jag är på väg. Det kan vara svårt att hitta "sin" stig, eller göra mer eller mindre strategiska och engagerade val utifrån min situation. Och denna situation, i sin tur, kan ha en högre eller lägre motståndskraft. På så sätt skulle ett "original" ha en högre motståndskraft än en "modeslav".

Immunförsvar

Men motståndskraft skulle också kunna handla om att ha ett högt immunförsvar och anti-kroppar. Det skulle kunna betyda att man inte förnekar modets påverkan, utan att tillåta modets virus passera genom en, men utan att man insjuknar i den senaste trenden.

Då vi talar om motståndskraft mot status skulle vi också kunna närma oss motståndskraft från vår diskussion om "friktion". Kanske skulle vi kunna säga att mode i sig kräver social friktion, möjligheten att röra sig socialt, att klä sig

som någon "annan" än sig själv, såsom man skulle vilja bli sedd. Då beror mode på vad vi ser som status – det kan vara att sjunga bra, att vara rik, att vara snygg, att vara populär (något vi ofta förknippar med att vara älskad). Så status handlar inte om pengar, utan att vara sedd av sina vänner, de man vill vara med; älskare, vänner, kolleger. Om vi alla skulle vara kloner och klädda likadant skulle knappast mode existera, inte som vi känner det iallafall. Inte heller om vi alla kände varandra innan och utan, då är vi ju redan socialt positionerade. Men då vi börjar röra oss, från varandra och mot varandra, även om så bara genom sociala lekar, drömmar, åtrå och aspirationer, börjar något hända. Det uppstår friktion mellan alla kroppar och drömmar som är i rörelse, och denna friktion tänder modets flamma.

Per: Friktion gör det alltså möjligt att relatera oss till varandra och till saker och ting. Utan friktion finns ingen möjlighet till att bli ett eget jag eller att bli tillsammans.

Otto: Friktionen uppstår just därför att vi faktiskt kopplar upp oss mot saker och ting, för att vi lägger betydelse både i kläder och drömmar, att plagg faktiskt betyder något för oss, även om det kan vara svårt att sätta fingret på. Somliga av oss säger "Jag bryr mig inte om kläder!", samtidigt som vi i nästa mening kan säga "Det där skulle jag ALDRIG ha på mig!" – det är denna koppling som bekräftar att det faktiskt finns friktion mellan oss och våra socialt klädda kroppar.

För att återkomma till den personliga och unika tror jag det är viktigt att poängtera hur det vi brukar kalla "karismatiskt" ju är en relation mellan människor, snarare än en egenskap man besitter (såsom ögonfärg) – det karismatiska ligger till exempel i att skratta tillsammans, en "magi" eller samstämmighet som uppstår mellan människor, och det förutsätter att vi kan lyssna, relatera till, och sätta oss in i andras situation. Att vara karismatisk är att lyssna, vara uppmärksam, att svara på andras reaktioner på ett sätt som svarar dem. Men det är inte detsamma som att vara inställsam. Social friktion är just mellan ytor, och vi framkallar olika friktion mellan varandra. Ett skratt kan lösa upp friktionen mellan två ytor så kraften förs över till en annan yta.

På så sätt är ju också det vi kallar personlig stil en slags karismatisk relation, mellan mig och mina kläder, men också mellan mig och andra, och hur andra reagerar på mina kläder, en slags dialog. Vi tänker ju annars gärna att kläder

och personlighet är en slags monolog – MIN stil och MIN egensinnighet. Det unika är inte jag och mitt ego, utan min förmåga att skapa unika situationer av kommunikation och varande mellan mig och andra, av lek och allvar, ibland identifikation, ibland solidaritet, ibland åtrå, ibland omhändertagande, ibland uppriktigt avståndstagande.

Per: Och hur tänker du plaggets hållbarhet, motståndskraft? Tyg, kvalitet, skärning, kombination av olika kvalitéer. Kvalitén i relationer mellan tyger, eller mellan politiska grupper, handlar kanske mycket om hur sömmarna är sydda?

Otto: På ett plan kan vi tala om plaggets materiella hållbarhet. Tekniskt sett är plaggets materiella hållbarhet speciellt relevant inom sport- och vildmarkskläder, och det är ju ofta här de mest uppenbara innovationerna inom textil sker, med nya fibrer och tekniska material, som Gore-tex etc.

En annan materiell nivå av hållbarhet är relationen mellan plagget och dess bärare. Ofta förändras ju kroppens proportioner under livets faser, genom träning, matvanor, graviditet och åldrande. En typ av hållbarhet är att plagget kan svara gentemot denna typ av förändringar, att vi kan förändra plaggets passform. Idag är ju plaggen ofta sydda med "overlock" söm, vilket innebär att sömsmånen klipps bort i och med att sömmen görs. Då minskar den materiella flexibiliteten markant, jag kan inte längre förändra passformen.

Idag är det ofta så att själva plaggen håller längre än deras förhållande till modet. De dör en förtida symbolisk död, innan de går under fysiskt. Om man går in i en second-hand butik idag är det ju ofta mycket kläder som bara är ett år gamla eller så. Deras öde är att de materiellt håller ganska väl, men vår affektion för dem dog snabbt. Då skeppas de bort till andra ekonomier, som till exempel utvecklingsländer, och dessa generösa gåvor hjälper på så sätt till att slå ut den lokala textil industrin där. Det finns alltså en asymmetri mellan olika hållbarheter, mellan emotionell, materiell, social, ekologisk hållbarhet.

Per: Mina jeans är med och minns genom slitage, en reva, en saknad knapp. Och genom att de bara används i vissa sammanhang, ihop med vissa kläder. Olika kombinationer innebär olika minnen.

Rynkor och ärr

Vår hud är ju också med och minns tiden, livet och olika händelser genom rynkor och ärr. Men det tycks finnas en motvilja mot att kläder och hud ska minnas. Hur tänker du på kläder och hud som minnen, och som aktivt berättande?

Otto: Mode är ju per definition det nya, och även om det nya kan ha tydliga referenser till det gamla ("80-talet är tillbaka") så är ju ändå mode en form av systematisk och materiellt manifesterad glömska. Om vi vill följa modet skall vi kasta ut de gamla plaggen och köpa nya. Detta är ju också modets löfte: att vi skall kunna bli något nytt, vi skall kunna lämna det gamla bakom oss och se framåt, även om så med en stilreferens till historien. Även om mode och stil finns inom alla kulturer, så är ju den modeindustri vi känner här en integrerad del av det liberala samhället och drömmen om social rörlighet. Mina kläder kan tillfälligt upphäva konventioner inom sociala hierarkier, som klass, utbildning, arbete, etnicitet etc. Jag kan alliera mig med modet för att förflytta mig socialt.

Så idag skulle man kunna göra motstånd mot denna systematiska glömska. Allra enklast kanske genom att behålla, vårda och reparera plagg, och genom att manifestera minnen, eller andra mer beständiga värden, genom kläder. Men det förutsätter att dessa minnen anses värdefulla, och vem har makten över det? Är även de fattigas minnen värdefulla? Är otäcka minnen, som övergrepp, värda att minnas, och vem skall i så fall berätta om dem, och för vem?

Minnet har ju också sin politik, se bara på alla diskussioner om kulturvård och minnesmärken, vem som har rätt till att utmärka ett minne eller som får förklara historien. Om man inom modevärlden skulle ta sig an minnets roll på ett seriöst sätt, bortom enkla referenser eller återkomster, kan mycket hända. Men kommer det då fortfarande att vara "mode"?

Otto von Busch och Per Herngren, ur *Mode & Motstånd* (Korpen 2016) publicerat i *Ord & Bild* nr 2014:1-2.

Akutinsatser och katastrofer som flykt från befrielse

Aktivism kan fly tålmodigt byggande av befrielse genom att hålla sig i ständigt krismedvetande. Krisen förvandlas till aktivistiskt medvetande. Aktivistiskt medvetande låter sig fyllas av akuta politiska katastrofer.

Upprepade akutinsatser inför klimat, krig, övergrepp, förtryck, utvisningar producerar en ständig beredskap. En sådan ständig beredskap gör det närmast omöjligt att fokusera på ett långvarigt, envetet organiserande av befriade samhällen.

Samvetet flyr befrielse

Samvetet stimuleras av att hålla sig alert inför akut förtryck. Ett alert samvete rättfärdigar sig själv. Det alerta samvetet upplevs som angeläget. Samvetets sökande efter själv rättfärdigande fungerar därmed som en effektiv [flykt från befrielse](#).

1. Befrielse behöver skydda sig från samvetet, från samvetet som subjektiv känsla och upplevelse.
2. Befrielse behöver skydda sig mot det akuta, mot det som för tillfället känns angeläget, mot krismedvetande, mot [samtidsslaveri](#).
3. Befrielser kommer att hamna i kriser och akuta situationer. Men dessa hanteras inte effektivt av att gå in i ett tillstånd av kris. Det akuta behöver istället skydda sig mot det akuta. Krisen behöver skydda sig mot krisen som medvetandetillstånd. Katastrofer behöver väl organiserade organisationer, långvarig träning och innovativ problemlösning.
4. Befrielse behöver öva på rutin och envetenhet.
5. Befrielse behöver våga ha tråkigt.
6. Befrielse behöver pulser och traditioner.
7. Befrielse behöver människor och organisationer som har långsiktiga överenskommelser om samarbete.
8. Befrielse behöver tålmodig omsorg för att stå ut, för att orka.

Referens

Ulrich Beck, *Risksamhället. På väg mot en annan modernitet*, Daidalos, 2000.

Zygmunt Bauman, *Flytande rädsla*, Daidalos, 2007.

Erich Fromm, *Escape From Freedom*, New York: Henry Holt and Company, 1941, Owl Books Edition 1994. Per Herngren, [Samtidsslaveri - Hur aktivism hindrar politisk förändring](#), 2013.

Befrielse genom sårbar beröring: ickevåld & queer

Otto von Busch: Är inte denna typ av beröring du nämner en väldigt utsatt och sårbar position?

Per Herngren: Ja jo, precis som [femme](#) är ickevåld sårbar beröring. Beröring av våldsamma ytor. Ickevåld går alltid i direkt beröring med våld och förtryck.

Beröra

Genom att beröra blir sårbarheten en aktör som drar i både oss och våra motståndare. Den sårbara beröringen förvandlar båda parter.

Tolka inte det här som en dundermedicin. Berörandet kan ju förvandlas till våld. Några utnyttjar sårbarhet. Vissa blir destruktiva av andras sårbarhet. Gandhi försöker inte sälja en mirakelkur. De som använder ickevåld kan bli skjutna så som Gandhi blev skjuten. De som utför civil olydnad låses ofta in i fängelse. Men även fängelset börjar beröra. Vissa dras in i motståndet, andra blir rädda och lydiga.

Varje reaktion på sårbarheten, våld, fängelse, förhandling, demokrati, börjar i

sin tur beröra andra personer, grupper och ordningar. Genom direkt beröring av våld och förtryck skapar ickevåld oförutsägbara kedjor av beröringar.

Beröring bortom påverkanspolitik

Här är det viktigt att inte blanda ihop beröring med orsakskedjor. Beröring gör ju, som du säger, alla de som berör till medaktörer, de berör varandra. Beröring tar bort dualismen mellan objekt och subjekt. Det är ingen kedja av påverkan.

Icke-våld rör vid våld. Icke-våld är därför aldrig frid och harmoni. För att det ska bli tydligare att Gandhis ickevåld alltid går in i våld undviker många av oss i ickevåldsrörelsen att skriva ut bindestreck i ickevåld. När vi istället menar utan våld då använder vi bindestreck: icke-våld. Bindestrecket i icke-våld betecknar därmed avståndet mellan icke och våld, till skillnad från ickevåldets direkta beröring av våld. På det sättet blir icke-våld och ickevåld varandras motsatser. De går åt motsatt håll. Till eller från förtryck.

Icke-våld berör våld

Mohandas Gandhi byggde en sårbarhetspolitik. Befrielse och politisk förändring blir möjligt genom beröring. Befrielse handlar alltså inte om självständighet och oberoende. Befrielse är sårbart beroende. Beröring.

Vi kan aldrig klara oss själva, enligt [Judith Butlers queera ickevåld](#). Vi kan inte klara oss själva vare sig som individ, samhälle eller som motståndsrörelse. Vi är sårbara och beroende varandra.⁽¹⁾ Vi är dessutom beroende av platser och saker. Detta sårbara beroende menar hon är förutsättningen för politisk förändring. Detta låter väldigt märkligt för den som förstår politik utifrån suveränitet, dominans, makt, maktspel och styrning.

Sårbarheten blir för ickevåld och queer därför inte en olycklig följd av motståndet utan snarare en del av motståndet, sårbarhet är både mål och medel. Gandhis sårbarhetspolitik nuddar vid den sårbarhetspolitik som utvecklas av femme och queerfeminism. Allt liv är sårbart. Och sårbarhet innebär att vi inte klarar oss själva. Vi behöver varandra. Även beroende blir därför en avgörande del i befrielsen.

9 juli 2014

Utkast för boken *Mode & Motstånd* av Otto von Busch och Per Herngren (Korpen 2016).

Fotnot

1. Judith Butler, *Krigets ramar – När är livet sörjbart?*, Hägersten: Tankekraft förlag, 2009, s 32-33.

Referens

Judith Butler, *Krigets ramar – När är livet sörjbart?*, Hägersten: Tankekraft förlag, 2009.

Per Herngren, [Vinner vi förlorar vi – sårbarhetspolitik](#), 2012.

Per Herngren, [Femme, yta, ytlighet och feminitet – politisk materialism](#), 2012.

Fakta som flykt från befrielse - politik som träning

Otto: Det är lätt att tro att kunskap är något vi förvärvar och förvarar i vårt inre. Vi lär oss något, sedan kan vi det; -"Jaha, nu vet jag det." Men många typer av kunskap är en kontinuerlig improvisation, där förutsättningarna förändras hela tiden och vi måste ständigt träna. Vad är relationen mellan träning och kunskap? Hur blir vi bättre på motstånd?

Per: Hmm, vetande görs gärna till flykt från kunskap. Kunskap ersätts med att veta. Känna till. Vara informerad. Vara medveten och upplyst. *Vetandet* blir träning i att vara åskådare istället för deltagare.

Kunskap är mer beroende av träning än att veta och vara informerad. En kompis vet "allt" om italiensk fotboll, men hen kan inte spela italiensk fotboll.

Flera av de som spelar italiensk fotboll vet antagligen mindre än min vän. Men de kan spela.

Skolor och universitet fastnar ibland i överföringspedagogik. Information och vetande ska överföras från läroböcker och lärare in i studenter och elever. Eleverna görs till arkiv. Men varför då? Vad är det för fel med att förvara information i böcker och på internet? Hjärnan behöver vi använda till annat.

Politik som överföring av fakta

Även politisk aktivism tenderar att ramla in i överföring. Överföring av fakta och information ersätter testande och experimenterande med nya system. Fakta ska föras över till så många som möjligt. Helst till sådana som för vidare informationen till andra. Sådant fokus på vetande genererar informationsöverflöd och informationsstress. Vetandet blir hinder för politisk förändring.

Så som universitet och skolor ibland använder fakta som flykt från kunnande kan även aktivism fly in i fakta och information. Fakta blir flykt från befrielse.

Medvetandegörande är en del av medelklassens produktion av sig själv. Medelklassen skapar sig själv genom att vara medveten – till skillnad från över- och underklass. Ekologiska kläder, fairtradechoklad, klimatsmart resande, Palestina, Afrika, hbtq, utnyttjas för att producera medelklass, medvetna om vad det är som pågår. Upplysta som gärna upplyser de oupplysta.

Politik som träning

För Mohandas Gandhi var ickevåldsträning en nödvändig del av samhällsförändring. Samhällsförändring består av träning och experimenterande. Vi tränar politisk förändring. Träning är inte ett instrument för politisk förändring, träning leder inte till politisk förändring. Träning är politisk förändring. Politisk förändring är att lära av varandra: härma och uppfinna, pröva och öva.

Politisk förändring är inte väsensskilt från fotbollslag,

Boka kurs

[Beställ ickevåldsträning till er organisation.](#)

Hur blir träning i ickevåld och civilkurage del av organisationens arbete och liv?

salsadansare eller teatergrupper. Politik är övning, övning och ännu mer övning. Och det är övning i samspel, inbördes hjälp, inte övning i att själv bli duktig.

Per Herngren och Otto von Busch

2014 08 12, version 0.1

Texten är ett utkast till boken *Mode & Motstånd* av Otto von Busch och Per Herngren (Korpen, 2016).

Proaktivt motstånd istället för protest

Proaktiv är att direkt initiera lösningen. Det jag kallar proaktivt motstånd är att vara med och regera. Bli del av både beslutsfattande och genomförande.

När jag var barn berättade min far om medborgarrättsrörelsen som gjorde sit-ins i USAs sydstater under tidigt sextiotal. Svarta medborgarrättskämpar gick in på restauranger med skilda sittplatser för vita och svarta. De avskaffade apartheid genom att sätta sig på de vita platserna. De protesterade inte, de genomförde en ny ordning. De som protesterade var vita rasister och stydstatspoliserna. Dessa provocerade och försökte hindra de svarta från att med sina kroppar skapa jämlikare restauranger utan apartheid. På så sätt utnämnde stydstatspoliser och vita rasister medborgarrättskämparna till de som regerade, till de som precis infört en jämlikare ordning.

Proaktiv eller reaktiv

Proaktiv skiljer sig från att bli reaktiv, reagera mot. Reaktiv är att reagera på maktordningar. Reaktiv blir på så ett sätt att följa andra. I fungerande relationer är detta inget konstigt. Vi fungerar ihop bland annat genom att vi

reagerar på varandra.

Men ifall vi blir reaktiva gentemot härskande och förtryck styr vi oss mot makten. Det är inte så mycket makten som styr oss, vi styr oss mot makten. Detta blir övertydligt med trotsiga barn, men även protest fastnar gärna i det reaktiva.

Protesten vänder sig mot. Att vara emot är att vända sig i en viss riktning. Att vara emot är att rikta sig mot. Det reaktiva vänder sig till det den är emot. Protesten dansar med sin motpart. Den dansar med genom att dansa mot sin danspartner.

Protesten inleder gärna en intim relation till det den vänder sig mot. Denna intimitet gör att protesten kan ha svårt att bryta sin närhet till härskarna. Intimitet skapar ett beroende.

Genom att stå emot något kan det reaktiva dessutom bli en stötta, ett stöd till det den står mot. Att vända sig mot är att uppmärksamma något. Protesten skänker uppmärksamhet. Att ge uppmärksamhet är att återuppliva, återskapa. Vilket innebär att protesten är med och återupplivar det den vänder sig mot.

Proaktivt motstånd blir svamprötter

Ickevåld och proaktivt motstånd riktar sig åt nya håll. De viker av i nya riktningar. Ickevåld är besläktade med svamprötter. Många svamparter bildar nät av rötter under jorden. Dessa rötter viker av, de bildar rotknölar och växer i nya riktningar. Svamprötterna är inte på väg in mot ett centrum. De är inte på väg mot något mål långt bort. Istället för att centralisera söker de nya riktningar.

Proaktivt motstånd pekar inte ut en regering eller myndighet som den egentliga aktören. När proaktivt motstånd direkt börjar genomföra förändringen sprids den politiska förändringen som ett nät av svamprötter.

Plogbillsaktioner

Det är så plogbillsaktioner sprids. På kvällen 24 november 1983 blev jag indragen i stödarbetet för Griffiss Plowshares som med smideshammare några timmar tidigare hade avrustat en jättelik B-52 bombare. De avrustade eftersom

avrustning krävdes för att oskadliggöra bombplanet. Samtidigt började de med sina smideshammare bygga något bättre av flygplanet, något som kan ge mat och husrum.

Plogbillarna har tagit namnet från profetordet: De ska smida svärd till plogbillar, som finns i judendom, kristendom och islam. Plogbillar börjar direkt smida något som ger liv istället för att ta liv.

När Liz MacAlister och de andra sex i plogbillsgruppen fängslades satte sig ickevåldet i min mage. Jag begrep att det var så jag behövde arbeta. När magen lugnat ner sig frågade jag ifall jag fick vara med på nästa avrustning. Ett par månader senare blev jag inbjuden till den grupp som vi senare kom att kalla Pershing Plowshares.

I ickevåld blir motstånd och samhällsförändring samma sak. Gandhis ickevåld är proaktivt. Proaktivt motstånd blir att regera, på ett sådan sätt att det inbjuder andra till att regera. Icke-våld placerar inte demokrati uppe på en piedestal, demokrati sprids som svamprötter.

Per Herngren
4 september 2014

Utkast för Mode och Motstånd av Otto von Busch och Per Herngren (Korpen, 2016).

Laglig protest effektiv vaccin mot civil olydnad

Tilltron till att ledare och regeringar styr det som händer och sker fungerar som ett effektivt vaccin mot att bli smittad av civil olydnad och befrielse.

Tron på att det finns en regering däruppe som styr det mest som händer är en

form av vidskepelse. Men det innebär inte att vidskepelsen är effektlös. Vår tids övertro på styrning bygger upp motståndskraft.

Rådande maktordningar kan bara existera genom att smitta ner våra kroppar och organisationer. Men för att kunna dominera behöver maktordningar motståndskraft mot motstånd. Tron på att det är ledare, chefer och regeringar som ska lösa våra gemensamma problem bygger upp en sådan immunitet.

Det innebär att protester och laglig aktivism som vädjar till regeringen kan fungera som vaccin mot befrielse. De skyddar rådande ordningar mot alltför omvälvande förändringar. Laglydiga protester börjar i så fall fungera som antikroppar, de neutraliserar kraften i civil olydnad.

Per Herngren
2 december 2014

Texten är utkast för boken *Mode och motstånd* av Otto von Busch och Per Herngren (Korpen, 2016).

Makt och motstånd är pulserande motorer

När vår lydnad återkommer uppstår puls. Makt pulserar. Och utan puls blir makt bara tillfälligt och knappast speciellt mäktigt. Detta gäller även motstånd. Utan puls blir motstånd maktlöst.

Det tar åtminstone tre aktioner innan civil olydnad skapar puls. En enda aktion är en enskild händelse och därmed en form av återvändsgränd. Två aktioner definierar intervallets längd. Det är först ifall detta intervall används en tredje gång som puls har uppstått.

Motstånd och makt behöver resonans

Ifall pulsen fortsätter kan motstånd komma i resonans med andra pulser. Resonans är ömsesidig förstärkning. Resonans är det som skapar politisk kraft. Den tusenfaldigar kraften i aktionerna. Vi kan jämföra med hur väggar och dansgolv, stolar, bord och bardiskar, kläder och kroppar ibland hamnar i resonans med varandra och med dansare och musiker. Ifall de kommer in i takten. Musiker och dansare kan tappa takten och så går pulsen förlorad, matgästerna droppar snart iväg.

Gravitation

Genom resonans skapar puls gravitation. Det är inte en dragningskraft mot ett ursprungligt centrum utan snarare dragning mot själva pulsen, mot fortsatt pulserande.

Ifall själva dansrestaurangen vore gravitationscentrumet skulle ju folk dras dit dygnet runt, alla dagar. Men dansare och matgäster dras istället mot puls. Och pulsen stärks när den är lokaliserad till ett trevligt dansställe.

Under torsdagskvällar på somrarna dras jag tillsammans med några vänner till ett salsaställe. Vi börjar med att äta och dricka och prata poesi och politik. Senare på kvällen börjar några av oss dansa. Vi skulle komma av oss ifall Davar, klubbarrangören, bytte klockslag eller veckodag. Eller om Davar bytte från sommaren till hösten. Dansen kan ibland vara ganska queer men takten behöver hållas.

Motor

Ifall en motståndsrörelse klarar av att hålla takten produceras en 'motor'. Det är den som driver motståndet. Annars skulle motståndet bara bli ett tungt släpande. Denna roterande nästan självgående motståndsmotor är i sig politisk förändring. Motorn är alltså inte ett medel för en framtida politisk förändring. Motorn är både mål och medel. Den tar sig dock olika former, den blir traditioner, vanor, institutioner, organisationer, träffar. Och den blir det vi kallar historia.

Makt och motstånd fungerar här på samma sätt. Genom att pulsera drar makt i

oss. När olika pulser av lydnad hamnar i resonans med varandra skapar de enorm dragningskraft. Lydiga organisationer förstärker lydnaden. Lydnad drar till sig lydnad.

Per Herngren

13 december 2014

Texten är utkast för boken *Mode och motstånd* av Otto von Busch och Per Herngren (Korpen, 2016).

Kaskader skapar befrielse - kaskadpolitik

Otto: Visst, även små detaljer, som till exempel en önskad fläck, kan förändra en annars perfekt utstyrsel, och likaså motsatsen, en väl vald accessoar kan bli "pricken över i:et". Modet är ett spel med denna typ av sammanställningar av agens.

Ofta leker ju nya stilar och subkulturer med just dissonanser och synliga konflikter, de skapar oväntade kombinationer och utmanar konventioner. Ibland då en ny stil kommer kan ju denna aversion kännas också bland modeintresserade. "Jag skulle aldrig bära det där", kan man säga, för att ett par månader senare klä sig just så. Ens smak har skulpterats om.

Man skulle kunna säga att modet har ett slags inre konflikt, mellan en massa stilar, högt och lågt, gammalt och nytt, och där olika delar motstår varandra, utövar olika former av friktion. Något är dynamiskt och något står stilla, beronde från vilket perspektiv man tittar.

Per: Hur du beskriver accessoarer som detaljer som ändrar andra detaljer är ju hur civil olydnad fungerar. Politisk förändring sker inte genom att en mystisk helhet ändrar sig. Förändring är snarare detaljer som ändrar andra detaljer.

Jag kallar ju det för kaskadpolitik, fast accessoarpolitik skulle nog fungera också.

Kaskadpolitik

Kaskader är serier av handlingar där varje handling ändrar egenskaper och förutsättningar för andra handlingarna. Samtidigt ändras dess egenskaper av de andra handlingarna¹.

Det här låter märkligt. Vi är vana att tänka på politik som mekanik. Det ena skulle påverka det andra. I följd. Som en linje av politisk påverkan, där politiska aktioner påverkar andra politiska aktioner. Men politisk förändring är sällan linjärt, politiska handlingar följer sällan på varandra. Det ena leder inte till det andra. Politik är mer som accessoarer än som mekaniska motorer.

Detaljer i en aktion som vi genomför ändrar egenskaper hos tidigare aktioner. Och detaljer i tidigare aktioner ändrar samtidigt på aktionen vi utför.

Tappa kontroll över motståndet

Det här blir jobbigt för en motståndsgrupp. De som utför civil olydnad tappar omedelbart kontrollen över sin aktion. Och samtidigt börjar de kontrollera en mängd andra aktioner.

Det här kan bli destruktivt men det också fungera som gemensamt politiskt byggande. En aktion kan förstärka andra aktioner genom att ändra deras egenskaper. Tyvärr händer det även att dåligt utförda detaljer försvagar kraften hos tidigare och framtida aktioner. Slarv med detaljer i en aktion kan försvaga decennier av motstånd.

Det som gör det här kämpigt för oss som kämpar är att vi själva kan förstöra det som byggts upp med stor omsorg under lång tid. Gemenskaper, grupper och organisationer, är sårbara.

Varje civil olydnad är samhällsförändring

Varje politisk handling *är* en politisk förändring. Varje handling förändrar förutsättningar för politik. Så varje politisk handling ändrar förutsättningar för andra handlingar.

Detta gäller för civil olydnad likaväl som för lagstiftare och företag. Volvo i Göteborg är på så sätt lika politisk som en riksdag i Stockholm.

Domstolar, parlament och andra folkrörelser genererar i sin tur nya förutsättningar för den motståndsgrupp som sätter igång en kaskad av civil olydnad.

Hur långt i tid och rum en kaskad sträcker sig är omöjligt att förutse. Ibland når kaskader runt jorden. En befrielseörelse på andra sidan vårt klot kan ändra förutsättningarna för civil olydnad här. Och civil olydnad här kan skapa nya förutsättningar för befrielseörelser på andra sidan jordklotet.

Befrielseörelser kan vara med och befria varandra. De kan också begränsa varandras befrielse. Ibland kan en motståndskamp göra det omöjligt för andra att genomföra befrielse.

Arabiska våren

Under det som kallas arabiska våren 2011 fick jag förmånen att resa runt och hålla träning i civil olydnad på flera ställen i Kurdistan, Irak och Turkiet. De befrielsegrupper och demokratigrupper jag träffade kunde bli starkare både när en regering blev mer repressiv eller när en regering blev demokratisk. De använde ickevåldsmetoder som gjorde dem starkare oberoende av hur regeringen agerade.

Men samma befrielsegrupp kunde förlora hela sitt momentum och trängas undan när rebeller startade väpnad kamp mot regeringen. Rebellerna förändrade de ickevåldsliga gruppernas betydelse. Befrielsen suddades bort och reducerades till protest mot en diktator eller en korrumperad regering. För att befrielsen inte skulle exploateras av våldets kaskader blev befrielsegrupperna därför tvungna att dra sig bort från rebellerna. Befrielsen kunde ibland återigen skapa sig utrymme i mindre städer och byar, där väpnade rebeller inte kunde exploatera dem.

Kaskader kan göra att en motståndskamp neutraliseras. Eller att den istället mångfaldigas på oväntade sett. Oförutsägbarhet ska inte blandas ihop med slumpen. Med lång träning lär sig motståndsgupper att hantera både destruktiva och kreativa kaskader, motstånd är att lära sig improvisera.

Folkrörelser skyddar sig mot befrielse

Det händer att folkrörelser bygger murar för att skydda sig mot befriande kaskader. Genom att konsekvent vända sig mot regeringen och kräva olika saker skyddar organisationen sig mot att själv bli befrielse.

Massmedier och politiska partier skyddar sig ibland mot befrielsekaskader genom att reducera grupper till "enfrågerörelser". Till partikulära intresserörelser som inte ser helheten. Det är ett skäl till varför plogbillsgrupper har vägrat att själva reducera oss själva till fredsrörelse eller solidaritetsrörelse. Men vi råkar ofta ut för att andra försöker reducera oss. Vanligaste makttekniken har varit att reducera oss till fredsrörelse.

Kaskader och queerfenomenologi: Karen Barad

Karen Barad lyfter fram kaskader som en del av hennes queerfenomenologi. Kaskader är en förklaring till hur politik alltid blir queer. Hur politik alltid blir märkligt. Politik vore inte politik ifall det var förutsägbart och normalt. Då är det administration. Varje politisk handling producerar kaskader av förändringar på oförutsägbara och märkliga sätt. Och handlingens egenskaper förändras gång på gång, även efter den borde ha varit avslutad.

"Causality is an entangled affair: it is a matter of cutting things together and apart (within and as part of phenomena). It is not about momentum transfer among individual events or beings. The future is not the end point of a set of branching chain reactions; it is a cascade experiment."²

Fotnoter

1. Per Herngren, "[Kaskadpolitik - Karen Barad V](#)", 2012.
2. Karen Barad, *Meeting the Universe Halfway Quantum physics and the entanglement of matter and meaning*, London: Duke University Press, 2007, p 394.

Texten är utkast för boken [Mode och motstånd](#) av Otto von Busch och Per Herngren (Korpen, 2016).

Läs mer

Om [ickelinjär teori](#).

Om [rekursiv teori](#).

Om [singularitet](#).

Om [funktionell dumhet](#).

Om [centralstyrning](#).

Trappa upp sårbarheten - inte provokationen

Otto: "Nej-till-mode" är ju också en typ av mode, och ett kraftfullt sådant dessutom. Inom mode är det vanligt att en stil, som ursprungligen var en form av motstånd, inkorporeras i modeindustrin och blir en etablerad kommersiell produkt.

Punk är ju ett klassiskt exempel på något som först var ett provokativt avståndstagande från modevärlden för att sedan bli helt etablerad som stil. Punkens uttryck blev snabbt en del av marknaden, medan dess ethos, dess gör-det-självt-kultur tog en annan riktning, men förvisso också blev detta förhållningssätt en förelöpare till det fria entreprenörskap som den nyliberala ekonomin hyllar. Och det säljs "gör-det-självt-kit" i affären där vi kan göra oss till punkiga konsumenter.

Det som var motstånd "bjuds in" av opponenter och avvärjas på så vis.

Per: Jag tror denna inbjudan blir ett sätt att ignorera motståndet. Motståndet välkomnas på ett sådant elegant sätt att det passar in i ordningen.

Trappa upp motståndet

I augusti 1920 under kampanjen för samarbetsvägran med det brittiska kolonialväldet och ännu mer i civil olydnadskampanjen sommaren 1930 lyfte Mohandas Gandhi fram hur vi behöver vi trappa upp när stat och lag ignorerar oss.

Det blir dock missvisande att likna Gandhis upptrappning med punkens provokativa mode. Det går givetvis inte att reducera punk till provokation. När jag var tonåring i Göteborg var punkrörelsen kreativ. Den organiserade ickekapitalistisk tillverkning och försäljning. Och den bröt sig ur könsordningar som dominerade i pop och hårdrock. Men delar av punken drogs in i provokationen.

Provokation som lydnad

Jag funderar om provokationerna möjligen gjorde punken mer lydig? Den provokativa punken var tvungen att återskapa borgerligheten för att kunna provocera det borgerliga. Punken gjorde på så sätt sig själv till uttryck för borgerligheten.

Provokationen gör sig beroende av motparten, av vad motparten känner sig provocerad av. Men att bli provocerad är ofta stimulerande. Provokationer kan lätt fetischeras och förvandlas till profit.

Trappa upp sårbarheten

För Gandhi är det inte provokationen som ska trappas upp. Det är snarare tvärtom. Det är nakenheten som eskalerar. När vi fångas för civil olydnad är det vår sårbarhet som trappas upp. Sårbarheten under fängelsetiden öppnar upp möjligheter till möten och samarbete. Med motparten och med andra.

Öppenheten för samarbete med motparten gör märklit nog ickevåld mindre beroende av motparten än behovet av att få motparten provocerad.

Provokationen mot Normen fastnar i Normen. Icke våldets nakna beroende gör sig oberoende av maktordningar. Det är den sårbarhetspolitik som lever inom delar av feminism, hacktivism och queer.

Precis som queer försöker ickevåld sällan påverka. Queer bjuder istället in. Queer attraherar. Queer skapar affekt. Queer drar i oss. Njaoo, Gandhis ickevåld var queerpolitik.

Texten är utkast för boken [Mode och motstånd](#) av Otto von Busch och Per Herngren (Korpen, 2016).

Kläder gör motstånd - Gandhis dhoti & khadi

I [Gandhis](#) tidiga kontakter med kolonialherrar och västerlänningar bar han manlig, brittisk överklasskostym. Senare övergick han till att bära khadi som fattiga i Indien bar.

Lokaltillverkade khadis bröt mot koloniallagarna som påbjöd att kläder skulle köpas från engelska tillverkare. Khadis blev en egen rörelse, som kombinerade civil olydnad och skapande hantverk. Rörelsen drogs aldrig in i den negativa nej-sägande protesten. Gandhi formulerade en princip för politisk förändring: gör civil olydnad till konstruktiva program. Det gjorde civil olydnad skapande. Gandhi fastnade aldrig i blockader, i att mäta sin styrka med härskarna.

Gandhi utmanas av fattiga och kastlösa

1921 mötte bönder, fattiga och kastlösa honom i Madurai. De utmanade honom med att Khadi blev alltför dyra för fattiga. Själva bar de ofta bara ett enda klädesplagg, ett långt tygstycke. Då övergick Gandhi till att dra en flera meter lång egentillverkad dhoti-sjal utan sömmar runt sig. Så som Gandhi bar dhoti, ibland med en enkel sjal (shawl) över ena axeln, bröt han med flera ordningar: kolonialism, klass, kast, kön.

Med sina billiga dhoti och shawl queerade Gandhi den indiska manliga elitens vana att klä sig som sina kolonialherrar. Hen queerade könsordningar som markerade att man tillhörde en god kast och var utbildad i England. Dhoti med en enkel sjal virad runt överkroppen uppfattades feminint av både engelsmännen och av den indiska koloniala eliten.

Feminisering av bruna män

Att indiska män pekats ut som feminina är en kolonial föreställning som fortfarande används för att rasifiera indier. Gandhi transade kolonialismen genom att bjuda in dessa kläder till att bli del av motstånd och befrielse istället för underordning.

Hur Gandhi bar de fattigas handspunna och handvävda dhotis gjorde honom sårbar både i Indien och England. För kolonialherrarna och den indiska eliten markerade Gandhis dhoti maktlöshet snarare än makt. I början blev han ju förlöjligad. Sedan blev hans omvirade dhoti just det du påpekar, tecken på respekt.

Vi i ickevåldsrörelsen kämpar med hur våra kläder bär och lyfter våra motståndare. Samtidigt får vi kritiskt analysera hur våra kläder bär kön, klass, elit och andra tillhörigheter. Hur våra kläder utestänger och särskiljer. Hur de över- och underordnar. Vi får samarbeta mer med de kläder som gör motstånd mot sådana ordningar.

Per Herngren

2015 01 15, version 0.1

Återmaskulinisering av dhoti

Efter kolonialismens fall blev dhoti symbol för makt, kraft och nationen. Dhotin används idag ibland som en maskulin och nationalistisk symbol.

Texten är utkast för boken *Mode och motstånd* av Otto von Busch och Per Herngren (Korpen, 2016).

Referens

Per Herngren, Otto von Busch, *Mode och motstånd*, Korpen, 2016.

Namn får eget liv - performativt motstånd

Otto: Visst, det finns ju något mycket kraftfullt i att uttala modemärkets namn – nästan som magi: -“det här är en äkta Chanel!” Modemärken har idag egna museer och kraftfull lobby för att bevaka just namnet och logon. Märket markerar inte bara äktheten utan skriver in plagget i sin egen historia, i sin egen symboliska sfär av traditioner och referenser – märket är på så vis sin egen aktör, sin egen handling. Namnet skapar en distinktion: detta vs icke-detta, X vs icke-X.

Namn blir performativa

Per: Ja, märkesnamn får eget liv. Sara Ahmed bygger vidare på John Austins teori om hur prat och tal är handlingar. Tal utför saker. Hon intresserar sig främst för performativa handlingar: handlingar som genomför ett mål, där mål och medel är ett. Att namnge är en performativ handling: genom att ge ett namn så blir namnet del av det som namnges. Namnet skapar mängder med kopplingar till andra saker. Minst lika viktigt är dock att namnet också frigör sig från dessa kopplingar.

Namn bär med sig kvalitéer och egenskaper. Ahmed skriver: “Such speech acts might involve naming: the institution is named, and in being given a name, it is also given attributes, qualities, and even character.”

Namn är mer än identitet

Namn agerar. När ett namn materialiserar gör det sig självständigt. Namn kan därför inte reduceras till representation eller identitet. Snarare är det så att namn intervenerar, de lägger sig i.

Namn har flera märkliga förmågor. Namn gör så att en person eller grupp kan finnas på flera platser samtidigt.

En civil olydnadsaktion som får ett namn kan mångfaldiga sig. Trots att den utfördes på en plats börjar den agera även på andra platser i världen. Och trots att den utfördes på ett bestämt datum så sätter den igång att göra märkliga hopp i tiden. Ibland kan den agera så långt in i framtiden att alla dess deltagare hunnit dö.

Politiska aktioner behöver namn för att leva

En civil olydnadsaktion med ett namn fortsätter verka på andra platser och vid andra tidpunkter. Ett tydligt exempel är Saltmarschen där Gandhi och andra bröt Englands saltmonopol. Saltmarschen fortsätter marschera. Den tar sig över till samtal, reflektioner, filmer och böcker. Saltmarschen gör fortfarande motstånd mot lydnad och koloniala ordningar.

Vi som jobbar med plogbillsaktioner är noga med att namnge varje plogbillsaktion. Min första avrustning av vapen 1984 var med Pershing Plowshares. Vi avrustade kärnvapenraketen Pershing II i Martin Mariettas fabrik i Florida. Vi åtta som hamrade på raketen fick åtta års fängelse, själv utvisades jag efter femton månader.

Utvisad

Tjugofyra år efter Pershings Plowshares avrustning blev jag gripen då jag den 5 februari 2008 mellanlandade på JF Kennedys flygplats. Gränspoliserna ville utvisa mig tillbaka till Sverige. Jag var dock på väg till Guatemala för att träffa en gammal plogbillsaktivist som senare arbetat som en sorts ickevåldslivvakt för befrielsekämpar i Centralamerika. Under förhöret med immigrationspoliserna föreslog jag att de skulle utvisa mig till Guatemala istället. Efter fem timmar i fångenskap blev jag troligen den första svensk som utvisats till Guatemala.

Ytterligare några år senare, påsken 2014, planerade jag och två från Pershing Plowshares att fira 30-års jubileet för vår avrustning av kärnvapenraketen. Vi tänkte återigen åka till en vapenfabrik i Florida och utföra civil olydnad. För att jag skulle kunna ta mig till Florida konspirerade plogbillar och krigsvägrare från tre nationalstater om att smuggla mig över USAs gräns. Den här gången

var det inte immigrationspolisen som hindrade mig. Vi gränslösa ickevåldsaktivister var alltför fast i våra nationella organisationer och vi hann inte med att koordinera smuglingen.

Jag har aldrig sett en nationsgräns i naturen så de är väl en form av vidskepelse. Men när gränser namnges kan de sätta sig i våra kroppar och organisationer, där existerar de.

Texten är utkast för boken *Mode och motstånd* av Otto von Busch och Per Herngren (Korpen, 2016).

Ickevåld

Här är ett försök att i koncentrerad form begripa Mohandas Gandhis ickevåld utifrån plogbillsrörelsen och Judith Butlers sårbara, performativa feminism. Ett koncentrerat extrakt som det här upplevs bäst med friskt vatten och gott sällskap för att det ska börja sprudla och få liv.

Sårbarhet genom beröring

1. Ickevåld berör våld. Ickevåld gör sig sårbart genom beröring.
2. Ickevåld söker inte fridfulla oaser bortom våld och makt.
3. Ickevåld är att tillsammans interвенера i våld och förtryck.
4. Interventionerna får maktordningar att olagligförklara ickevåld. Civil olydnad och ickevåld är sammanvävda.
5. Ickevåld och civil olydnad är kamp mot den lydnad som förtryck och makt är byggt av.

Ickevåld börjar med målet

1. I ickevåld är målet medlet. Ickevåld börjar med målet. Ickevåld är performativt, målet förverkligas alltså genom att ickevåld utförs. Målet är alltså inte en följd av medlet. Mål och medel är ett.
2. Genom att ickevåld är performativt kan det misslyckas med att

genomföra målet. Misslyckandet är en del av ickevåld och performativitet.

3. Själva förverkligandet tvingar ickevåldet vidare dit det behövs mest. Annars skulle ickevåld gå vilse i självgodhet, i en återvändsgränd som förpassar ickevåld till något avklarat och överspelat.
4. Förverkligandet förverkligar utan att bli avslutat. När ickevåld tränger undan våld söker sig ickevåld ut på resa, för att återigen söka upp våld och förtryck, för att söka sig dit där det behöver intervenera.

Ickevåld pulserar

1. Ickevåld pulserar. Ickevåld lever vidare genom att återskapa sig som rytmer och pulser.
2. Pulser blir till organisationer, institutioner och traditioner.
3. Pulser kan hamna i resonans med helt andra pulser, vilket skapar ömsesidig förstärkning. Ickevåld behöver dansa med andra. Ickevåld är faktiskt beroende av resonansens ömsesidiga förstärkning. Ickevåld har ingen egen, autonom kraft.
4. Ickevåld är inte en aktion eller händelse utan snarare återskapande av händelser. Eller mer precist återskapande av återskapande av händelser. Ickevåld blir blivande av blivande, inte att bli färdig.
5. Det går inte att slutgiltigt genomföra ickevåldsrevolutionen. Revolutionen revolverar, den är återkommande.
6. Ickevåld blir därför ständigt pågående revolutioner, där revolutioner förverkligas igen och igen.

Ickevåld är svärmar av små handlingar

1. Ickevåldsliga handlingar är små. De är lika små som de handlingar som är kapitalistiska eller nationalistiska, queera eller feministiska, motstånd eller befriande. Men precis som stater och krig, revolutioner och befrielser, så svärmar ickevåld. Handlingar simmar gärna i stim. De flockar sig. Det lilla möjliggör många fler än vad det stora och det storskaliga gör.
2. Ickevåldsliga handlingar är inte enastående, de är mångfaldigande.

Ickevåld gör sig beroende

1. Ickevåld behöver andra och annat än sig själv. Ickevåld är ömsesidig hjälp, inte hjälp till självhjälp.
2. Ickevåld blandar sig i alla andra befrielsekamper. Ickevåld bygger ömsesidighet inte komplementaritet.
3. Ickevåld är inte en kamp vid sidan av queer, feminism eller fristad, inte heller vid sidan demokratiseringen av organisationer och ekonomier. Ickevåld flätar samman befrielser.

Ickevåld tränar och experimenterar med sanningen

1. Ickevåld är att experimentera med sanning. Det sanna finner vi inte i svaret utan snarare i sann kamp och sanna problem. Sanning är det vi behöver kämpa med. Det vi har redan har svar på är avklarat. Och det som är avklarat är något vi kan lämna. Det som är avklarat är inte längre ett sant problem eller en sann kamp.
2. Ickevåld är träning och färdigheter. Ickevåld är att ömsesidigt träna varandra att intervensera i våld och förtryck genom jämlikhet och demokrati.

Per Herngren

11 augusti 2016, version 0.2.1

Ordning behöver hierarkier och olydnad

Mångfaldigande av olydnad och hierarkier skapar ordning. Ordning som blir stabilare än både centralism och platt struktur.

Tidigare i denna serie om [ickelinjär](#) makt och motståndsteori har jag skrivit om makt och motstånd som [omloppsbanor kring gravitation](#). Makt och motstånd

rör sig genom att pulsera eller oscillera. Men vart är de på väg?

[Ickelinjär komplexitetsteori](#) bygger flera av sina teorier på det matematiska begreppet attraktor. Attraktor upptäcker vi genom närmanden. Närmande når inte fram för då skulle det inte längre närma sig, det skulle vara framme. Passion och lidelse kan förstås som närmande utan full tillfredsställelse; vid tillfredsställelse upphör passionen. Passion och tillfredsställelse kan dock skapa en oscillerande puls.

Både genomföra och misslyckas

Utopiska kollektiv och organisationer lever det samhälle de vill ha utan att fullständigt lyckas. De som tror sig lyckas stagnerar och blir outhärdliga. En komplex utopism är oscillerande och innovativt föränderlig.

Repetitioner närmar sig en attraktor. Detta skapar ibland stabilitet: "the mathematical notion of the 'attractor' to explain why systems only move within certain 'spaces' within the entire field of global possibilities."[1]

Attraktor, lockelse, attraktion och gravitation kan förklara hur oordnad komplexitet producerar ordning och stabila tillstånd - som är i förändring!

I komplexa organisationer krävs det alltså oordning för att skapa ordning. I några texter ska jag försöka visa att det bara är i enkla (linjära) verksamheter som centralstyrning och central kontroll leder till ordning.

I komplexa system producerar centralstyrning tröghet, stagnation, konflikter och instabilitet. Centralstyrning blir därmed en svag styrning. Problemet är inte att centralstyrning leder till för mycket makt, utan snarare att den är alltför svag och får svårt att lösa problem. Att centralstyrning ibland genererar härskande, våld och förtryck ska inte blandas ihop med verklig makt. Makt är mäktighet, att mäktas, att bemäktiga. Makt är mer produktivt än negativt hindrande och undertryckande.

Ordning behöver oordning

Något förenklat kan man säga att komplexitetsteori visar att förutom i enkla, linjära verksamheter är det komplexitet som bygger ordning.

En alltför konsekvent lydnad gentemot central ledning eller gentemot generella principer hotar stabiliteten när organisationers verksamheter blir komplexa.

Därmed inte sagt att komplexa organisationer alltid är stabila. Men en alltför konsekvent lydnad omöjliggör de stabiliteter som oordning (komplexitet) kan producera. Komplexa organisationer kräver alltså kontinuerlig olydnad mot generella principer och central ledning för att bli stabila. Ifall personer och organisationer blir alltför lydiga produceras istället tröghet och instabilitet.

Stabila ordningar uppkommer ur oförutsägbara dynamiker mellan lydnad och olydnad; mellan makt och motstånd; mellan hierarki och anarki; mellan ordning och oordning; mellan tvång och frihet.

Hierarkierna mångfaldigas och räfflas

Komplexitetsteori visar hur enkla regler och enkla förutsägbara handlingar börjar samverka och producera oförutsägbarhet. Ickelinjärt, komplexitet och oförutsägbarhet ska här närmast förstås som synonymer.

Översätter vi komplexitetsteori till makt- och motståndsorganisationer bygger vi ett verktyg för att upptäcka hur makt mångfaldigas i organisationer: Disciplinerade färdigheter, arbetsgruppers beslut inklusive lydnaden till dessa beslut, fasta ordningar, tilltro till samarbete, tillit till gemenskaper, samt taktfasta pulser och rytmer samverkar på ett oordnat sätt för att producera oförutsägbara komplexa organisationer.

Det är just oordningen mellan alla dessa ofta mäktiga ordningar som efterhand producerar stabilitet och ordning.

Här vore det ett alltför lätt misstag att avfärda lydnad och hierarkier. Men även en alltför konsekvent olydnad skulle avskaffa komplexiteten.

Komplexa organisationer ska inte heller blandas ihop med platta organisationer eller släthet. Istället för central hierarki så mångfaldigades hierarkierna i komplexa organisationer. De är alltså på intet sätt platta så som de ibland framställs i management eller social rörelse litteratur.

En helt platt organisation är inte komplex. Platta organisationer är en ideologisk myt vars funktion är att [dölja den makt](#) som produceras.[2] De enda

helt platta organisationer som existerar skulle möjligtvis vara materia som befinner sig mellan galaxer. Där händer det inte så mycket. Det är inte så mycket som organiseras där.

Komplexa organisationer är alltså aldrig platta, de är snarare räfflade. Och räfflornas toppar (maktens mäktighet) kan mycket väl vara högre än ifall dessa organisationer använt sig av centralstyrning. Komplexa organisationer producerar möjligheten att bli mycket mäktigare än centralstyrda organisationer.

Per Herngren

2010-07-28, version 0.1.1

Fotnot

[1] John Urry, *Global Complexity*, Polity Press, 2003, p 75.

[2] [Jo Freeman](#), Cathy Levine, *Untying The Knot Feminism, Anarchism & Organisation*, London, Dark Star Press/Rebel Press, 1984 s [5-16](#).

En textserie om ickelinjärt motstånd

1. [Ickelinjär förändring](#)
[- introduktion](#)
2. [Rekursiv](#)
[samhällsförändring](#)
3. [Motstånd behöver](#)
[resonans](#)
4. [Gravitation snarare](#)
[än politisk påverkan](#)
5. [Makthavare finns inte](#)
[- ickelinjärt](#)
6. [Ordning behöver](#)
[hierarkier och olydnad](#)

Läs mer

Om [ickelinjär teori](#).

Om [systemteori](#).

Om [rekursiv teori](#).

Om [singularitet](#).

Om [funktionell dumhet](#).

Om [centralstyrning](#).

När civil olydnad passiviserar

Motståndsgupper fastnar alltför lätt i traditionella makttekniker vilka gör folk till publik och åskådare. När [vin & fikonsträdsplanterarna startade 2005](#) inspirerades vi av konstfestivalen [Burning Man](#) i Nevadaöknen. Under Burning Man är ingen åskådare, alla som är där skapar aktivt Burning Man-samhället. Efteråt städas alla spår av samhället bort för att ett år senare återskapas på nya sätt. [Molly Steenson skriver](#): "You're here to create. Since nobody at Burning Man is a spectator, you're here to build your own new world."

Själv har jag några år åkt på Krokstrandsfestivalen vid Idrefjorden. Det är en dansfestival, där vi som dansar är i centrum. Banden är till för att hjälpa oss att dansa. Vissa band dyker dock upp utan att fatta festivalens revolutionära samhällsbygge och de behandlar oss som publik, gör oss till sina åskådare.

Sven Rånlund skriver i "När varje åskådare blir medskapare" (GP) om den nya teatern där alla i publiken deltar, eller där skådespelarna under pjäsens gång ersätts av folk från publiken. Han menar att denna form av deltagande teater och konst kommer att öka.

Jag skulle vilja kalla det för kamp mot publik.

Bjuda med istället för att skapa publik

Inom vin & fikonsträdsplanterarna försökte vi komma underfund mer hur motståndsgupper obetänksamt passiviserade folk genom att göra dem till åskådare och publik. Ett värde med civil olydnad är att bryta lydnaden, inte att forma folk till lydiga åhörare.

De publik-tekniker som används är föredrag, utan möjlighet till samtal i smågrupper där alla kan yttra sig. Genom att ge ordet fritt på stormöten skapar motståndsguppen en självvald panel som gör flertalet till åhörare. Detta har vin & fikonsträdsplanterarna försökt bryta genom att undvika beslut och diskussioner i storgrupper. Vanligtvis delar man upp sig så att det är mellan tre och sju i varje samtalsgrupp. Inledningstalare får inte tala längre än halva tiden, annars stjäls de samtalstid från de andra deltagarna.

Under rättegångar efter aktioner tenderar många olydnadsgupper att välkomna till ett arrangemang: "Välkommen till rättegången!" Vin & fikonsträdsplanterarna bröt med detta genom att välkomna folk att göra något av rättegången. Istället för att se rättegången som ett arrangemang, en återvändsgränd, förstås den som processer och flöden vilka är till för att intensifiera engagemang och motstånd.

Rättegången blir ateljé

Vid första [rättegången i England 2006](#) arrangerade konstnären Liz Jones så att de som satt på åhörarläktarna använde sig av det som hände och sades under rättegången för att måla funderingar kring ickevåld och motstånd, virka ersättningsstängsel för det vi klippte upp som trädgårdsgrind, eller tillverka skulpturer. Dessa konstverk var inte en bild av rättegången utan utvecklade och utökade motståndet. Konstverken avbildade inte, de representerade inte, de producerade nya tankar och ny kraft. Konstverken sattes under de tre dagar rättegången varade upp i rättegångssalen, i korridorer och på toaletterna. Domstolen förvandlades till vernissage och konstutställning.

Istället för att välkomna folk till rättegångar, arrangemang och föredrag bör motståndsguppen uttryckligen välkomna folk till att återanvända kraften,

teknikerna, innovationerna för att fortsätta motståndet. Detta kräver dock att man erbjuder utrymme, stöd och verktyg för att kunna producera nya tankar och nytt motstånd. Det man behöver få reda på i inbjudningar är hur man får stöd, träning och hur man bjuder in till, eller blir inbjuden till, framtida motstånd.

Per Herngren

2008-08-19, version 0.1

Detta är skrivet på ett självhjälpscafé för drogmissbrukare och hemlösa. Här är tanken att förändring inte utförs av behandlare eller ledare utan av de berörda genom inbördes stöd.

Kopplingar och länkar

[Molly Steenson, What is Burning Man?](#)

[Vine & Fig Tree Planters](#)

Sven Rånlund, "När varje åskådare blir medskapare, GP, 2008-08-19, del 3, s 70.

Förslag till organisation för plogbillsgrupper

Sedan 1992 med Hopp & Motstånd och Avrustningslägret och senare Svärd till Plogbillar har vi diskuterat hur vi utformar formella organisationer inom plogbillsrörelsen. Vi behöver ha med så många som möjligt av de intresserade i dessa diskussioner.

En ny organisation bör i ett första skede vara lätthanterlig och smidig, jag föreslår en liknande struktur som Samordningsgruppen för Tridentkampanjen i Sverige, alltså en samordningsgrupp. Dessutom föreslår jag en Lillasyster-

kommittée som ansvarar för stämningsunderlättande, sexismobserverande, förtrycksobserverande, alltså att bevaka deltagarnas stöd, motverka ryktesspridning, utfrysning och mobbning.

- Mitt förslag på arbetsnamn tillsvidare är SOS Plogbill. Samordnings Omsorg och Stöd för Plogbillsaktioner.
- Jag föreslår att vi till en början lämnar ekonomin utanför eftersom det finns andra grupper som sköter den.

Lära av misstag

Jag föreslår att vi noga tänker igenom vad som gick snett i organisationen Svärd till Plogbillar. Exempelvis behövs

- En eller flera modiga Samordningsgrupper som är beredda att ingripa.
- Klara ickevåldsriktlinjer för vad som är acceptabelt och bra i föreningen.

Jag tror också vi behöver göra upp med ideologin från ickevåldslig konfliktlösning som tyvärr blev stark i Svärd till Plogbillar. Feministerna Harrington och Nader har visat på ett övertygande sätt hur konfliktlösning leder till de starkas rätt.

Barlast från Konfliktlösning

1. Idealisering av medling istället för skiljedom och domstol.
2. Konflikten är parternas egendom, alltså ideologin om ickeingripande, parterna borde prata ut mer. Vi kan inte tala om vad som är rätt och fel för dem.
3. Subjektiveringen. "Men båda parter känner ju sig förtryckta."

Misstag i föreningen Svärd till Plogbillar

- Sedan finns det också en barlast från individualanarkismen med myten om platta strukturer. (Se den socialistiska feministen Jo Freemans ["Strukturlöshetens Tyranni"](#))
- Respekt för lag och för samhällets spelregler har varit dålig i delar av Svärd till Plogbillar. När Bofors under dialogen i maj/juni föreslog att de skulle halvera sin militära produktion på två år om vi valde att inte göra

aktioner så valde 8 majorkester att reta upp Boforsledningen genom att tacka nej till inbjudan om samtal. Hopp & Motstånd idealiserade detta och Bofors valde då att lägga ner sitt förslag och upplösa dialogen. Här har vi alltså förlorat möjligheten till att halvera vapenproduktionen i ett företag.

- Det har också funnits en respektlöshet mot demokrati i Svärd till Plogbillar. Veton har ignorerats i ex redaktionen och detta att demokratin åsidosatts har dessutom koordineringsgruppen ignorerat. Obekväma deltagare har inte blivit inbjudna till arbetsgrupper. Protokoll har inte skickats ut. Vi har fått en kotteristruktur där de som är populära får information och kan delta i beslut.

Samordning av kamp och knappa resurser:

Föreningen har haft svårt att samordna arbetet till gemensamma kampanjer. Trots att Annika, Ann-Britt och Stellan vädjade från fängelset i februari att inte organisera konkurrerande verksamheter under rättegången, valde en grupp att dra ihop ca 50 människor mitt under deras rättegång.

Vad tycker ni andra?

Per Herngren

1999, vers 0.1.1

Relationer - en sårbar politisk filosofi

Här skissar jag på en osäker och sårbar materialistisk filosofi om politisk förändring. Den blir en dialog med Bruno Latours relationistiska och Graham Harmans individualistiska kritik av materialism.

En politisk filosofi om förändring utifrån sårbara relationer - samarbete och interventioner - är ett alternativ till 'politisk individualism' respektive

'påverkan på Samhället'. Politisk individualism förstår jag som att förändring uppnås om vi kunde få individen att leva annorlunda. 'Påverkan på Samhället' föreställer sig samhället som en väldig individuell enhet vilket ju också är en individualistisk föreställning.

Individ betyder odelbar. Personer, stater, nationer, landområden, kulturer, organisationer föreställs som individuella enheter. Här använder jag individ inte i betydelsen omöjlig att splittra utan om 'odelat utrymme'. Individ är en avgörande metafor för borgerliga och nationalstatliga självbilder. Det är en sorts glasögon som visar fantomer som Samhället, väldiga stater, massan eller olika individuella kulturer. Dessa fantomer gör politik närmast omöjligt.

Individuella kulturer, samhällen och nationalstater skulle leva sida vid sida som individuella containrar. Dessutom föreställs vi leva i olika individuella sfärer: ekonomisk, politisk, social, kulturell, civilsamhället, civilisation, natur. Politisk förändring skulle vara att påverka dessa väldiga fantom individer. Sårbar materialism rör istället ihop saker som inte tycks ha med varandra att göra eller ens befinna sig i samma sfär.

Motstånd gör oberoende möjligt

Grupper och saker möter motstånd. Det gör det möjligt att bli oberoende. Oberoende är därmed inte helt självskapande. Oberoende är åtminstone beroende av motstånd. Detta kallar vi materialisering av oberoende.

Beroende och oberoende är mödosamt. De byggs genom kamp och motstånd. De är inte statiskt eller generellt varande, snarare blivande. "Relationer är komplicerade", suckar en vän över en kaffekopp. De behöver affekt och livsglädje.

Därmed blir politik och filosofi utsprunget från kamp och motstånd, affekt och liv, glädje och missmod. Filosofi byggs inte som spekulativ mystifiering, som sökande efter dolda sanningar, som meditativ övning, som förändligande eller som logiska språksatser.

Motstånd skapar gemensamma världar

Motstånd skapar gemensamt utrymme. Sit-in av medborgarrättsrörelsen skapade gemensam värld med bardiskar, barstolar, bussar, ku klux klan,

ickevåldsträning, fängelseceller, domstolar, lagstiftande, baptistkyrkor och ganska snart med kvinnofrigörelse och senare även fredsaktioner. Men kanske inte med schackklubar, eller mexikansk bolero. Detta upptäcker man genom att undersöka vilka saker som gör motstånd mot varandra, tränger undan varandra, hamnar i resonans med varandra. Ord, berättelser, aktioner, teorier, smitta, fågelkvitter, torg och organisationer skapar utrymme och materialiserar därmed. Detta kallar vi materialisering av utrymme och värld.

Aktioner materialiserar och smittar

Politik är att gemensamt skapa gemenskap, exempelvis som när queer skapar sårbara möten. Sårbara möten som tar plats, som förkroppsligar, som bygger gemensamt utrymme.

Politik är därmed alltid materialiserande. Politik är avgörande för alla relationer mellan allt liv. Såväl fjärlar som familjer utövar politik för att fungera med andra. Politiska innovationer kan imiteras av andra grupper och sprids därmed. Vi får politisk förändring som smittar av sig. Icke-våld och feminism kännetecknas av att experimentera fram politiska praktiker och metoder som kan imiteras av andra grupper, som ex innovationerna maktingripare och tidsunderlättare på beslutsmöten. Proteströrelse kännetecknas av besvärjelser mot det som är fel. Och besvärjelser är med och materialiserar det som besvärjs. Protest återskapar motpartens utrymme.

Utan identitet

Relation är mellan något som är oberoende något annat. Annars skulle det vara identitet, totalitet eller kontinuerlig fortsättning av något. Relation kan då aldrig reduceras till deterministisk kausalitet, helhet eller identitet. Detta kallar vi materialisering av skillnad. Politik är mångfaldigande av mångfaldigande, inte identitet.

En sak kan ha sig själv som något annat och kan därför skapa relationer till sig själv. Beståndsdelar är externa inte interna. Delar är därmed med och särskiljer mot det som är något annat. I de fall delar är interna kan de inte vara med och skilja. Då får saken hitta något annat som särskiljer, ex skinn eller ett lådhölje.

En sak kan göra andra saker till del av sig själv eller sitt subsystem. En

proteströrelse kan göra USA till sitt eget subsystem, som sin huvudsakliga motpart. USA som subsystem är då faktiskt USA inte en representation av USA. Delar och subsystem är delvis oberoende annars skulle de inte kunna urskiljas som just del.

Relationer är inte relationism eller korrelation

Relationen kan inte förklaras enbart med relationen. Relationer är inte relationism, relationer kan inte helt reduceras till sig själv för då vore det inte relation. Relationism eller korrelation förstår vi då som det som ersätter, hotar eller tränger bort relationen.

Mobbning och våld är relationistiska metoder som tränger undan relationer och ersätter dem med mekanism, tryck, tvång och kausalitet. Det som Marx kallade vulgärmaterialism, mekanism, är korrelation snarare än relation.

Relationism, korrelation och mekanism existerar om än som begränsad förklaring. Materialisering av osäkerhet är mer avgörande än linjär förutsägbar mekanik. Dessutom skapar många små kausala samband tillsammans ickekausalitet, komplexitet.

Marx och Hegels dialektik är relationismer. Genom att begränsa dialektikernas förklaringsvärde stärker man deras relevans. Vissa delar av dialektik behöver dock avvisas i en sårbar materialism: Som att överbyggnad, ex byråkratiska arkiv eller chefernas fikasamtal, skulle vara mindre materiellt än industriarbetares svarvande. Dialektik riskerar också att göra motparter till individuella enheter, som ex klass. Dialektik skapar också dichotomier som förvirrar: Är ekonomi förändligande eller är ekonomi 'materialistiskt'? Är kapital och ägande ett förändligande av saker och förändligande av materia? Det materiella abstraheras bort och blir ägande. Jämför med att bruka saker vilka då snarare materialiserar?

Koalitioner av olikhet inte enhet

Organisationer, kollektiv, ickevåldsgrupper eller saker gör sig oberoende och ickeidentiska varandra (och sig själv). Det blir därmed möjligt att ingå relation (även med sig själv).

Koalitioner av olikhet producerar mer förändring än politisk enhet. Sårbart

beroende producerar mer förändring än styrka. Osäkerhet skapar mer förändring än strategi och styrning.

Det som är totalt icke-beroende är vare sig i relation eller i oberoende av varandra. De har inte med varandra att göra. Detta är givetvis vanligt.

Det som inte är oberoende kan inte ingå relation. Det som inte är oberoende kan inte heller göra sig beroende. Politik är mångfaldigande av oberoende, och därmed mångfaldigande av regerande. Politik är även mångfaldigande av samhällen. Regerande och samhällen kan hamna i resonans, de kan dock aldrig bilda enhet.

Materialiseringar av relationer och (o)beroende är rimligare politisk aktivism än att försöka påverka väldiga fantomer som staten, imperiet, samhället eller marknaden.

Per Herngren

2011-08-23. Version 0,12

Referens

Bruno Latour, *Reassembling the social: an introduction to Actor-network theory*, Oxford University Press, 2005.

Graham Harman, *Prince of Networks: Bruno Latour and Metaphysics*, re.press, 2009.

Judith Butler, *Bodies That Matter: On the Discursive Limits of Sex*, Routledge, 1993.

Judith Butler, *Krigets ramar - När är livet sörjbart?*, Tankekraft förlag, 2009.

Billradion startar

Pressmeddelande 990421

De tre häktade plogbillarna startar en radiostation

I morgon, torsdagen den 22 april, 1999, startar de tre häktade i England från Plogbillsgruppen Bröd inte Bomber en radiostation över internet. Redan idag går det att lyssna på stationens provsändningar. Radiostationen, som fått namnet [Billradion](https://ickevald.net/billradion/), sänder intervjuer både på svenska och engelska. Som chefredaktör har gruppen valt Per Herngren, som inte har gjort sig känd för att kunna speciellt mycket om radio, däremot är han forskare och själv plogbill. Gruppen förväntar sig att han därför ska kunna tränga igenom den snällhetsimage som plogbillsrörelsen lagt sig till med.

Annika Spalde, sjuksköterska, Ann-Britt Sternfeld, nämndeledamot och Stellan Vinthagen, fredsforskare, häktades efter att de den 21/3 gav en korg med blommor och verktyg till vakterna på kärnvapenubåtsvarvet i Barrow, nordvästra England. Deras rättegång börjar den 4 maj och beräknas enligt deras advokat, Gareth, hålla på ca 5-10 dagar. Maximistraff för åtalet Konspiration till kriminell skadegörelse är tio års fängelse.

Radiostationen sänder i mp3 format vilket fungerar via vanliga mobiler, ljudkort och högtalare i datorn. Adressen till radiostationen är <https://ickevald.net/billradion/>

Intervju med Billradions redaktör

Rolf Lindahl från stödgruppen för Plogbillsgruppen Bröd inte Bomber intervjuar radiostationens redaktör Per Herngren.

- Ni hävdar att ni har en möjlig lyssnarskara på 150 miljoner.
- Ja, det stämmer. Det är 140 miljoner fler potentiella lyssnare än vad de markbundna radiostationerna i Sverige har, menar Per Herngren.
- Ja, men vänta här, flera av era program är ju på svenska.

- Ja, men vi kommer att lägga ut en svensk kurs med de viktigaste orden, som ickevåld, civil olydnad, symbolik och fika.

- Fika!?

- Ja, det gör vi mycket i plogbillsrörelsen. Det är därför vi får så bra kontakt med poliser och domare. Våra advokater hinner dock aldrig fika.

- Annars, verkar ni för fred.

- Ja, just det.

- Men du som själv är plogbillsaktivist, lyssnarna kan väl knappast förvänta sig att du ska vara opartisk och neutral?

- Nej, för tusan. Vi har alldeles för länge sett hur massmedia med sina neutrala silkesvantar låter plogbillar oemotsagt få säga precis vad de tycker. Plogbillarnas intellektuella förmåga riskerar ju att stagnera. Min strategi är att efter en stunds uppvärmning av intervjuoffret - utan fika - så ställer vår radiostation de verkligt svåra frågorna.

- Vad är det för frågor?

- Tjaa, vi tar upp hur det är för familjen när någon sitter i fängelse exempelvis.

- Du lär inte ha någon tidigare erfarenhet av radio?

- Nej, jag försöker lära mig. När det gäller intervjueteknik så använder jag mig av mina erfarenheter som forskare på universitetet. Om lyssnaren tycker jag är alldeles för tråkig eller systematisk så kan de bara dra i spaken som finns i ljudspelaren och hoppa runt i radioprogrammet. Fördelen med radio över Internet jämfört med etermedia är att lyssnaren inte behöver stå ut med de tråkiga bitarna bara för att få lyssna till ett och annat guldkorn. Sedan kan man ju dessutom lyssna på programmen när man vill. Himla käckt faktiskt, själv har jag konsekvent missat Soulcorner de senaste tjugo åren, har för mycket att göra, vet inte ens om programmet fortfarande sänds, det sänds i varje fall inte när jag sätter på radion. Dessutom springer jag alltid runt och jobbar när jag lyssnar på radio, då missar jag början när någon säger något vettigt. Jag fattar inte varför den statliga radion inte har ordnat med en repeteringsfunktion. Men det beror väl på alla nedskärningar.

- Men ni har en repeteringsfunktion...
- Visst, du kan lyssna hur många gånger du vill. Vi har inga svindyra mikrofoner, men vi använder vissa väsentliga finesser som vi hoppas lyssnaren ska uppskatta.
- En sista fråga, hur ska ni få lyssnare till era radioprogram?
- Vi har ingen musik.
- Ni har ingen musik?
- Nej, just det, folk får prata till punkt, inga avbrott, inga nedtoningar, inga klipp. Vill man lyssna på musik, rekommenderar vi att man väljer den själv, det går ju exempelvis att ladda ner musik från internet.

Webbadress till [Billradion](https://ickevald.net/billradion/) <https://ickevald.net/billradion/>